

СВІТ ДИТИНИ

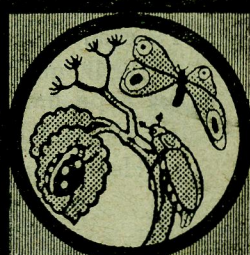
ЧИСЛО 2. ЖОВТЕНЬ, 1933. РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Відлітають у вирій 33; 2. Про лінивого карлика-Бурчалика 34; 3. Влучна відповідь 37; 4. Чому є осінь? 38; 5. Лінивий Юрчик 39; 6. Пускаймо »сокола« 42; 7. Із щоденника Славка Вірного 43; 8. Минулося літо 44; 9. Звідки взялася в нас кава? 45; 10. Моє село 47; 11. Добре витолкував 47; 12. Всі вчимося англійської мови 48; 13. На годині історії 49; 14. Утомлений Неро 50; 15. Любов рідної землі 51; 16. Що наш Дніпро бачить 54; 17. Кит-долозуб або потваль 55; 18. Праведний вовк 56; 19. Осел і соловій 57; 20. Як Левцю Незнайко ужитковув неужитки? 58; 21. Киця в клубочку 59; 22. Знає чому? 59; 23. Корисна забава 60; 24. Де ти, сонце? 60; 25. Небезпечна пчola 61; 26. Чому зазуля не сидить на яечках 62; 27. Гей, до школи! 63; 28. Малий філятеліст 63; 29. Забави 64. Загадки, Посмертна згадка.

Ціна 50 сотиків.

НОВИНА ДЛЯ ВСІХ ЧИТАЧІВ.

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“ У ЛЬВОВІ

буде видавати від 1 січня 1934

„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“

(яка досі виходила через 14 літ неперіодично)

щомісячними випусками в дорозі **передплати**

щоби в той спосіб улекшити пропаганду дитячої літератури пошкільних, читальняних та парохіяльних бібліотеках у цілому краю.

В році 1934 вийде 12 книжечок:

1. Лепкий Богдан: „**Казка про Ксеню і 12 місяців**“, з 20 образками Михайла Фартуха.
2. Серета Михайло: „**Петрусь Шкода**“ — іст. оповідання з часів Дорошенка, (з 10 образками М. Фартуха).
3. Кокоський Франц: „**За Рідний Край**“ — збірка оповідань про геройські діти з недавно минулих днів (з 20 образками Петра Андрусіва).
4. Таранько Михайло: „**На Шевченкові Роковини**“. — (Збірка деклямацій, рефератів та промов на Шевченківські Свята).
5. Вільшенко Ярослав: „**Мандрівка Мишки-гризикнижки по Львові**“ — з образками Мих. Фартуха.
6. Хронович Володимир: „**Іванків День**“ — незвичайно цікаве оповідання з життя сільського школярика.
7. Магир Микита: „**Казка про Золоту Рибку**“ — віршована перерібка Пушкінової поеми, з образками Романа Чорнія.
8. Чмелик Олесь: „**Богданчик-Пустунчик**“ — весела казозка віршом про сільського пустія, з образками Антона Манастирського.
9. Таранько Михайло: „**Малий Декляматор**“ — перший збірник деклямацій на всякі торжества для дітей.
10. Історія України для дітей — **I. Княжі часи.**
11. Історія України для дітей — **II. Галицько-Володимирська держава.**
12. Історія України для дітей — **III. Козаччина.**

Кожда книжечка матиме найменше 4-5 аркушів друку (це в: 64-80 сторінок), формату 16° і буде обильно ілюстрована.

Передплата **цілорічна** на 12 книжок стоїть 5 зл.

„ **піврічна** „ 6 „ „ 3 „

„ **квартальна** „ 3 „ „ 2 „

Для Чехословаччини — 25 корон; для Румунії — 150 леїв; для Америки й Канади — 1½ долара.

Видариництво сподіється, що **всі** передплатники „СВІТА ДИТИНИ“ стануть теж передплатниками „**Діточої Бібліотеки**“.

В тій ціли посилаємо із цим числом чекові блянкети на пересилку передплати. Замовлення прямувати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“ Львів. ул. Зіморовича 3.

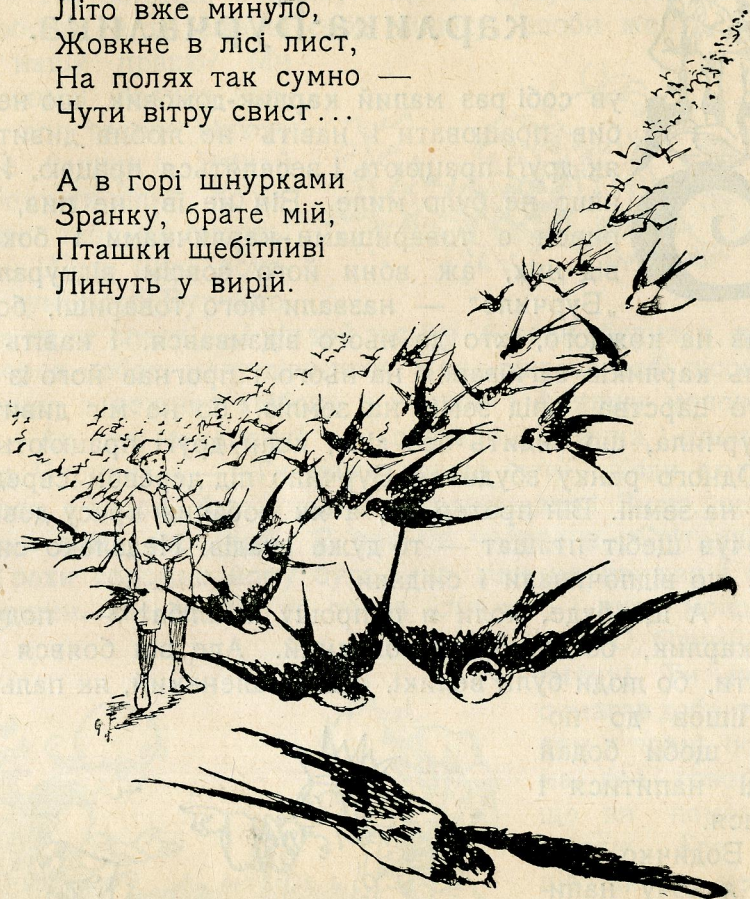
(На переказах зазначувати: на „**Діточу Бібліотеку**“).

Відлітають у вирій...

Літо вже минуло,
Жовкне в лісі лист,
На полях так сумно —
Чути вітру свист...

А в горі шнурками
Зранку, брате мій,
Пташки щекітливі
Линуть у вирій.

Й ніби промовляють:
— Будь здоров! Прощай!
Линемо в чужину,
У далекий край.

— Та як сонце ясне
Блисне на весні,
Вернемось веселі
В рідний край тоді...

Олег Підгірський.

ЧИТАЧІ! Пришліть залученим чеком¹ передплату на:
„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“ — то поруч
газетки діставатимете що місяця гарну книжечку!
Не змарнуйте чека!

Світ Дитини 2.

Про лінивого карлика-Бурчалика.

ув собі раз малий карлик-домовик, що не любив працювати і навіть не любив дивитися, як другі працюють і веселяться працею. Йому ніщо не було миле. Він не їв, не пив, сварився з товаришами-карличками і бокував від них, аж вони його зовсім відцуралися.

„Бурчило“ — назвали його товариші, бо він бурчав на кожного, хто до нього відзивався. І навіть сам король карликів загнівався на нього і прогнав його із карлячого царства, зпід землі на землю, бо не міг дивитися на Бурчила, що сидить без діла, коли другі працюють.

Одного ранку збудився Бурчило під деревом серед левади, на землі. Він протер очі, а як побачив красу довкола та почув щебіт пташат — то дуже зрадів. Недалеко сиділи люди, що відпочивали і снідали.

— А що буде, коли я попрошу їх хліба! — подумав наш карлик, бо був дуже голодний. Але він боявся приступити, бо люди були великі, а він маленький, як палець.

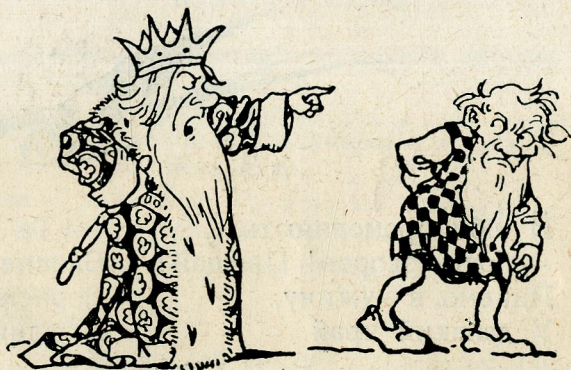
Пішов до потічка, щоби бодай водиці напитися і вмитися.

— Водичко, зажди, я хочу напитися! — сказав він, але потік відповів:

— Не маю часу, бо спішуся! Маю напоїти всі квітки й трави, все коріння

дерев, маю обертати млинські колеса, маю нести рибки на своїх плечах!

Засмутився лінивий карлик, обернувся, а тут і люди вже повставали і взялися до праці. Це Бурчилові зовсім не подобалося. І тут всі працюють, і тут ніхто не має часу! Він скочив у лісок, назбирати собі ягід. І якраз побачив

червоні ягідки, втішився і став собі між них. Але вмить обсіли його чорні муравлі й зашипіли:

— Ти, поганий карлику, що ти думуєш собі? У нас гук роботи, а ти сідаєш собі, лінюху, щоби жерти й нищити нашу працю? Ми вже бачили всяких карликів, але такого лінюха ще не бачили! Втікай геть поки ти цілий, бо захипаємо тебе на смерть!

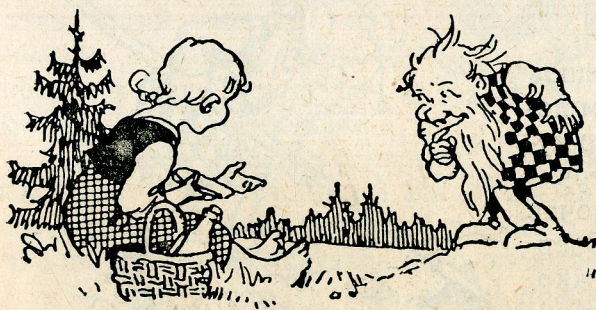

— Щож мені почати?— думає собі Бурчило.

— Хіба ляжу спати!— І ліг тай заснув. А коли збудився, побачив перед собою малу дівчинку. Вона співала собі пісеньку і виймила з кошика хлібець з маслом і фляшку молока.

— Ах, тут є карлик! — сказала дівчинка, коли побачила Бурчило. — Ти може хочеш їсти? Ходи сюди, я поділюся з тобою, бо ти певно напрацювавсь! Знаю, що всі карлики дуже роботящі. Я про це читала в „Світику“...

Трохи соромно йому було, що дівчина вважає і його роботящим, але присів та почав їсти хліб і пити молочко.

— О, бідний карличку! Ти певно помагав добрим людям у праці, бо мама все говорять, що ви помагаєте людям. Але мені ще ніколи не поміг жаден карлик. А я маю дуже багато роботи. Глянь,

я мушу викопати бараболі на тім великім загоні!

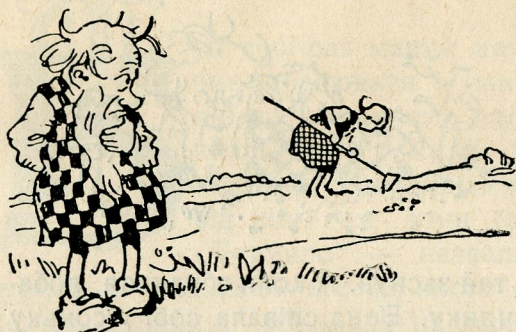
— Чогож, ти працюєш, коли ти ще така маленька? Най великі працюють! — сказав Бурчило, бо жаль йому стало дівчинки і він не міг бурчати на неї.

— О, в нас і малі діти працюють! — сказала дівчинка. — Ми, вбогі люди. Мати працює в сусіда, батько в лісі, а я мушу все зробити дома і на полі. Мусимо працювати, бо інакше не малиби що їсти. Тільки в неділю і в свято відпочиваємо. О, тоді так гарно! Бо найкращий відпочинок

є завжди по праці! Але я не маю часу з тобою багато говорити, бо маю копати бараболі. Будь здоров!

Дівчинка побігла і Бурчило побачив, як вона взяла мотику і стала копати бараболі. І якось йому так дивно

зробилося на серці. Він уже не був голоден і міг знову спати, але раптом відійшла йому охота до лінивства. Він стояв і не міг відірвати очей від дівчинки. А далі поступив кілька кроків ближче — та раптом обернувся і ніби скрадаючись, втік у ліс,

запхався в дупло і заснув. Збудився аж рано. Почув знову голод і нагадав собі дівчинку та вийшов на узлісся. Дівчинки ще не було. Бурчило ліг собі край ліса і дивився на бараболисько тай задумався: Що то є, що він ніколи не працює, а завжди такий невдоволений? От і та дівчинка вчора була весела і жартувала і сміялася, хоча так тяжко працювала! Може й мені спробувати взятися до праці?

Карлик встав і пішов на бараболисько. Там лежала мотика. Не довго думаючи, вхопив наш Бурчило мотику в руки і почав вигортати бараболі. Спершу йшло йому дуже тяжко. Мотика тяжіла йому в руках, піт лився цюрком з чола. Але поволі привикав і праця, здавалося йому, ставала чимраз легша.

— Ох, якби я тепер дістав що зїсти або бодай напитися! — зітхнув карлик. — Трохи перерву працю й піду, може де знайду що зїсти. Поклав мотику і пустився йти. Раптом — гоп! — щось упало йому на голову. Глянув, а то яблуко. Здивувався і злякався, але яблінка промовила тихенько:

— Не бійся, маленьке дробенятко, але бери і їдж, бо ти працювало нині!

Карлик почав їсти й подумав собі:

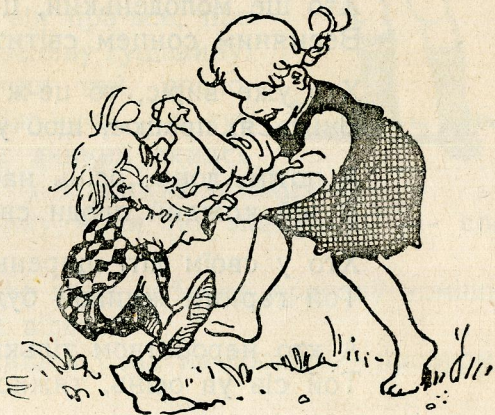
— От, як то в світі буває! Хто працює, того їда сама шукає!

Попоївши, побіг радий на бараболисько і почав далі працювати. А коли вже викопав бараболі з великого куска поля, раптом здалека побачив дівчинку. Ніби завстидався, кинув мотику і втік та сховався в кущах.

Дівчинка стала на бараболиську й здивувалася:

— О, тут хтось був! Тут хтось копав. Ось повно бараболі! Хто то поміг мені? То певно цей карлик! Карличку, де ти? Ходи сюди, нехай тобі подякую!

В тій хвилині наш Бурчило вискочив з кущів, а дівчинка впала йому просто на шию і поцілувала сердечно. А далі взявшись за руки стали обоє танцювати. І карлик став такий веселий, як ніколи в життю. Потім обоє докопали решту бараболі, а вкінці попоїли.

Бурчила гризло сумління, що дівчинка вважає його пильним і роботящим. І він розказав їй про те: як він лінувався, як його прогнали з рідного краю і назвали Бурчилом. Дівчинка вислухала його оповідання і сказала весело:

— Але тепер ти вже вмієш працювати і тому не називай себе Бурчилом але Роботилом.

Карличок дуже втішився тим новим іменем і попрощався з дівчинкою та постановив відтепер працювати так, як усі карлики.

(Кінець буде).

ВЛУЧНА ВІДПОВІДЬ.

Учителька розказує дітям на годині науки про річи — звідки беруться всякі предмети й продукти, потрібні людям для щоденного ужитку та для життя. По скінченні оповідання починає перепитувати дітей і питає малу Зоню:

— Скажи мені, Зоню, звідки то дістаємо каву?

— Моя мама бере в »Народній Торговлі« на книжечку! — відповідає самопевно Зоня.

Чому є осінь?

Маленька Галя матусі питала,
„Навіщо, мамцю, Бозя осінь дала?“

„На те, щоб збіжжа, що вродилось в поли,
Ми могли звести у свої стодоли.

Бо зима прийде, заморозить груди,
Щож тоді їли б звірята і люди?

Але ще й інша осінь в нас буває;
Кожна людина свою осінь має.

Хто ще молоденький, це його веснінка,
Весняним сонцем світить йому днинка.

Хто уже виріс, то це-ж його літо —
Вчиться, працює, щоб у світі жити.

А потім, доню, осінь наступає,
В ній кождий плоди своїх діл збирає.

Хто у своїм літі щиренько трудився,
Той гарним жнивом буде веселився.

А хто неробством тільки займався,
Той сів ув осінь, тяжко задумався.

Надходить старість, як зима, дитинко,
А він голосить: „Нещасна годинко“!

„Був я мов сверщик, що все літом грає,
Аж гульк морози — він хліба не має“.

Тому дитинко треба памятати:
Літом робити, в осени збирати.

Роман Завадович.

ОКАЗОВІ РІЧНИКИ зложені з найцікавіших 10—12 чисел з різних років, з великим числом образків — надаються найкраще для ЧИТАЛЕНЬ і ПАРОХІЯЛЬНИХ БІБЛІОТЕК.

Ціна: 2 зл., а з пересилкою: 2.50 зл.

Замовлення слати на адресу: Видавництво: „СВІТ ДИТИНИ“
Львів, ул. Зіморовича, 3.

Лінивий Юрчик.

Був собі раз хлопчик — Юрчик, не тепер, ні, такі тепер не бувають, а дуже давно. І він ходив до школи і навіть вчився, писав задачі, але жавжди нарікав:

— Ах, колиб мене не примушували вчитися, яб гуляв собі по лісах, полях, нічого не робив, то булоб життя, то рай!

І сталось так, що одного разу, замість до школи, він пішов до ліса. У лісі так мило, любо, пташечки співають, хлопчика до себе кличуть. І забув він про все, про дім і школу, та пігнав у зелену гущавину. З під ніг стрибнув зайчик тай, сполоханий, полетів стрілою між кущі. Аж тут десь з поміж дерев вибіг дивний якийсь — худощавий чоловічок у коротких штанцятах...

— Здоров був, Юрчику, куди так мандруєш? — спитав його...

Юрчик жахнувся, але коли побачив приязну усмішку чоловічка, набрав сейчас відваги.

— Я так собі... вийшов у ліс на прохід! — пробурмотів і почервонів по уха.

— Ех, мені здається, що тепер діти пішли в школу, а в вас нема науки?

— Е-е-е... є, але бачите, так гарно в лісі, а ти сиди в школі над книжкою і мордуйся. Остогидла мені отся наука! — з пересердя крикнув Юрчик.

— От і добре! Ти, значить, не любиш вчитися, а я саме таких і шукаю. Йду з гарного краю; там ніхто ніщо не робить. Чистий рай, кажу тобі, вір або ні! Як хочеш, то ходи зі мною, а буде тобі гарно житися.

— Добре! Піду, попробую! — згодився Юрчик і подав руку мильньому чоловічкові тай пішов з ним. Продиралися вони крізь гущавину, йшли якимись крутими стежечками, аж вкінці опинилися перед якоюсь великою брамою, над якою виднівся напис: „КРАЙ НЕРОБІВ“.

Маленький чоловічина торкнув мізинним пальцем і брама негайно відчинилася, показуючи Юрчикові казковий,

роскішний город, весь в цвіттю. По стежечках снувалися якісь тіни, мов сонні мари, що були, як пояснив Юрчикови товариш, жителями цієї чудної країни. Вони спали ходячи, бо ходити — це була велика праця для них.

Чоловічок сказав Юрчикови:

— Лишаю тебе тут, роби собі що хочеш; ніхто не займатиме тебе до нічого, колиж схочеш їсти, забажай

лише, то стукни лиш мізинним пальцем у стовп, а зараз тобі все появиться.

Щасливий Юрчик на radoшах вивернув чотири козли, та протягло засвистав якусь пісеньку. Здивовані мухи, що спали по стінах, боязко затріпотали крильцятами, бо не чули у своєму житлі стільки галасу.

— Но! тепер буду я жити, го-го-го! Ніхто не сміє розказувати мені, не буду нічо робити, тільки гуляти та спати всенький день.

Надійшла ніч і Юрчик ускачив в убранню до пухового ліжка, бо не хотілося йому роздягатись. Вранці сонце вже високо зійшло, а Юрчик ще вилігувався. Ах, яка то роскіш!

Не треба скоро зриватися, ніхто не витягає з ліжка, ні вмиватися, ні чесатися. — Ах, то доперва життя!

— Який-жеж я мудрий, що послухав цього милого чоловіка! Ну, полежу я собі ще трохи, ууух! — витягнувся й обернувся на другий бік. Ще пару разів витягнувся й лежання видалося йому вже не таким гарним. — Ет, встану тай побігаю трохи! Але як то добре, що вчора не

роздягався, не треба нині одягатися, а то прикро булoб.

І Юрчик поволі виліз із ліжка, зів снідання, яке появилось на столі, тай вибіг у садок. Пооглядав усе, але люди, які там снувалися, не зачіпали його, а інші спали на землі і на лавочках.

— Агі, що це таке? Та тут усі сплять! Піду пошукаю свого товариша. — І пішов наш хлопчик. Знайшов його у якомусь кутку... Він заснув, бо змучився нічним сном, тому відпочивав бідака.

— Що це у вас тут за порядки такі? — запитав Юрчик. Ніхто нічого не робить, а всі тільки сплять... Дайже мені хоч яку небудь роботу, бо мені... нудиться!

— Тобі... тобі нудиться? — зареготався чоловічок. — Ти хочеш робити? Ха-ха-ха-ха! Поглянь на мене, які мої штани! От бачиш, які вони; вшиті ще як я вродився, а й до смерти буду в них мабуть ходити, бо другі кравець не має часу вшити, а ти роботи! Ха-ха-ха!

Юрчик зморщив брови, бо вже був злий, тай з пересердя вдарив кулаком чоловічка й почав утікати. Гонив, гонив, а тамтой за ним, аж вкінці не має де втікати, бо вже стіна. Зі страху крикнув і... збудився.

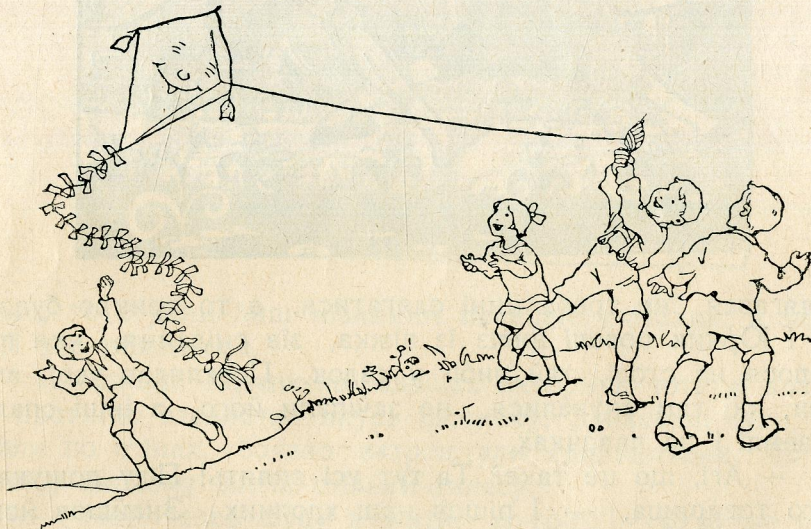
Здивовано розглянувся довкруги й побачив себе в лісі, та пригадав собі, що це все був тільки сон. Як-жеж радісно стало йому. Побіг скоро до дому і відтепер став зовсім іншим хлопцем: пильно вчився та ніколи не нарікав.

Ярослава Мандюкова.

Пускаймо »сокола«...

Вже осінь надходить,
Вже пусто довкола,
Ходімо на поле,
Пускаймо »сокола«!

Івась і Богданко,
Дмитрусь і Марійка —
Біжать на горбочок,
Ціла компанійка.

Івась розбігаєсь,
»Сокола« пускає,
І нитку довгеньку
З клубка розвиває.

А »сокіл« радіє,
Весело сміється,
В повітрі шепоче,
Під хмари несеться!

О. П.

Із щоденника Славка Вірного.

Черевики...

11 вересня, понеділок.

Нині зачалася правдива осінь. Взагалі цього року майже не було літа, а осінь була майже цілий рік. Холодно і слота. Слота і холодно. Але коли ми нині з Данком вийшли з хати, то почули, що таки вже добра осінь. Я зараз таки завернув до хати і взяв собі осінній плащ. А Данко показав, що не змерзне і хоча дзвонив зубами, то пішов до школи лише в блюзі.

І майже всі товариші були ще в блюзах у школі. Хоча правда — деякі не прийшли в плащах, бо плащів не мали. А один, Івась, прийшов і без плаща і майже босий, бо пальці з черевиків йому вилазили. Хлюп-хлюп — ішов він по клясі і трясся, бо набралось в черевики холодного болота. Він син убогого зарібника, ще до того безробітного. Мені зробилося його дуже жаль і я подумав собі: маю дома три пари черевиків, і найстарша ще досить добра... І прийшовши зі школи, я сказав мамі кілька слів. І мама згодилася. Отже завтра дам Івасеві одну пару черевиків.

12 вересня, вівторок.

Брр! Нині ще поганіше на дворі! Студений дощ січе в шиби, що вставати не хотілося. Але я встав скоро, бо нагадав собі Івася і черевики. Скоро одягнувся і був готовий до школи. Взяв з комірки ту пару черевиків, запакував у папір і пішов з Данком. Приходимо до школи, а там усі такі веселі, як ніколи. Сміх, гармідер, розмови! І чогось обступили Івася. Я думав, що сміються з його подертих черевиків і вже кинувся в ту юрбу, щоби їх зганьбити. Але я побачив коло Івася нашого другого товариша, Петра. Він тримав у руці пару черевиків і сам чогось сміявся. Тай Івась сміявся. Я ще не розумів, у чім діло. Аж один хлопець пояснив мені:

— Петрусь приніс Івасеві пару черевиків, але показалося, що оба черевики з правої ноги! Тому ми сміємося!

У мені щось тьохнуло і я скоро розвинув свій пакунок. Виймаю черевики і — що думаєте? Оба з лівої ноги! І то один мій, а другий Галі! У поспіху я не подивився,

що беру з паки, а ще до того було в комірці темно — і ось, я взяв два черевики з одної ноги! Тож то зачали всі і з мене реготатися! Ба я і сам сміявся — хоч жаль було, що Івась ще один день буде ходити в подертих.

13 вересня, середа.

Ну! Івась дістав нині дві пари черевиків! Зараз узувся в мої, а другу пару взяв і каже:

— Добре мені й одна пара і дякую тобі щиро. А другу пару дай, Петрусь, Миколі, бо у нього також не ліпші черевики і він батька зовсім не має.

І дав їх Миколі. Це мені дуже подобалося. І всім так само. Бачу, що декотрі товариші радяться, якби й інших убогих обдарувати, щоби не мерзли, бо кажуть, що зима погана буде. Наша Галя говорить, що і в їх школі є немало убогих товаришок. Вона вже завтра несе одній свій старий светер. А Данко несе Миколі теплу сорочку. Так то добрий приклад ділає. Мусимо одні другим помагати.

Славко Вірний.

Минулося літо.

Минулося літо зелене,
Зівяло мов квіття калин —
Йде осінь холодна до мене,
Мов казка забутих хвилин.

Лишають мягенькі гніздочка
І легіт сільських тихих стріх,
Зелені коверці садочка
Й діточі забави і сміх...

Під хмарами стадо лелеків
І сірі ключі журавлів —
В неznані світи, у далекі
Десь линуть на крилах вітрів.

Десь линуть, десь линуть, десь
Крізь гори і ріки страшні [линуть
І слід їх на нивах загинув,
Та співи замовкли гучні...

Однак ще чар вернеться маю,
Ще сріблом завітнуть сади —
І пташки нову заспівають
Нам пісню життя й свободи.

Топіль Галинич.

Коли буде:

1+1=4000?

Наколи всі наші дотеперішні
передплатники схотять в тім
місяці приєднати

„СВІТИКОВИ“

лиш 1 нового передплатника — тоді $1+1=4000!$

Звідки взялася в нас кава?

Коли пємо на снідання каву з молочком, то думаємо, що так завжди пили люди каву. А тимчасом, ще таму 70 літ, у нас звичайно пили на сніданок молоко або їли юшку. А нині обчислено, що люди в Європі зуживають тисячу мільйонів кільограмів кави річно!

Своєрідний смак кави походить від кофеїни, яка знаходиться в галузках, в листю, в цвіті, в лущинках і в зернятках кави. Тому «каву» можна варити не тільки з зернят, але і з усіх інших частин кавового куща.

Куща? Так, бо кава росте кущами, а вітчиною тої пожиточної рослини є край Абіссинія, в північно-східній Африці. Особливо околиця Каффа (звідси пішла назва «кава») та край Мокка в Арабії (звідси знову назва запашної та смачної кави «мокка»). Кущ кави доростає там до 6 метрів висоти.

До Європи прийшла кава в 16-тім століттю. Привезли її купці спершу до Італії, а потім до Англії і Франції. В Парижі завів звичай пити каву, турецький посол, і там тоді коштував фунт кави 240 франків у золоті.

В Англії так скоро привикли до кави, що англійські жінки вислали до уряду прохання, щоби позамикав каварні, бо забагато кави шкодить. До Німеччини прийшла кава в 17-тім століттю і то через Голляндію. В р. 1721 отворили в Берліні першу каварню.

У нас почали пити каву щойно перед 70 роками. А прийшов до нас цей звичай з Австрії, бо Галичина належала від 1775 аж до 1918 р. до Австрії.

До Австрії, а властиво до Відня, дісталася кава дуже цікавим способом в р. 1683 і головну заслугу в тім має українець, Юрій Кульчицький, родом з Кульчиць коло Самбора. А сталося це так:

В липні 1683 року прийшли під Відень турки і облягли місто величезними військами. Два місяці тривала облога, аж нарешті 12 вересня прийшла відсіч. З Польщі прибув під Відень король Собеский зі своєю затяжною кіннотою — гусарією, а також з кількома полками (хоругвами) легкої козацької їзди.

Король Собеский, в злучі з німецькими військами, в дні 12 вересня 1683 року, розгромив турецьку навалу і звільнив Відень від облоги. В тій побіді велику заслугу мав український шляхтич Юрій Кульчицький. Він колись замолоду був у турецькій неволі і вмів добре по турецьки говорити. Підчас облоги він опинився також у Відні, а бачучи, що віденці вже не мають сил боронитися, переодягнувся за турка і перейшовши весь турецький табор, дістався до німецького війська та впізнав німців, щоби спішилися. А сам знов повернувся до Відня і додав віденцям отухи, щоби боронили міста до остатку, бо вже зближається поміч.

Коли Турків розбили, то величезний табор з усіма бо-

гацтвами дістався в руки переможців. Німці, поляки й козаки поділилися зброєю, а коли нагадали собі Кульчицького й запиталися, що йому дати, то він попросив, щоби йому дарували всі ті мішки чорного зерна, що їх у великій кількості знайшли в турецькій таборі. Ніхто не знав, що це за зерно, і тому радо дали його Кульчицькому. Це була кава. Та він знав вартість того зерна, бо будучи в Туреччині, нераз пив там каву і бачив, як турки пють її зі смаком. Тому, взявши ту каву, заложив першу у Відні каварню і назвав її «Під синьою фляшкою».

Віденці так засмакували в каві, що Кульчицький вскорі добробився значного мастку. Ще й досі Відень памятає і добре згадує свого оборонця Кульчицького та його першу каварню.

В тих часах, коли кава була дуже дорога, люди навчилися заступати її паленим житом, ячменем, а навіть каштанами й жолуддям. І нині в нас, у багатьох домах, пють таку «каву», бо хоча вона не така смачна, як правдива, але за те зовсім дешева і нешкідлива, а правдива кава, коли її пити багато, може дуже пошкодити головно дітям.

А тепер ще дещо скажемо про управу кави.

Найбільше кави управляють тепер в Бразилії, відтак у Мексику і в Костаріці; в Арабії, на островах Ява і Целєбес, на Цейлоні й інших островах Індійського океану. Кущі кави дорастають у плянтаціях звичайно лише до півтора метра. В четвертім році росту дозрівають найкраще і так тримаються яких 20 до 30 літ. Цвітуть через вісім місяців, від жовтня до травня. Один робітник може зірвати три кильограми кави за годину, отже, щоби зібрати каву в великій плянтації, де є біля 140 тисяч кильограмів кави, требаби на один місяць наймити 1600 робітників, але на вісім місяців вистане лише 200 робітників, що зривають ту каву поступенно.

Жнива кави ділять на три пори: вступні жнива, головні й кінцеві. Найкращу каву дають головні жнива.

Але від збору сирої кави до готової кави ще далека дорога. Що вечора відсилають з плянтацій сиру каву в великих міхах до складів. Тут зсипають каву на великі купи і вона лежить так кілька днів. Потім стелять на кам'яних токах великі мати і розсипають ту каву проти сонця. Сонце пражить і сушить її цілими днями і мусить добре і довго пражити, щоби дісталася аж до зерна, бо те зерно, по двоє, сховане в грубій лушпині, а під лушпиною є ще й потрійна шкірка! Але по яких 12 днів сонце так припражить, що верхня лушпина тріскає і шкірки розвиваються. Тоді всипають зернята в машину й пускають її в рух, а вона теребить з них ту лушпину й шкірки до решти. Потім ті голі зернята ще в окремих машинах докладно чистять і вигладжують та вибирають сорти: краще зерно окремо, а гірше окремо.

Часом обчищують просто ще мокру каву, але тоді сходять з неї лише верхня лушпа і одна шкірка. Тоді ті зерна мисться й сушаться на твердо, так, що між зубами розприскується, як

скло. Аж тепер облушують і дві останні шкірки. Така кава є ясносиня (не брунатна) і має кращий смак та тому вона й дорожча.

Але на тім ще не кінець. Така кава ще мусить перепражитися на огні, в пражарні, чи там у палярні. Через пражання кава набуває доброго смаку й своєрідного запаху. Пражать каву у великих пражарнях гарячим повітрям, при 200 до 220 ступенях гаряча. Через те дістає кава і брунатну барву. Часто при праженню додають ще й цукру, тоді запах стає триваліший, а зерна кави дістають кращий блеск.

Аж така кава дістається до наших домів з «Народної Торговлі», і мама або сестричка мелють її в млинку, насипають до парцелянкової машинки, мішають з цикорією «Луна» і заливають киплячою водою, а коли встоїться, розливають у горнятка й подають нам з молоком, старшим темнішу, а молодшим яснішу.

Марія Конопнічка.

Моє село.

Те село моє рідненьке
Над усе люблю, кохаю,
Кождий кутик, кожду хатку
І дитину кожду знаю.

Тамки хатка на горбочку,
А в долині срібна річка;
Тут ростуть тополі пишні,
Біля хати сад, як чічка.

При воротах в своїй буді
Бачу сторожа, пса Бровка,
В стайні коник бє копитом,
А в оборі є коровка.

На подвірю дріб веселий:
Кури, гуси і качата,
Далі індик, індичиха,
Їх не раджу зачіпати!

Що неділі і що свята,
Як задзвонить дзвін з дзвіниці,
Идуть до церкви батько, мати,
Идуть і діти, мов косиці.

За селом там бір зелений
Тихо з вітром розмовляє,
Там гриби й смачні орішки
Дітвора собі збирає.

А на луках красні цвіти,
Незабудьки, рясти білі,
Звідти китичку приношу
Любій мамі що неділі.

Як прийдуть жнива, тодзвонять
Серпи й коси ген довкола,
Як звезуть снопи й змолотять,
Повна хата і стодола.

Так в селі моїм чудово,
Любо, мирно, наче в раю, —
Те село моє рідненьке
Над усе люблю, кохаю.

(Переклав з польського: О. П-ий).

ДОБРЕ ВИТОЛКУВАВ.

Малий Петрик питає свого батька, як пишеться по польськи слово: stagnacyja — чи: stagnacja?

— Найкраще буде, як напишеш: »bryndza« — бо це буде коротше і кождий його краще зрозуміє! — сказав батько.

Всі вчимося англійської мови.

1. Зі свіжими силами.

У перші дні по вакаціях, ані діти вуйка Славка, ані ті, що були в нього на станції, не згадували ніщо про дальшу науку англійської мови. Мали тільки заняття, що ніколи їм було й думати про науку англійської мови. А вуйко Славко теж не згадував ніщо. Мабуть ждав, доки самі діти перші не заговорять про це.

Аж десь у три тижні від початку шкільного року звернулися діти до вуйка Славка з проханням:

— Ми хочемо даліше вчитися англійської мови.

А вуйко Славко відповів:

— Добре! Завтра зачнемо науку. І на другий день знов почалася наука англійської мови, як давніше.

— Мої любі, — спитав вуйко Славко — а чи повторяли ви собі в вакації те, що ми вчилися в минулому році?

Діти призналися, що спершу, поки були дощеві дні повторяли перероблені лекції, та потім, як настали соняшні дні, якось забули про науку.

— Добре й те — сказав вуйко Славко з усмішкою на устах — зате, як бачу, всі ви вернулися здорові й зі свіжими силами забиретеся до праці. Насамперед, переконаємося, чи багато ви забули, чи можемо зараз узятися до дальшої партії?

Можемо, можемо! — заявили голосно всі діти.

— А то ще побачимо — відповів спокійно вуйко Славко й став перепитувати дітей із цього, що вчилися в минулому році. Виявилося, що діти забули небагато. І вуйко Славко заявив із задоволенням.

— Так, можемо тепер іти даліше.

І зараз писав на таблиці:

Mrs Redcliff's carriage was waiting at the door. They got
in. In less than two hours, they arrived at a splendid country
-house. They passed through many apartments to a dining-room.
It was five o'clock. The servants were laying the cloth. „To-day,
I dine with you — said Mrs. Redcliff; but to-morrow, and the
following days, you will be alone“.

Щоби пересвідчитися, чи діти не забули читати, велів кільком прочитати написане. Всі читали добре. Тоді вуйко Славко написав переклад.

Mrs. Redcliff's carriage	— Повіз пані Редкліф.
was waiting at the door	— стояв перед дверми.
They got in.	— Вони сіли в нього.
In less than two hours,	— По менше як двох годинах
they arrived at a splen-	— прибули до іншо-
did country-house.	— го хутора.
They passed through many	— Пройшли серед багато
[apartments]	— [покоїв
to a dining-room.	— у їдальню.
It was five o'clock.	— Була пята година.
The servants were laying	— Слуги накривали
[the cloth]	— [до столу
Tho day I dine with you —	— Сьогодні обідаю з вами
said Mrs Redcliff —	— сказала пані Редкліф
but to-morrow	— однак завтра
and the following days	— і в дальші дні
you will be alone.	— будете самі.

А то вже знаєте, що пані Редкліф забрала Петруся й Ганусю до себе й як бачимо їм там добре буде — сказав Ярکو.

— Мені це не подобається, що обід аж о п'ятій годині в вечір — сказав Зенько Семків.

— Дарма, Зеньку, відповів вуйко Славко в Англії скрізь по більших домах обідають аж вечором. Однак потішся, що й снідання й друге снідання їдять добре.

Оля ще спиталася:

А чому то дві години кажеться »two hours«, а пята година — »five o'clock«.

Вуйко Славко пояснив:

— Година значить the hour, а the clock значить годинник. І »five o'clock« значить — »п'ята на годиннику«.

— А то коли я кажу »їхали дві години«, то не дивлюся на годинник, а коли кажу five o'clock, то власне є година, яку показує годинник — сказав Петрусь Висоцький.

— Так, ти добре зрозумів! — похвалив вуйко Славко. — Не завдаю вам сьогодні ніякої вправи. Повторіть собі те, що ви зєрез вакації забули.

А. Лотоцький.

НА ГОДИНІ ІСТОРІЇ.

Учитель оповідає хлопцям про державу Арабів і пояснює, що володарі тої держави мали назву »КАЛІФІВ«... Нагло замітив учитель, що Левцьо Незнайко не вважає і щось під лавкою робить, тому нечайно питає його:

— Незнайко, як називалася держава каліфів?

— Каліфорнія! — відповів без надуми Левцьо Незнайко, лютий, що учитель перервав йому заняття під лавкою.

Утомлений Неро.

Скільки нині наскакався
Неро по городі —
Через плоти й перелази,
Що вже далі годі!

То прийшов він до Мартусі
І ляг біля неї,
Він найкраще відпочине
В Мартусі своїй.

Вона його приголубить,
Мухи відганяє,
А тимчасом Неро трохи
Собі задрімає.

Та за хвилику знову скочить
Марточці на втіху,
Десять котів налякає —
Тож то буде сміху...

А. Е.

Зоня Берізка.

Любов рідної землі.

Сценічна картина в 2 діях.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Мати — заможна селянка.

Зоня — її дочка, школярка.

Кум Андрій — старий селянин.

Текля — сусідка.

Юрко — її син, школяр.

Оленка — дівчина з V класу

Гануся

Ярина

»
»
»

} товаришки Зоні.

Річ діється на селі осінню порою.

Перша дія.

Селянська хата, Обстановка звичайна. Мати порається коло кухні, а Зоня збирає миски і ложки зі стола.

Мати: Скоро, скоро порайся, бо підеш пасти!

Зоня: Мамо, як я піду пасти? Я вже три дні не була в школі. Буде кара — три золоті...

Мати: Ей, що мені там кара, нехай буде! У нас є тепер робота, треба працювати, щоби в зимі було що їсти. В зимі школа не дасть тобі їсти.

Зоня: Мамо, я таки піду! Не буду знати, що в школі учаться. Буду таке дурне теля, що нічого не знає.

Мати: Е, шкода балакати пусте! Я до школи не ходита і тато не ходили, а Богу дякувати, ми газди. Школа тобі одежі не купить, лише робити треба. Я йду доїти корови, а ти їдж і поженеш пасти. *(Мати виходить з хати з дійницею в руці)*

Зоня *(радісно):* Добре, що мама вийшли з хати! Втечу потайки до школи, а доки вернуся, то й злість мамі минеться і вже мене за це бити не будуть. *(Бере кусень хліба і кладе в торбу, збирає зі стола книжки і скоро вибігає з хати).*

Мати *(входить по хвилі):* О бач, уже втікла! А бодай ти скисла, як капуста в бочці! Ну, чи бачив це світ? Втікла до школи, а я мушу все сама робити! Булаби мені помогла дещо в хаті зробити, або пігнала корови пасти. А вона все оставила на мене. *(Сердито — з затисненими кулаками).* Але буду дівку бити, як вернеться зі школи! Бодай розвалилася ця школа, що так дітей до себе тягне, а нам поміч з хати забирає.

Хтось стукає в двері. Входить сусідка Текля.

Текля: Дай Боже здоровля, кумо! Добре спали?

Мати: Добре, славити Господа, а як ви? Що чувати нового?

Текля: Все стара біда! Мій Юрко втік рано до школи і не макому поганяти. Старий мусів йти сам орати. Маруся пішла.

бульбу копати. Піду визволити Юрка зі школи хоч на тиждень, бо що мені з тої школи!? Робити треба, а школа — то для панів, а не для нас, хлопів! Візьму когута й понесу пані най визволить мені Юрка зі школи.

Мати: Ей, на пусто будети йти, кумо, до школи. Я понесла раз когута, бо хотіла визволити Зоню, а вчителька за когута заплатила. Дала мені золотого, а Зоні таки не визволила зі школи. Ще насварила на мене: чому дівчину в дома спираю. А пан директор також розсердлвся! Казав, що самих дураків ховаємо в нашім селі і казав мені щось про якийсь »Безглуздів«. Щкода вашого ходу. А дітей, кажу вам, якби хтось заворожив... — Пруть лиш до тої школи й до школи...

Текля: А я таки свого Юрка до школи не пущу! Їсти йому не дам, штанята сховаю до комори, а книжки замкну до скрині — тай мусить дома сидіти!

Відчиняються двері і входить кум Андрій з присілка.

Андрій: Слава Ісусу Христу! А що тут так радите? Може де знайшли доляри на городі? Чи чули, що в Ілька були злодії цієї ночі? Розбили двері до комори, забрали масло й, збіже, а з улив увесь мід забрали.

Мати і Текля: *(злякано з криком)* Були знов злодії? А то кара Божа з ними. Вже й ночі спокійно не переночуєш... А по-виздихалиби вони! Прийдеться з сокирою на подвір'і ночувати.

(До хати входить задихана Оленка)

Оленка: Слава Йсусу Христу!

Всі: Слава на віки!

Мати: Що слажеш, Оленко?

Оленка: Тато просили позичити решета, бо треба зерно віяти, а то злодії ходять по подах, стодолах, то ще закрадуть і нам. Треба скоро збіже везти до млина. У Дмитра Ткачєвого забрали цієї ночі два кірці пшениці. Так там плачуть! В ні-однім селі так не крадуть, як у нашім. А от в Селиських показалися раз злодії, але що там розумне село, то засілися господарі й старші хлопці на них і всіх злодіїв виловили тай відвели на постерунок. Тепер уже там про злодіїв не чути. Кождий безпечно спить так, ще й хомути на дворі лежать під хатою безпечно. Господині там й полотно через ніч лишають, бо ніхто тепер його не рушить. Такого сорому завдали злодіям, що до віку ніхто там чужого не рушить. Як вели їх на постерунок, то ціле село бігло поглянути на цих ледарів. Кричали їм до очей: Ви злодії! Ви драбуги! А в нас як? Злодії свобідно собі ходять, ще й на горілку їх до коршми просять.

Андрій: А я вам скажу, чому так є. Там нарід просвічений, нема ні одного з молодших господарів, щоби не знав писати й читати. Там є читальня, кооператива, молочарня. Там нарід

ходить побожно в неділю до церкви, а вечором до читальні. Читають книжки й газети, вчать, як живуть другі просвічені народи. Коршму старий Лейба замкнув на колодку і винісся. А в нас, то лиш що десятий чоловік вміє трохи читати, а писати то може пять знає на ціле село. Зате в коршмі вечорами повно.

Оленка: І в нас моглоби так бути, якби всіх дітей у школу пускали. Тодіб ми не зростали в темноті, без науки. Дурний чоловік і темний допуститья всякого гріха.

Андрій: Ая, ая, в школу пускати дітей конче треба! Ади Анна з Потоків ходила до школи і навчилася вишивати. Тепер вже скінчила науку. Не літає дурно по селі, лише сидить і вишиває людям сорочки, запаски, киптарі. Сего літа заробила 40 золотих вишиванням!

Мати: Що ви кажете — 40 золотих заробила? Коби то моя Зоня заробила стільки грошей, то я тішилабся!

Зоня (*входить до хати з книжками*): Ая, ая, зароблю, як у школу мене не пускаєте! Я сьогодні не мала ні зшитка, ні чорнила. Другі діти писали задачу, а я за кару стояла за таблицею. А тепер мене пані нагнала до дому, бо я на принесла ні шиття, ні вишивання. Ви, мамс, ніколи не даєте мені грошей, на що мені треба. Все нема й нема! Там другі діти тепер у школі вишивають і притім красно собі співають, а я мусіла до дому йти. (*Плаче*).

Андрій: А так, кумо, так! Хочете, щоби школа хліб давала, то мусите і на школу трохи виложити грошей. На чім дитина буде вчитися, як нічого не має, — ні зшитка, ні чорнила. А на чім буде вишивати, як не має полотна ні ниток?

Зоня (*перестає плакати, витирає рукавом і каже*): А видите, мамо, ви мене до школи не хотіли пустити, я вже зі школи вернулася, а ви всі ще тут сидите і говорите. Пів днини вже переговарили. Булаби я тут з вами пів дня стратила, — а так в школі була!

Андрій: Та справді, вже й полудне! Треба йти корову доїти! Вувайте здорові! (*Виходить*).

Мати: Ідіть здорові!

Текля й Оленка: (*разом*) Треба й нам вже йти! Оставляйте з Богом (*Виходять*).

Оленка: (*вертається від порога*) Ага, та я забула, що за решето прийшла. (*Мати дає решето, Оленка відходить*).

Мати: Добре, що вже пішли собі, бо забрали мені своєю балаганиною багато часу, а ти Зоню їдж і виганяй корови пасти!

Зоня: Я, мамо, не можу виганяти коров, бо маю вчитися багато і задачу писати. Завтра не хочу за кару лишатися по школі.

Мати: Що то за робота!? До полудня в школі, а пополудни знов писати! Хоч трохи мусиш помагати дома в роботі. Будеш писати вечором, а тепер поженеш худобу!

Зоня: Вечором не виднося добре і спати хочеться! Зараз придуть до мене товаришки і будемо вчитися разом.

(Підходить до кухні, бере ложку сідає за стіл і їсть з горшка).

Мати: Та що вже маю з тобою робити!? Пиши! Ця ваша пані в школі, то гейби вас заворожила, що світа Божого поза наукою не видите. *(Обертається і сама до себе говорить).* Сорок золотих, сорок золотих! Гм — таж то гріш великий. Тепер корова є за ті гроші. А я казала, що з науки корови не купиш. *(Виходить з хати, а Зоня встає і пряче за собою стіл).*

З'аслона.

Що наш Дніпро бачить.

Далеко на північ,
В Білоруськім краю,
З височин валдайських
З джерел випливаю.

І спершу маленький,
Нивами, лугами,
Я пливу й братаюся
З меншими ріками.

Аж на Україні
Я пливу широко
І хвилями граю
Високо, глибоко.

Аж люблю всміхнуса,
Як Київ побачу,
В погоду весело
Танцюю і скачу.

А в бурю-негоду
Реву, що аж лячно;
Все тепло, що в мене
Впаде необачно.

Повагом під Канів
Широко спливаю,
Могилі Шевченка
Я пісню співаю.

А далі Суботів
Гетманський побачу,
Згадаю минуле
нишком заплачу.

Степами — ярами
Йдуть мої дороги,
Тут стогнуть закриті
Високі пороги.

І що я тут бачу
На своїй дорозі:
Сумний бачу нарід,
Що плаче в трівозі.

І далі на південь
Іде моя лава,
Де Січ гомоніла,
Козацькая слава.

Січ-Мати тай Батько
Був Луг тут Великий,
Я з ними говорю,
Бо я стоязикий.

Все ширше і глибше
Іду між степами
В лиман упадаю
Дев'ятьма гирлами.

І коло Херсону
Кочу хвилі-гори,
А там упадаю
У Чорнеє Море.

І з морем витаюся,
І з морем говорю,
Шукаю потіхи
У смутку і в горю.

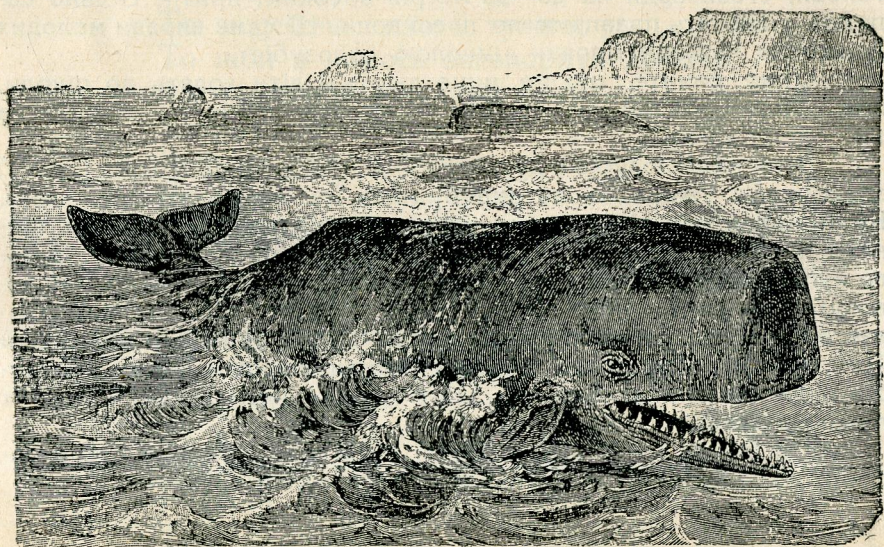
О. П.

Кит-долозуб або потваль.

Найбільші звірі, які досі знаємо, не живуть на суші, але у воді. До таких великанів належить кит. Є це величезний звір, довгий на 25—30 метрів, а грубий на 5—7 метрів. Важить такий звір стільки, що 50 великих слонів, або 200 тучених волів. Жис доволі довго, приблизно около 120 літ. Люди давніше назвали це звіря хибно рибою (велерибом). Кит — це такий самий ссавець, як корова, пес, або медвідь. Він розмножується не з ікри, як риба, але родиться живий, так, як мале телятко, лошатко. Молоде китенятко ссе молоко своєї матери так само, як телятко. Віддихає воно не зявами, як риба, але легенями. Серце в кита збудоване так само як у всіх звірят і складається з чотирох ко-

мор. Воно у старого кита таке велике, як баняк, що в ньому дома вариться біля в часі прання.

Я різні породи китів. Вони живуть у великих морях, далеко від нас на північ і на полудне. Ті сторони називаються — підбігунові. На образку маєте представленого кита-долозуба. Цей кит різниться від гренляндського кита тим, що має інакше збудовану голову та, що немає у свому величезному роті рогових плит, які мають назву: «фашбін» — але має гострі зуби, наче пила. Кит гренляндський живиться маленькими рибочками, бо він має дуже вузький пролик, а головню малими слимачками-червоняками, яких у підбігунових морях є дуже багато. Кит-долозуб зате пожирає великанські риби та різні водні звірята, які удасться йому зловити, бо в нього пролик — як кімнатні двері. Для риболовів стріча на морю з долозубом не є дуже приємна та безпечна, бо цей кит є дуже чуйний і любить перевертати

рибальські човни. Робить це одним ударом свого великанського заднього плавця (хвоста), що є широкий на 5—8 метрів. Часами перевертає одним стусаном своєї плоскої голови навіть малий кораблик. Тоді лучається, що й не один моряк попаде в страшну пащу долозуба.

Потвалі живуть по всіх морях і не радо заходять до зимних вод підбігунових океанів. Вони є панями моря і подорожують завжди цілими громадами. Така громада, долозубів (звичайно молодих) зоветься «школою» і пливе під проводом старого і досвідченого самця, що є для них гейби учителем. Вони під його проводом всі рівночасно виконують всякі вправи: поринають нараз у воду, відтак виринають і стряються в одну лаву, потім порскають, випускаючи віддиховим отвором, який мають на верху голови, стовп води на 20—30 метрів високий; притім сильно сапають і вертять плавцями по плесі води. Ці саме вправи молодих долозубів назвали моряки «школою долозубів».

Отже бачите, що не лише людські діти ходять до школи, але також і молоді кити-долозуби мусять побирати «науку» на широкому океані.

Лови на долозубів є дуже тяжкі та небезпечні. Товщу (трану) з долозубів уживають до виробу мила, та всяких мастей і олійв. Крім цього має він у своєму нутрі желези, які достарчають цінного плину, з якого витворюють пахучий олійок — амбру. З його зубів роблять гузики та штони до карт. З того бачимо, що долозуб — це доволі позиточне й цінне звірятко, тому на нього взято полюють цілі ватаги кито-ловців. Щоби одначе не винищити його зовсім — то деякі держави управильнюють ловлю долозубів окремими приписами та заборонюють через якийсь час їх ловлю взагалі.

Хто бажає більше про ловлю китів довідатися — нехай загляне до книжечки А. Гайльборна п. з. «ДИКІ ЗВІРІ».

Праведний вовк.

Раз вовк щиро постановив
М'яса не торкати,
Тай пішов він у пустиню,
Щоб праведним стати.

По дорозі зустрів гусей;
Передом йшла мати —
Як узріла вона вовка
Стала вкруг сичати.

А вовк (що там постанова!)
Довго не вагався,
Вхопив стару гусь за шию,
Зів тай облизався.

Взяли на суд ненажеру,
Стали доходити,
І рішили, щоби на смерть
Вовка засудити.

— Щож ти на це, вовче, скажеш? —
Суддя запитався —
Вовк зробив набожну міну
І так відізався:

— Я не винен! То небіжка
Всю білу почала;
Най би була праведного
Мужа не чіпала.

Осел і соловій.

(З байок Івана Крилова)

Осел побачив соловія
І каже так: „Послухай, друже,
Я чув, що ти співаєш гарно дуже,
Послухати тебе, — то моя мрія!“
Тут соловій, мистець на всі лади,
Щоб свій талан ослови показати,
Почав прегарно, як мистець, співати...
То голос піднесе на щибіт хоч куди,
То защебече тихо й тужно,
То ніби з кимось заговорить дружно,
Аж ліс затих і всякий звір
Звернув на соловея зір.
Вітрець присів, замовкли птиці Божі,
Почувши тії співи гожі,
І пастушок заслухався, забувся,
Лиш до пастушки зрідка усміхнувся.
А як скінчив співати соловій,
Осел говорить: — „Друже мій!
Що голос гарний, треба це признати, —
І слухать можна без нудьги, —
Та я тобі хотівби раду дати:
Ще би до півня варт тобі піти
І кілька лекцій в нього взяти —
Тоді ще краще ти би заспівав!„
На те наш птах і не відповідав,
Лиш пурхнув з місця і в кущах пропав...

* * *

Спаси нас, Боже, від таких суддів,
Як той осел, що ті дурниці цлів!

УВАГА. Цю байку про осла і соловія написав поет з такого приводу: Один багатий пан, що вдавав і вважав себе за знатока поезії, запросив І. Крилова до себе й просив прочитати йому кілька своїх творів. Поет прочитав, а панок сказав: „Гарні це речі! Але чому ви не пишете так, як Дмитрієф?...“ Тим питанням панок виявив своє нещасття, бо згаданий Дмитрієф був зовсім слабкий поет, а Крилов дуже талановитий. Це вразило Крилова й він написав цю байку, де прирівнює того панка до осла, а себе до соловія.

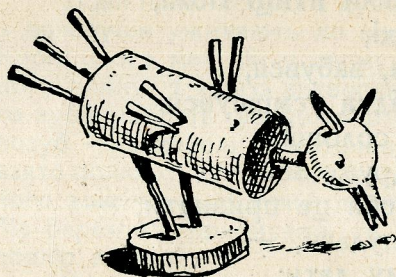
Як Левцьо Незнайко ужиткував неужитки?

— Не викидай, мамусю корка! — просив Левцьо маму, що саме розкорковувала фляшку з оцтом. Я зроблю з корка якусь забавочку для нашої Славочки. Ми в школі вчилися, що ніякої річі не можна марнувати і що кожда річ, навіть на око вже непотрібна, може ще на щось придатися!

— Дуже мене, це тішить, Левцю, що ти такий запопадливий став і що бажаєш використати всякі неужитки — сказала мати, подаючи Левцьови зовсім неушкоджений корок. Я ніколи не викидаю корків на сміття, бо вони завжди в хаті придadуться і маю їх повну коробку. Сли хочеш — то дам тобі ще кілька корків, щоби ти міг зробити якусь забавочку для своєї маленької сестрички.

— А яку забавку задумаєш з тих корків зробити? — спитала по хвили мамі.

— Ще сам не знаю! Мушу вперед побачити які це корки, а відтак доперва подумаю, що з них буде можна зробити — відповів Левцьо.

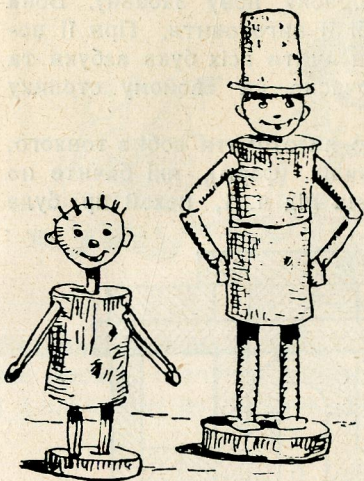
Левцьо Незнайко — бо це про нього тут мова — дуже любив роботи ручні, що їх учився в школі і мав на свідоцтві з того предмету завжди «дуже добре». Коли мама принесла йому цілу пригорщу старих корків — Левцьо оглянув усі докладно. Відтак посортував їх після величини і взявся до роботи.

Зі шуфляди свого столика витягнув свій ніжик і коробочку з випаленими сірничками, кілька зерен гороху, грудочку плястеліни та інші дрібні причадали. Відтак вибрав один великий та зовсім неушкоджений корок і став острим гвоздем робити в нім отвори, куди відтак позакладав приготовлені патички від сірничок. З одної сторони віткнув на короткім патичку велике зерно гороху, на яким з обох сторін зробив чорнилом дві точки; це були очі. Відтак з дрібних патичків зробив дзьобик, а з двох гребінець; по обох боках віткнув по два патички: це були крила, а в заді застромив кілька патичків у формі віяльця: це був хвіст. Вкінці з другого корка відкріп плоску, круглу підставку, а встромивши в неї два патички трошки більші й застромив їх під спід великого корка — і когутик для Славки вже готовий. Ось маєте його на образку, як він виглядав.

Він заніс цего «пташка» маленькій сестричці, яка дуже ним врадувалася і дала Левцьови взамін за це кусень чоколяди. Щоби справити Славці ще більшу втіху, постановив Левцьо змайструвати з корків ще якусь забавку. Він пішов знову до свого столика, довго при нім нишпорив і вкінці з трех корків і кількох відрізків зробив «пана в циліндрі» що йде на прохід зі своїм

»синком«. Голови поробив із плястеліни, ушка з лушпинок горіхових, очі з перцю, ноги з витесаних патичків, а руки з вузеньких відкуравків корка, які через середину получили тоненьким дротиком. На циліндер ужив малого аптичного корка, який приліпив гумою до тонкого відрізка із великого корка, а циліндер враз з головою получил довгою шпилькою з толубом. Малому »синкови« в голову овбивав дрібонькі патички, що той виглядав так, начеб його стрижий зачесав »на їжака«.

Славця втішилася тими двома забавочками ще більше як когутиком і на радощах поцілувала свого братчика в бузю тай дала йому ще в додатку десять горіхів.

Ану, читачі »Світика« спробуйте наслідувати Левця Незнайка і видумайте з корків якісь забавочки.

Киця в клубочку.

Бачить Киця клубочок,
Вже ним грається,
Скаче вправо, скаче вліво,
Забавляється.

Та погляньте, діточки,
Що тут склалося:
Наоколо Киці нитка
Обмоталася.

Годі Киці з клубочка
Розмотатися,
Хто дасть раду, як на волю
Їй дістатися?

З хорвацького журналика:
»Mała Mładost«.

ЗНАЄ ЧОМУ.

— Скажи мені, Славку — каже учитель на годині зоології в першій клясі гімназіяльній — чому то бузьки відлітають на зиму від нас до Африки?

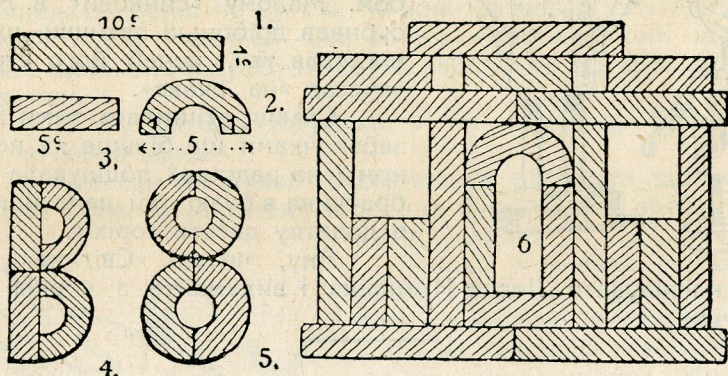
— А бо, прошу пана, тамошні жителі хочуть також мати діти — відповів Славчик.

Корисна забава.

Сьогодні покажу вам одну дуже корисну нову забаву. Вона дуже простенька й кожен із вас може собі її виготовити. При її допомогі можете своїх братчиків і сестричок навчити всіх букв азбуки та всіх цифер і чисел; можете також рівночасно на своєму столику укладати різні будови й образки.

Щоб ви могли все те робити, мусите виготовити собі з тонкого, однак сильного картону, багато тихих видів (форм), які бачите по середині на образку під ч. 1, 2 і 3. Форма під ч. 1, нехай пр. буде

довга на 10 см, а широка на 1 см; під 3 на половину коротша (отже на 5 см довша) а широка таксамо 1 см. Форму 2 зробите з половини кола, що його ви нарисували цирклем отвореним на $2\frac{1}{2}$ см — себто промінь кола $2\frac{1}{2}$ см, а промір 5 см (широка нехай буде також на 1 см). Усіх форм (чч. 1, 2, 3) зробіть собі якнайбільше, так 30 до 40 штук. Кожних 10 штук можете помалювати іншою краскою, щоби забава була приємніша.

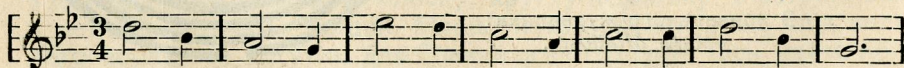
Тут подаємо вам три приміри: велику букву В, цифру 8 і одну будову — а все це зроблене з цих трьох маленьких кусників картону. Ви можете укладати безліч таких букв, цифер і образків із цих форм, а я бажаю вам приємної забави. З хорватського журналіка: »Mala Mladost«.

Де ти, сонце?

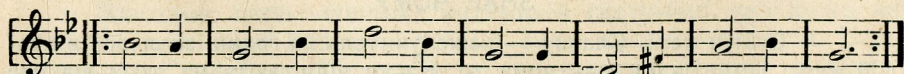
(Думка).

Слова Богдана Лепкого.

Музика Теодора Володимира Пеліха.

Де ти, сон-це, де ти яс-не, де ти, сон-це, де?

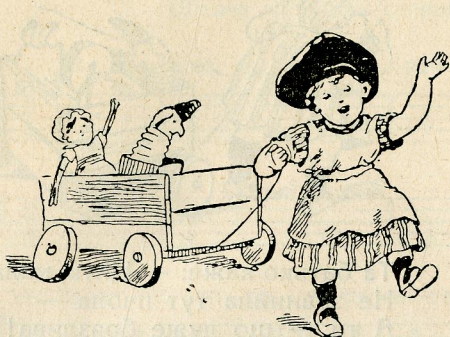
По-ди-ви-ся дни-на гас-не, сі-рий ве-чір йде!

Сірий вечір, ніч slotлива,
Сітку сум пряде,

Суне хмара чорногріва,
Де ти, сонце, де?

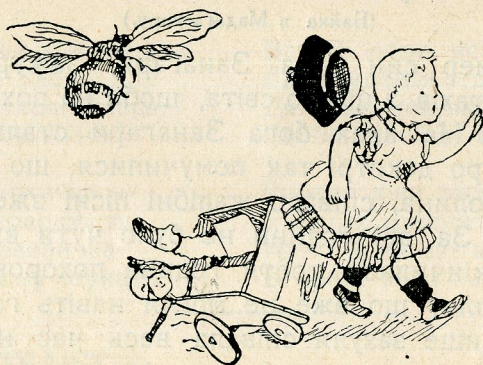

Небезпечна пчола.

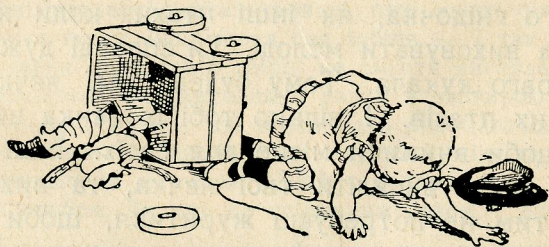

Весела Нюнечка мала
На прохід, скачучи, пішла
І з кльовном везла свою лялю —

Аж бачить — там пчола летить
І грізно в воздуху брентить:
— Уколю, кусну вас без жалю!

Напав на бідну Нюню страх —
Вона тікає й стогне: — Ах!
Спіткнулась раптом тай упала...

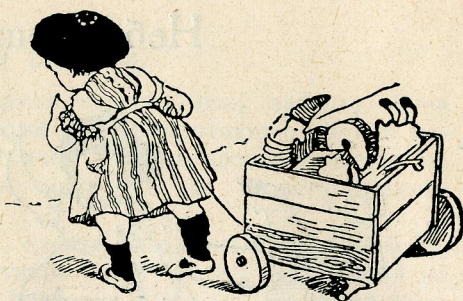

Перевернувся враз візок,
Випала ляля й «дурачок»
А Нюня сіла й заридала...

Потім ледви домів прийшла
І розказала все «з кінця» —
Яка та пчілка є злослива...

Та батько каже: — Цить, мала!
Не завинила тут пчола —
А ти — що дуже боязлива!

З російського журналика: «Світлячок».

Чому зазуля не сидить на яєчках.

(Байка з Мадагаскару.)

Коли помер син бога Занагари, зажурений батько скликав усіх птахів з цілого світа, щоби на похороні співали жалібні пісні. На знак бога Занагари стали співати всі птахи. Та скоро декотрі так помучилися, що затихли. Колиж минула голина, співало жалібні пісні вже лише кількох співаків. За дві години не було чути вже майже нікого. А як кінчилася третя година похоронного обряду, всі так захрипли, що вже не могли навіть голосу видобути з горла. Лише зазуля співала весь час на все горло. Кукала жалісно весь день і всю ніч, аж на другий день раненько Занагара приказав, щоби перестала. Колиж потім зазуля просила нагороди, сказав Занагара:

— Я з тебе вдоволений! Від тепер не мусиш будувати власного гнідочка, як інші птахи, коли хочуть знести яєчка та виховувати молоді. Ти справді дуже змучена, бо ти так довго кукала. Тому будеш свої яєчка зносити у гнізда інших птахів. І вільно тобі їх яєчка викидати та розбивати, щоби вчинити місце для своїх. Інші птахи будуть дбати, щоби висидіти твої яєчка, та виховати твої молоді. Ти тим не потребуєш журитися, щоби могли все кукути, а потім відпочивати!

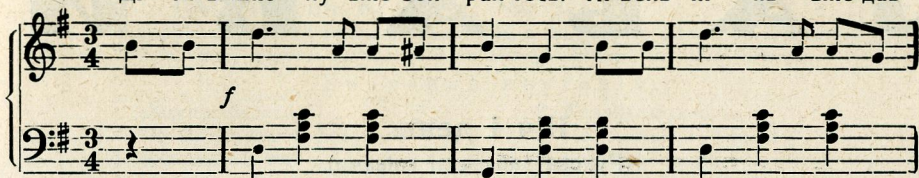
І так воно й досі. Зазуля не журиться своїми яєчками ні молодими, а зносить яєчка у гнізда інших птахів.

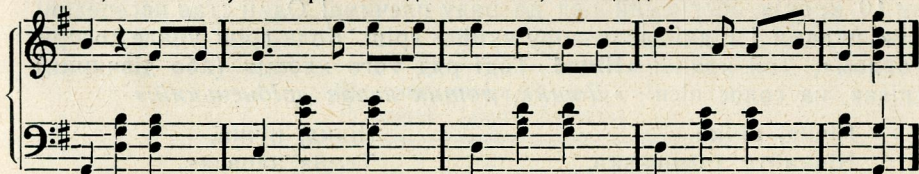
Гей, до школи!

(Діточа пісня при супроводі фортеп'яну).

Ді - ти в шко - лу вже зби - рай-тесь! Пі-вень пі - яв вже дав-

но; Встань-те, ско - ро о - дя-гай-тесь, Сон-це ди-вить - ся в вік-но.

Діти, в школу вже збирайтесь,
Півень піяв вже давно;
Встаньте, скоро одягайтесь,
Сонце дивиться в вікно.

Встало поле, встали ниви,
Ліс збудився і шумить,
Дятель, птах запопадливий,
Своїм дзьобом в пень валить.

Чоловік і звір і птичка —
Кожде мусить працювать,
Навіть пчїлка невеличка
Йде в садок медку шукать.

Рибаки вже тягнуть сіти,
У лугах дзвенить коса,
Нумо й ми до школи, діти,
В праці сила і краса!

МАЛИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ.

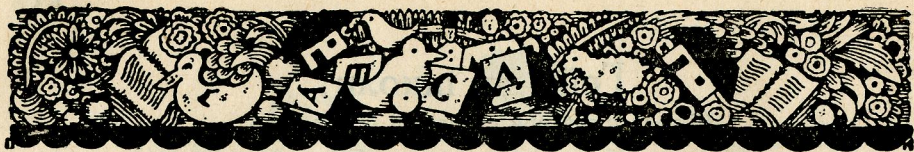
Як обходитися з марками?

Я бачив уже різні збірки марок; докотрі з них були страшні — одні марки були роздерті, другі поломані, інші передерті на дві частини, треті знов діраві, четверті засмальцьовані, п'яті мають під сподом грубо наліплені останки газет, інші знова без зубців — і так далше!

Ні! Так марки в порядній збірці не сміють виглядати. Марок не відриваємо з коперти, але витанаємо разом з частиною коперти, даємо до теплої води і ждемо, аж марки самі відліпляться. Відтак вимиваємо їх делікатно з решток клею і сушимо між двома картками бібули, приложивши їх книжкою. Щойно тепер марки надаються до вліплення їх в альбом. Та про це слідуючим разом. *Вуйко Юрко.*

ХТО не бажає далше передплачувати „СВІТИКА“ — то нехай повідомить про це письменно Адміністрацію. Але передтим нехай вирівнає всі залежлості!

З А Б А В И

Ніч і день.

(Рухова забава зі співами)

Учасники гри діляться на два ряди і уставляються проти себе на 10 кроків, обернений ряд до ряду плечима! Один стає посередині між рядами і підкидає в гору якийсь гріш. Коли гріш упаде догори «орлом», той кличе: **»Ніч«**! Тоді ряд того хлопця (або дівчинки) співає, на голос пісні: *»Дощик, дощик капає дрібненький:«*

Нічка, нічка,
Нічка та тамненька,
Коли собі спить солодко
Дитина маленька!

Нічка, нічка,
Темна западає,
Коли школяр по науці
Спить відпочиває!

Підчас цієї пісні той ряд показує, як спиться, прикладаючи руки до голови. Проспівавши, ряд обртається лицем до другого ряду і приступає два кроки вперед.

Колиж гріш упаде догори «числом», то кидаючий кличе! **»День«**! Тоді його ряд співає на ноту пісні: *»І шумить і гуде«*:

День іде, день іде,
Вже школярик встає,
Бере сшитки й книжечки
І до школи іде! (2)

День іде, день іде,
А школярик пильний є
Там він пише і рисує,
Та весело співає! (2)

Підчас цієї пісні той ряд наслідує рухи учня, як бере книжки, йде до школи, пише, рисує. По пісні «день» — ряд обртається також до другого ряду, але стоїть на місці, а не поступає лише той ряд, що проспівав «Ніч». Отже такий ряд, котрому припадає більше разів співати, «ніч», може лекше програти. Бо програє той, котрий на-решті так приблизився до другого ряду, що не має дальше куди поступити!

Увага: Коли ряд, обернений лицем до другого ряду, мусить знов співати, то справді обртається назад плечима. але стоїть на місці, хочби співав «ніч».

Загадки.

Загадка складова (2 точки).

І, ві, пра, ес, ра, е, Ди, па, Ли, а, чуб, Йон, е, са, ва, гай, че, си, зо, бі, ці, То, гант, дак, дід, прі, порт, хо, біч, пу, губ, пал, то, лі, ку, рон, лє, у.

З порозкиданих 38 складів зложіть 16 слів, котрих початкові й кінцеві букви, читані згори вниз, дадуть актуальний заклик „Світика“ до всіх читачів.

Значення висказів:

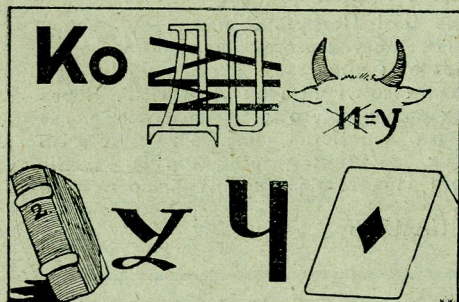
1. Дідунів батько.	9. Козацька зачіска.
2. По французьки: розум.	10. По польськи: спека.
3. Військовий звіт	11. Грецьке плем'я
4. Інакше: відгомін.	12. Столиця Канади.
5. Російський генерал.	13. Гарно вдягнений панок.
6. Дитяча назва їди.	14. Прилюдні збори.
7. Шевченків приятель.	15. Торба на стріли в козаків.
8. Судовий доказ.	16. П'ятий відмінок від: Івасик.

Шаховий коник (3 точки).
(Уложила Одарка Лакуста).

дан ко слу ра на бель											
ти	ко	кий	ха	з віт	бог	ра	но	ми	не	він	ти
пол	ю	ся	наш	леп	го	по	у	та	згід	що	без
ли	ро	ді	чи	не	нув	пі	шо	би	що	ва	грі
ка	тава	ка	бо	ка	на	він	то	ту	є	пе	вра
ти	бу	шту	то	раб	мо	шту	го	як	ми	щить	мо
Не	вті	з ко	де	ка	лиш	ля	ра	а	йо	ту	ці

Зачніть складом **Не** й слідом шахового коника відчитайте слова, імя автора й назву твору, з якого взяті ці слова.

Ребус (2 точки).

Загадка (1 точка).

(Подав Івась Потоцький).

Ростина я не погана,
В цілім світі знана —
Читай мене взад і вперед,
То не зміниться мій рід.

Ломиголовка (2 точки).

(Уложила Оля Чмеликівна, уч. 6 відділу).
В оцих 4 реченнях винайдіть назви міст:

1. Леся орішки їла, а Одарка лущинки збирала.
2. Вчора бачили ми медведя, що його якийсь москаль вів через наше село.
3. Та не знав Михайло де сак наложити, щоби много риби звнього наловити.
4. Один хлопець галушки їв, а другий лиш дивився.

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз на місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: Річно 5 зл. квартално 1.50 зл. місячно 50 сот. Для Америки й для Канади 1 долар; для Закарпатської України 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів. ул. Зіморовича ч. 3.**

Конто П. К. О. Варшава, ч. 151.285.

Вже вийшла з друку книжечка п. 3.

„ІСТОРИЧНІ ОПОВІДАННЯ“

АНТОНА ЛОТОЦЬКОГО.

Ціна книжечки 60 сотиків, з пересилкою 75 сотиків. (Гроші можна слати в листах значками поч.) — Замовляти у **ВИДАВНИЦТВІ:**

„СВІТ ДИТИНИ — ЛЬВІВ. ул. ЗІМОРОВИЧА. 3.

зложена з 6 оповідань: Ведмеже Вушко — Сім княжичів-Святославичів — Парашка — Пастушка Марунька — Головниця — Коваленко Юрчик, з 14 образками Михайла Фартуха.

ОПОВІСТКА.

Передплатник і читач „СВІТИКА“ Василько Скоропис — що живе постійно в місті Берліні (столиця Німеччини) — бажає переписуватись з читачами „Світика“ та обмінюватись хрущами. Він бажає мати жука: **оленьюка-рогача**, якого в Німеччині годі подибати. Хто з читачів збирає комахи і має в своїй збірці оленьюка-рогача — нехай перешле його в пуделочку Василькові Скорописови, а він за це пришле щось інше в заміну марки поштової, якісь образочки, картки з видами то що).

Адреса його така: Wassil Skoropys — **Berlin-Zehlendorf, 3.**
Am Hagenwinkel, 32. — **Deutschland**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

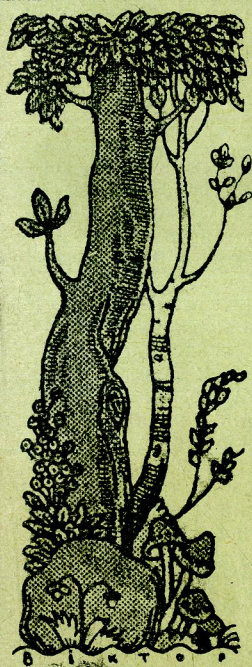
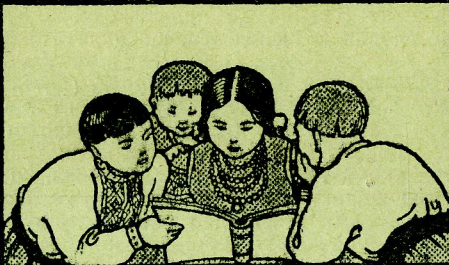
Дня 31 серпня ц. р. відійшов до Бозі Петрусь Лопатинський, синок одиникий 6. сотника У. Г. А. п. Ярослава Лопатинського, лікаря в Гологорах, коло Золочева. Був бл. п. Петрусь великим приятелем дітей, а любителем птяшенят і цвітів та постійним передплатником і читачем „СВІТИКА“ через 5 літ. Замовк на все у хаті опечалених родичів його милий голосочок, погас на віки веселий усміх його любого личка, а позістав лише невтулений жаль у серцях батьків та сумний спомин у всіх, що знали малого Петруся. І „СВІТИК“ незмірно жаліє свого любенького Приятеля і в країну вічності шле йому прашальне

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

СВІТ ДИТИНИ

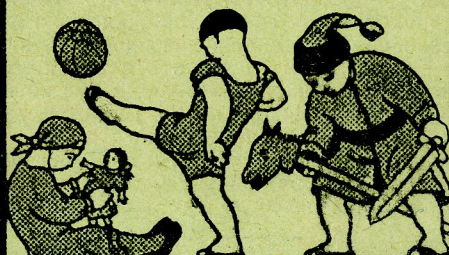
ЧИСЛО 3. ЛИСТОПАД, 1933. РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Листопад 65; 2. З книжкою казок 66; 3. Любі гості 66; 4. Пісня про осінь 70; 5. Про зруйнування Січі і про гайдамаків 71; 6. Молитва української дівчинки 75; 7. Знаки гарної погоди 75; Любов рідної землі 76; 8. Скриванка 79; 9. Дбайливий батько 79; 10. Про лінивого карлика-Бурчалика 80; 11. Горобчикова могила 82; 12. Добре порівняння 82; 13. Всі вчимося англійської мови 83; 14. Цікавий Семенко 84; 15. Із щоденника Славка Вірного 85; 16. До Львова! 86; 17. Як Осінь нитку загубила 87; 18. Хора 90; 19. Зебра — африканський степовий коник 91; 20. Що пташки думають 92; 21. Пес і сіно 92; 22. Марусині співанки 93; 23. Чий батько сильніший 94; 24. Нова ляля 95; 25. Весела штучка 95; 26. Забави 96. Загадки.

Ціна 50 сотиків.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ.

Михась і Влодко Хомини в Вілля Україна (Бразилія): Дякую Вам сердечно за прислану колекцію бразилійських марок поштових. Роздам їх поміж моїх приятелів, що збирають марки, а деякі залишу собі в колекції. Може схочете переписуватися з читачами «СВІТИКА»? От напишіть листика та пішліть в ньому деякі цікавіші бразилійські марки Василькови Скорописови, що живе в Берліні (Німеччина). Він охотно буде з Вами переписуватися та обмінюватись марками, мінералами. Чи на вашій колонії є багато таких хлопчиків, як Ви? Може дехто з них схоче мати мене також постійним гостем у себе? Які читаете книжечки, та до якої школи ходите? Пришліть які гарні фотографічні знімки з тих сторін, де проживаєте, а я поміщу їх на своїх сторінках. Широ Вас здоровлю і сподіюся, що будете відтепер частіше навідуватися до мене.

Марго й Олег Скрипники в Моеара-Сіпонгі (Суматра): Я незвичайно зрадів, коли довідався про Вас. Тому пишу отсього листика, щоби bliще з Вами познайомитися. Бачив я Вас на знімочках фотографічних: як ідете в гори на прогульку, як ідете з Мамусею крізь нетрі вузьким містком, як бавитесь в гостині у знайомих, як оглядаєте дарунки, що їх Вам приніс св. Миколай. А ті гарненькі крілики за огорожею — чи це Ваші? Як зоветься цей Маляйчик, що бавиться з Вами та оглядає теж дарунки від св. Миколая? Він трохи на Негра подабає. А що йому приніс св. Миколай? Напишіть мені багато-багато про себе: що робите цілий день, чи вмієте вже читати самі, бо до писання маєте певно «секретаря» в особі Татуса або Матусі. Я познайомлю Вас на своїх сторінках з усіми моїми приятелями й приятельками, що мене постійно читають. А маю їх багато по всім світі. Прислайте мені знімочки, такі, як ті, що їх бачив — а поміщу їх на своїх сторінках, щоби мої читачі побачили, як Ви там на далекій Суматрі живете. Там у Вас вічне літо і великі спеки то св. Миколі певно приїздить до Вас літаком або Цепеліном? Зроровлю Вас середечно і жду на листика...

Богданко Шак в Сулковіцах: Тішуся дуже, що Ти затужив за мною і знова, по році перерви, відновив наші взаємини. Як почуваєш себе в тій новій околиці? Чи краще чим у Брудзевіцах? Я від 1 січня 1934 вже не буду ходити сам, але в товаристві гарних книжечок! Про це Ти певно вже знаєш із оголошення в 2-му числі. Сповідуюся, що напишеш мені листика й розкажеш багато про себе. Якби випадково св. Миколай питав тебе про адресу до мене — то скажи, що я на тому самому місці. А не забудь написати! Гаразд!

Генчик Кочан у Жолієті (Півн. Америка): Твій перший листик дуже мені припав до вподоби і я відписую на нього. Це гарно, що вчиси віршників із моїх сторінок. Старайся їх деклямувати на всяких народних святах або концертах. Жду на прибіжяну знімку Вашого домашнього Музею. Чи був на виставі в Чікаго? Чи гарно виглядав наш український павільон? Пришли мені знімку з нього сли маєш. Яку коляду тепер уже граєш на скрипочці? Як називається Твоя маленька сестричка? Поздорови її від мене і попроси, щоби підписалася також на листку до мене, так як уміє. А всім своїм товаришам — Українцям завдай загадку: коли $1 + 1 = 4000$? Може вони її відгадають, а тоді вийде з того: що $1 \times 10 = 10.000$. А мамусі уцілуй ручку в моїм імені.

Василько Скоропис у Берліні (Німеччина): Чи дістав уже бажаних жуків? Я старався допомогти Тобі в тій справі, але не знаю, чи вийшло що з цього? Сли маєш які німецькі дитячі газетки, а вони Тобі непотрібні — то пришли мені їх, щоби я зними познайомився. Чи вчиси ще якої чужої мови, крім німецької? Які книжечки любиш читати? Чи читав «ТИХЕ СЛОВО» — збірка казок наших — що їх написав пок. Іван Липа?

Петро Яніцький у Франкфурті (Німеччина): Твоє бажання вкоротці сповниться, бо буду друкувати на своїх сторінках різні оповідання історичні з козацької доби. Незабаром буде оповідання про початки Січі запорожської п. з. «Як Яць Білоус став козаком». Друкується теж книжечка п. з. Петрусь Шкода (історичне оповідання з часів, коли Сірко був кошовим Січі). Видаватиму від 1 січня 1934 постійно кожного місяця 1 книжечку і бажаю приходити разом з нею до всіх моїх дотеперішних читачів і друзів. Татусови передай поклін від мене і скажи, що напишу вкоротці окремого листика, а Андрійка поздорови. Чи вакації провели оба разом у Франкфурті, чи може їздили куди? Чи п. Андрій Чайковський писав до Вас листа?

1919 ЛИСТОПАД 1933

В дні 1 листопада 1933 Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ завершує 14-тий рік свого існування й розпочинає 15-ліття своєї діяльності на полі виховання молодого покоління.

З тої нагоди дістало наше Видавництво від Всесвітлішого Греко-католического Митрополичого Ординаріату у Львові високе признание за свою дотеперішню діяльність. Є це для Видавництва незвичайно цінна нагорода, якою воно щиро радіє і бажає поділитися нею зі всіма своїми маленькими Читачами, Прихильниками та Співробітниками своєї праці. Ось дослівний зміст цього цінного для Видавництва документу:

ГР. К. МИТРОПОЛИЧА КОНСИСТОРІЯ.

Ч: 11050 (Особ.).

До

ВИДАВНИЦТВА „СВІТ ДИТИНИ“
на руки Вп. П. Редактора Михайла Таранька у Львові.

Митрополичий Ординаріат у Львові, висказує отсим Хвальному Видавництву своє ПРИЗНАННЯ за ВИХОВНУ ПРАЦЮ в релігійно-моральному дусі серед української молоді, видаванням діточого журналика „СВІТ ДИТИНИ“ від 1 листопада 1919 року й книжечок з області дитячої літератури.

Заохочуючи до дальшої праці на так відповідальному становищі серед нашої суспільности, уділяємо Хвальному Видавництву і його редакторови, п. Михайлови Таранькови НАШЕ АРХІЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ.

Від гр.-кат. Митрополичого Ординаріату у Львові, дня 4 жовтня 1933.

† ІВАН Еп. Пом.

В. Р.

Видавництво на тому місці складає ВСЕСВІТЛІШОМУ МИТРОПОЛИЧОМУ ОРДИНАРІЯТОВІ, а зокрема ЙХ Експеленції КИР АНДРЕЄВІ та ЙХ Преосвященству КИР ІВАНОВІ, щиро подяку за висказане признание та уділення йому ЙХ АРХІЄРЕЙСЬКОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ і заявляє, що й надалі вести свою діяльність в релігійно-моральному та національному дусі, щоби виховати молоде покоління на ЧЕСНИХ горожан РІДНОГО КРАЮ і ВІРНИХ синів — дочок ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ. ТАК НАМ, ХРИСТЕ-БОЖЕ, ДОПОМОЖИ!

З книжкою казок.

Вірка сіла на ослонці,
З книжечкою при віконці,
І читає і читає,
Перестане і думає,
Бо то незвичайна річ:
Тисячу ще й одна ніч! *)

То страшне щось, то приємне,
То звичайне, то надземне,
Фантастичне,
Непривичне,
Дивне, тайне,
Незвичайне!

Так читає і читає
І не бачить, що смеркає
І надходить темна ніч —
Бо то незвичайна річ!

Борис Богомолів.

Любі гості.

(Діточа ревія на «Місяць Книжки»).

ОСОБИ:

Галя
Даруся
Славко
Ромко } Діти.

Чародій-Піскосій.
Русалка з «Зачаро-
ваного Цвітника».

Шехерезада.
Лисичка-сестричка.
Робінзон.
Гулівер.
Вільгельм Тель.
Лицар Добриня.

Олеся.

Ксеня
Андрійко } з «Малень-
ких Борців».

Мала Школярка з
«Країни фйордів».

*Діточа кімнатка. Славко й
Галя складають шкільні книж-
ки на етажерці. На одній стіні
видно полицку з книжками до
читання.*

Славко:

Так, тепер вже буде лад тут,
Як вже маю полицки —
Зможу гарно поскладати
Вже усі свої книжки.

*) «КАЗКИ 1001 НОЧІ» видання «Світа Дитини». Ціна: 1.80 зл.

Гая:

Так, вже буде легко дуже
Кожну книжечку найти.

Славко:

І нищитись не будуть вже
Книжечки.

Гая: А знаєш ти?

Я книжки так люблю дуже.

Славко:

Книжка найвірніший друг,
У потребі нам послужить
В кожній хвилі, все в пору
І не зрадить нас ніколи.

Гая:

І розрадить і повчить,
Чи то в долі, чи в недолі
Не кидає ні на мить.

(Вбігають Даруся й Ромко).

Ромко:

Ха, ха, ха! Гляди лиш, Дарцю,
Як ті молі книжкові
При книжковій господарці
Дні просиджують цілі.

Гая:

Лиш не смійся! Не цілі дні
Сидимо ми при книжках,
Є й на ігри час свободний,
Та ти, Ромцю, просто жаж,
Книжки не візьмеш у руки!..
Все лиш збитки в голові...

Ромко:

Чиж не досить то науки,
Що у школі? Ще собі
Маю праці додавати?
Нудно лиш тепер мені,
Що сидіти мушу в хаті,
Бо слота уже три дні.

Даруся:

Прочитай нам щось, Галюсю,
Ти читаєш гарно так.

Гая:

Добре, сядь собі, Дарусю.

Ромко:

Буду тихо, хоч сій мак,
Бо послухати й я люблю,
Як щось нам читаєш ти,
Ані словечка не згублю.

Славко:

Ну, сідай вже, не плети!

(Всі діти сідають при столі. Гая з книжкою. Та заки ще відчинила книжку входить Чародій-Піскосій, сипле дітям перед очі пісочок, стає позаду них і дує їм в шиї. Діти кладуть руки й голови на столі й так засипляють).

Піскосій *(співає на ноту: «Ой ходить сон коло вікон»):*

Я Піскосій, я Чародій!
Тихесенько, легесенько
Йду до хати присипляти
Любих діток аж до світу,
В землі чарів їх водити,
Казочок їм говорити.
Я діточки коханії
Прибув до вас із Данії —
Післав мене, діти, відти
Поет славний у ваш світлик.

(Стає на боці. Входить Русалка з «Зачарованого цвітника» й говорить):

Я Русалка із синього моря,
Там цвітник зачарований маю,
В ньому цвіти так сяють як
[зорі
Гей, там гарно, чарівно мов
[в раю.

Помагаю я лиш добрим людям,
На лихих посилаю все кару,
»Серце щире в кого беться
[в грудях,
Той ніколи чола не нахмарить
На людей нещасливих, на бід-
[них«.

Говорив так до мене письмен-
[ник,
Як мене по землі слав порідній,
Щоби діти навчались від мене,
Тільки Добро любити й тво-
[рити
Виминати все зло та нена-
[висть.

І я ходжу тепер поміж діти
Та добра їх навчаю і бавлю.

(Стає край Піскосія. Входить Шехерезада й говорить).

Шехерезада:

Я дітоньки, Шехерезада,
Оповідая дітям радо
Казки чудові та чарівні,
Що їм нема на світі рівні.
Колись султанові грізному,
Як я ввійшла до його дому
І жінкою його як стала,
Я ті казки оповідала
Ночей аж тисячу з одною
І переможно вийшла з бою —
Султан став злютого лагідний,
І справедливий і погідний.
З казок моїх навчивсь багато.
Тепер заходжу в кожную хату,
Казки я там говорю дітям
І бачу, як їх очка світять,
Як слухають мене цікаво,
Науку маючи й забаву.

(Стає побіч Русалки. Вбігає Лисичка-сестричка та співає на нуту пісні: „Я Лисичка, я сестричка“ з Лисенкової опери „Коза Дереза“).

Лисичка-сестричка:

Я Лисичка, я сестричка, зна-
[ють мене діти,
Про мене багато є казок у
[світі.
Про мою велику хитрість,
[про мої пригоди
Дивні дива повідають майже
[всі народи.
І поети оспівують здавна мою
[славу,
Старшим дітям на науку, мен-
[шим на забаву.
Як хочете щось про мене,
[діти, більше знати
Треба пильно і уважно кни-
[жечки читати.

(Стає побіч Шехерезади. Входить Робінзон і говорить).

Робінзон:

Я, діти, ваш старий знайомий,
Сотні вже літ я служу дітям,

Сотні вже літ я другом дому
Усіх родин по всьому світі.
Я Робінзон, син неслухняний,
Що кинув тата, рідну хату,
Поїхав в світ чужий, незнаний
І горя там зазнав багато.
На острів я попав безлюдний
І довго жив там самотою,
Потім вернувся як син блудний,
Бо у душі не мав спокою,
Та неньку вже застав в могилі,
А батенько зігнувся з горя,
Таке то було, діти милі!
Мої пригоди ті говорять
Вже сотні літ і вас навчають:
Шануйте батька, неньку, діти,
Навчайтесь доброго звичаю
І як у горю раду вміти
У світі дати собі всюди
Поки малі ще ви, вважайте,
Нехай вам книжка другом бу-
[де —

Читайте пильно і думайте!

(Стає побіч Лисички. Входить Гулівер і говорить):

Гулівер:

А я, діти, є Гулівер,
Мандрівник завзятий,
Бачив дива я предивні,
Що їх не видати.
Був я в Велетнів країні,
В землі Ліліпутів,
У Гиржунів кінській землі,
В державі Лапутів.
На тих подорожах своїх
Я навчивсь чимало
Й описав усе, щоб людям
У пригоді стало.
Ви читайте, любі діти,
Ті спомини пильно
А зросте у вас уява
І досвід всисильно.
І як виростете, діти,
З досвідом багатим,
Зможете усі вже сміло
На бій з лихом стати.

(Стає побіч Робінзона. Входить Вільгельм Тель і співає

на нуту: »Гей, на горі, там жен-
ці жнуть«).

Вільгельм Тель:

Я вільний син швайцарських
Здобув їм волю [гір; (2 р.)
І щастя і долю —
Я, Вільгельм Тель.

Тепер Швайцарія рідна (2 р.)
Країна свободна,
Де три враз народи
Живуть згідно.

Ось так, діти, треба дбати (2)
Підняти з руїни
Нарід і країну —
Рідні хати.

Я вільний син швайцарських
Здобув їм волю [гір; (2 р.)
І щастя і долю —
Я, Вільгельм Тель!

(Стає побіч Гулівера. Вихо-
дить лицар Добриня й гово-
рить).

Лицар Добриня:

Я лицар Добриня, дітоньки
[любі.
Як Володимир князь, Ясне
[Сонечко,
В городі Києві золотоверхому
На золотокованім сидів
[престолі,
Я по степах, по широкому
[полі
З ордами дикими заводив бої
І рідну обороняв від орд
[країну,
Щоб вона була щаслива, без-
[печна,
Бо найдорожче, що маємо,
[діти,
Наш скарб найбільший, то
[рідна країна.
Для неї жити, для неї тру-
[дитись,
Найбільшим щастям в нас
[повинно бути
Її від ворога обороняти

То наш найсвятіший обова-
[зск, діти.

Я того все мое життя дер-
[жався
І так сповнив я свій найви-
[щий обов'язок.

(Стає побіч Вільгельма Теля.
Входить Олесь й говорить):

Олесь:

Я дівчинка мала, Олесь,
Щоб рідне село ратувати,
Від загибелі та від руїни
І братчика і батька й матір
Я не вагалась посвятити
Життя мого ще молоденька,
Щоб рідні лиш були щасливі,
Село, мій братчик, батько,
[ненька.

Тепер читаєте про мене,
Вчитеся, діточки, посвяти,
Нераз мене ви згадуєте
Вечором в затишші хати.

(Стає побіч лицаря Дорбині.
Входить Ксеня-листоношка).

Ксеня:

А я Ксеня-листоношка,
Батько був недужий,
То за нього в війну люту
Я робила службу.
Як вороги прийшли в хату
Щоби батька взяти —
»То я листи всі носила,
Бо недужі тато!«
Я їм сміливо сказала,
Їх засоромила...
Діти, в смілости, відвазі
Є велика сила.
Будьте все відважні, смілі,
Свого бороніте,
Славу, честь свою й народню
Все шануйте, діти.

(Стає побіч Олесі. Входить
малий Андрійко).

Андрійко:

А я малий Андрійко,
З »Малих Борців«, як Ксеня,
Вночі я вийшов з будки
З ліхтаркою у жмені.

І нею в темну нічку
Світив я вже здалека —
Щоб дати своїм знати,
Що грозить небезпека,
Мене ворожа куля
Поцілила і вбила —
Та остеріг я своїх,
Моя придалась сила.
Сповнив я обов'язок
І з усміхом я згинув —
Бо то найвище щастя
Посвята за Родину.

*(Стає побіч Ксені. Входить
мала школярка з «Країни фйор-
дів»).*

Мала школярка:

А я мала школярка
Із «Країни фйордів»,
Хоч мій край лиш голі гори,
Та я ними горда,
Бо мій нарід весь трудящий
І любить освіту,
Вмів змінити в рай пустарі
І розумно жити,
Бо мій нарід цінить волю

(Заслона паде).

Ярослав Вільшенко

Пісня про осінь.

Опустіло поле,
Посумніло в лісі,
Пожовкло спровола
Листя на горісі.

Осінь, як цариця
В золоту одіта,
Стернями сміється
До блілого світа.

По пустих дорогах
Тихо вітер грає,
По полях розлогих
Вороння літає.

А дими стрічками
В сіре небо пнуться,
Поміж пастушками
Дзвінки пісні вються.

Осінь, гей-же, Осінь!
Киньте смутки-жалі,
Видержали досі,
Видержимо й далі.

Холод перебудем,
Сніг перезимуєм,
На весняні труди
Руки загартуєм.

Р. Завадович.

Про зруйнування Січі і про гайдамаків.

По довгій перерві продовжуємо, на численні прохання наших любих читачів, оповідання з історії України.

Останній уступ з історії був поміщений в 12 числі „Світика“ з дня 15 червня 1932 року. В ньому говорилося про останніх гетьманів Україну: Данила Апостола й Кирила Розумовського. Там сказано, що по важких часах, за царя Петра, настали лекші часи для України за цариці Єлисавети. Вона полюбила український нарід і була прихильна до його змагань — жити бодай трохи вільним життям. Тому дозволила знов обрати гетьмана; та по її смерті царицею стала Катерина II, що пішла слідами Петра I, і зовсім поневолила України. Вона вже в році 1764 приказала останньому гетьманові, Кирилові Розумовському, зложити гетьманський уряд і скасувала гетьманство. А щоби зовсім затерти всякий слід українського вільного життя, рішила скасувати Січ запорожську. Ця подія сталася в році 1775.

Та заки стану оповідати, як то Москалі зруйнували Січ, скажу коротко про гайдамаків та їх повстання на Україні.

Коли цар Петро I. розбив у 1709 р. під Полтавою війська гетьмана Мазепи і короля Швеції Карла XII, то відтак відступив остаточно Україну правобіч Дніпра Польщі, а лівобічну Україну задержав при Росії. Великі пани, магнати, позаймали на правобічній Україні всі свої давні посілости і почали наново заводити в них панщину. Настали знову тяжкі часи, так, як це було перед Хмельницьким. Тоді, на правобічній Україні, почали гуртуватися невеликі відділи озброєних людей, які рівночасно зверталися за поміччю до Запорозжців, що мали ще тоді свою Січ. І Запорозжці ставали провідниками тих озброєних селянських відділів, які нападали звичайно на панські двори, а також на жидів, палили і нищили їх майно, а їх самих убивали або проганяли. Тих людей названо: гайдамаками. Перше таке гайдамацьке повстання вибухло около року 1730 і, з малими перервами, тривало аж до 1750 року. Головними провідниками того руху були: Верлан, Скорич, Харко, Мамай і Непла.

З великою силою загорілося гайдамацьке повстання на правобічній Україні в 1750 році; та найстрашніше повстання

було в 1768 р., а провідниками його були — Максим Залізняк та Іван Гонта. Максим Залізняк був старим досвідченим запорожським козаком, а Іван Гонта був сотником придворних козаків у польського магната Потоцького в Умані.

Залізняк зібрав велику ватагу гайдамаків і підступив дня 28 червня 1768 р. під Умань, щоби його здобути. Уманський староста Потоцький казав Гонті виступити проти гайдамаків. Однак Гонта зі своїми козаками отверто перейшов на сторону гайдамаків. Тоді гайдамаки здобули місто

Гурієф схоплює Гонту і Залізняка.

і вигубили багато панів, священників і жидів. Ця страшна подія звісна в історії під назвою „уманської різні“.

По здобуттю Умання гайдамаки вибрали Залізняка своїм гетьманом і задумали опанувати цілу правобічну Україну. І хто зна, чи не було би їм це вдалося, якби не була вмішалася до цієї справи цариця Катерина II.

Московський уряд якийсь час спокійно приглядався виступам гайдамаків, а навіть вислав на Правобережжя своїх емісарів, щоби вони бунтували гайдамаків проти шляхти на Україні. Та коли побачив, що гайдамаки ростуть у силу — рішив їх знищити, бо боявся, що як вони заволодіють правобічною Україною, то візьмуться виганяти й москалів з лівобічної України. І тому, коли польський король Станислав Понятовський по уманській битві візвав помочі Москви, то зараз московські полки, під командою генерала Кречетнікова,

рушили на гайдамаків. Боячись виступати в отвертій битві, взялися москалі на хитрість і зраду.

Підступивши під Умань, де таборували гайдамаки, полковник донських козаків Гурієф удавав приятеля гайдамаків і запросив Залізняка й Гонту до себе в гості. Ті прийшли, нічого не прочуваючи, а тоді Гурієф наказав їх зловити й увязнити. Потім уже легко прийшлося розброїти гайдамаків, а розброєних определили так: Тих, що були родом з лівого боку Дніпра, узяли москалі й позасилали на

Остання козацька рада на Січі.

Сибір. Між цими опинився й Максим Залізняк. А тих, що були з правобічної України, передали москалі до розпорядження польському гетьманові Браніцькому, що стояв табором у Могилеві над Дністром. Доля гайдамаків була страшна, бо майже всім постинали голови, або завдали смерть іншим способом. По цім повстанню гайдамаків у Польщі настали великі зміни. В році 1772 наступив перший розбір Польщі. Польські землі поділили між себе Росія, Німеччина й Австрія. Таким чином правобічна Україна дісталася під владу Москви, де тоді мала владу цариця Катерина II. Вона ще й далі була неспокійна за Україну, — бо ще існувала Запорозька Січ, а в ній около 20 тисяч козаків. Тому рішила ненаситна Катерина знищити і скасувати цю останню ознаку української вольности.

На самі Зелені Свята, 14 липня 1775 року, зненацька оточило Січ багато московського війська, під проводом генерала Текелія і вівали козаків піддатися. Кошовим був тоді старенький Петро Кальнишевський, що числив 98 літ. Він скликав козацьку раду і запитався, що робити. Молодші січовики радили боронитися до останньої краплі крови. Але старші, досвідчені, сказали: „Нема надії на те, щоби ми змогли перемогти десятикратну навалу москалів. Піддаймося без проливу крови“.

Кальнишевського везуть москалі з України.

Та коли доля Січі була вже рішена, молодші січовики взялися на хитрість, щоби не потрапити в полон. Старшина почала ніччю переговорюватися з Текелієм про здачу, а тимчасом попросили Текелія, щоби дозволив запорожцям виходити з Січі на ріку ловити рибу. Він дозволив. А тоді запорожці виходили один за одним і за кілька днів на Січі осталося лише кількадесят стариків. Цих уже взяли москалі в полон і зруйнували Січ, а всі скарби забрали в Москву. Лише образ Матері Божої (Покрови) з Січової церкви ввізли забрати Запорожці зі собою і повезли його аж у Туреччину, де осіли над гирлом Дунаю і їх потомки живуть там ще до нині.

Кошового Кальнишевського вивезли москалі на далеку

північ, у соловецький монастир і там замурували в вежі, залишаючи тільки малий отвір, куди подавали йому хліб та воду. Так карався останній кошовий Запорозької Січі 12 літ, а потім ще прожив кілька літ у тім монастирі на волі і вмер у 1803 році, в 112 році життя. Його могила є там до нині. По зруйнуванні Січі Україна попала в цілковиту неволю Росії, а частина українських земель: Галичина і Буковина припали Австрії. Що далше було — скажу в черговому числі.

Молитва української дівчинки.

Знаю, бо казала
Мені моя ненька,
Що я Українка
Правдива, маленька.

Чую: Україна
Серцю мому мила,
Бо я по українськи
Молитися вчила.

Хлібом рідні ниви
Мене все кормили,
Української пісні
Пташата учили.

А моя опіка —
То Божая Мати,
Княгиня Вкраїни,
Повна благодити.

При Божім престолі
Небесні святії,
Все Бога благають
За діти малії.

Тож мою молитву
Прийми, Отче, Боже,
Нехай Україні
Вона допоможе.

За Вл. Белзою — переспівав О. П.

Знаки гарної погоди.

Часом добре є знати наперед, якої погоди треба нам сподіватися. Ось кілька простих познак, що можуть вам стати нараз у пригоді:

Глядіть на дим, що виходить із коминів. Коли дим іде простою лінією вгору, можете певно сподіватися гарної погоди.

Винайдіть найменшу навіть хмаринку, яку тільки зможете винайти, на небозводі. Відтак стежіть за нею пильно. Коли вона стає чимраз менша, а вкінці зникне зовсім — то можете бути зовсім певні, що буде гарна погода.

»Червоне небо під ніч — то морякові люба річ!«
Це англійська моряцька приповідка, яка по англійськи звучить:

»^{1IV}Red ^{1IV₀}sky ^{I₀ 6}at ^{6 1IV₀}night is the sailor's ^{6 1IV₀}delight.« (the sailor's — це родовий відмінок одиниці для відріжнення від множини дається перед »с« апостроф, ' ; the delight значить: розкіш).

Коли траву покриває по заході сонця рясна роса — це також заповідь гарної погоди.

Зоня Беріака.

Любов рідної землі.

Сценічна картина в 2 діях.

(Продовження).

Друга дія.

Та сама хата. По середині стіл. Оленка Гануся і Зоня сидять з одного боку стола і пишуть на зошитах. З другого боку сидить Юрко і переглядає «Світ Дитини». На столі порозкладані книжки.

Оленка: О, нині була в школі тяжка лекція з географії. Я не знаю, як її навчуся, а ще без книжки. Пані учителька казали, що на півночі є такі краї студені, де ніколи нема літа. Там вічні сніги і леди. Я не хотіла би там жити, бо я люблю тепло. Ще оповідали, що там, на якімось бігуні, є таке дивне світло, що називається «північна зоря». А таке воно красне, що як появиться на небі, то так, якби стовпи різнобарвного прозорого світла розсипав хто по небі. Пані показували нам такий образок де це є представлене.

Зоня: Жаль мені, що я не бачила того образка. То мусить бути таке гарне як у казці. Коли виросту велика і зароблю собі багато грошей то поїду в світ, щоби ті всі чуда оглянути.

Ярина: *(входить):* Здорові були, дівчата!

Дівчата: Гаразд! Гаразд! *(встають зза стола і витаються).* Сідай собі коло нас, оттут!

Оленка: Що там у нас в Рибнім чувати?

Ярина: У нас все добре, в порядку. Діти ходять до школи, люди до читальні, а всі разом до церкви йдуть Богу помолитися й просити кращої долі для себе.

Зоня: Добре, що ти прийшла тепер до нас. Говоримо собі про те, як то добре мати гроші, їздити по світі та оглядати різні дива. Ми всі три хотіли би поїхати далеко, хочби в північні краї й побачити ці дивні явища природи. Там крім північної зорі є ще таке диво, що сонце пів року не заходить, лиш спуститься над море і так стоїть на однім місці, а рано знов підноситься в гору. День триває там аж шість місяців. А зате, як сховається сонце — то є пів року ночі. Бідні там люди, що так довго мусять жити без світла.

Ярина: Правда, гарний і великий є світ, всюди варт би бути. Але найкраща таки наша рідна земля.

Юрко: Я хотів би купити собі коника, запрягти до воза і переїхати рідний край вширш і здовж. Побачити синьоверні Карпати, зелене Поліся, золоте Поділля, безкраї степи України, Чорне Море, Крим і серце України, — Київ.

Ярина: Ой, коби я те все могла побачити, то булаб дуже щаслива...

Гануся: Нема кращої землі на світі, як наша рідна земля! Ти,

Оленко, казала, що на півночі так дуже гарно! Якаж там краса? Того трохи світла на небі... Зате довкола лише всюди леди й сніги. Нема там ні рік, що блесть як срібло до сонця, як наш Сян, що ним ми плили на прогульку цього літа. Нема там зелених левад з різнобарвними пахучими цвітами, ані веселих гаїв і садочків, в яких пташки співають і звеселяють людей. Нема ясного, теплого сонічка, нема нашої соняшної, пахучої весни, розкішного літа, золотієї осені з усіма її багатствами. На чужий край є добре подивитися хвилику. Але своя рідна земля, то найбільше любя, найгарніша, наймиліша. Якби мене забрали з нашої рідної землі і вивезли далеко на північ, то я вмерла би там з туги, за рідним краєм. Гляньте лишень! *(бере Ярина і Зоню за плечі і показує їм через вікно)* Ті ліси і поля, ті ріки й ниви, та церква і школа, село і люди, це все — то наша Батьківщина. Батьківщина тоді правдива наша, як вона є в серцях усіх її вірних дітей. Вони з любови до неї можуть чуда творити для її добра. Ось так, дівчата, хто на правду любить свій рідний край, той бачить душею його красу, а супроти краси України меркне вся інша краса.

Ярина: Правду кажеж, Ганю. Найкраща земля — то наша Україна. Тарас Шевченко сказав: »Нема на світі другої України, немає другого Дніпра...« Що значить північна зоря в краях вічного морозу супроти нашого сходу і заходу сонця, нашого чудового неба? У нас вечірне небо не є одностайне; раз воно хмарами сповите, раз синє, то знов червоне над небосклоном, якби хто жаром його обсипав. А в ночі, як місяць розсипле своє срібliste світло, а зірки зачнуть миготіти, то так любо, що й не хочеться йти спати. Цілу нічку сиділа би я під хатаю, щоби надихатися чистим воздухом та наслухатися співу соловейків. Тоді здається мені, що я князівна з казки і що вся Україна до мене сміється. Радісно бється тоді моє серце в грудях. З великої радості я цілувалаб ту нашу рідну землю.

Зоня: Чуєте дівчата! Справді, рідний край — це свята земля. Я раз читала таке оповідання*): Один українець поїхав у далекі краї. Тепло там було й гарно. Навіть зими там не було. Але він так тужив за рідною землею, що був би й вмер якби не вернувся скоро до рідного краю. Не міг забути задумчивих Карпат, тужливого голосу сопілки, веселої коломийки, срібlistих рік, гремучих водопадів, наших звучних пісень. В нас є чудовий схід і захід сонця, є чарівна ніч і красне полудне... І тому кожний, хто може вертається хочби з кінця світа, щоби свої кости зложити у своїй рідній землі та заощаджений гріш лишити українському народови.

Юрко: А ти, Оленко, чуже прославляєш, а свого не знаєш!

*) Гляди книжечку „ЕМІГРАНТ“.

Оленка: Не гнівайтеся на мене, що я трохи похвалила північні краї, але я так вчилася в географії. Ви готові подумати про мене, що я, одна між вами, не люблю рідної землі, що не бачу її краси? Я раз їхала в зимі з мамою до Перемишля. Ми їхали досвіта саньми. При дорогах тихо стояли білі берези, якби на сторожі, сповиті інєєм, наче в білу кирею вбралися. На небі ледви показалося легеньке рожеве світло. Я дуже втішилася, бо ще ніколи не бачила сходу сонця в зимі. Те, що я увиділа, було таке чарівне, як у казці. Не знаю чи годна я вам це все вірно розказати. Не було це зачервоніле небо, як його бачимо в літі перед сходом сонця. Це була чарівна примана, яку нелегко можна побачити. Світло поділилося на різні краски: червону, жовту, зелену, фіолєтну, й прегарно зливалися в одну цілість, що відбивалися на снігу. На небі видно було ніжно-червоні світла, якби стовпи, що підпирали цілий водопад красок і мінялися з зеленковатим світлом. Виразно видко було чудовий водопад, якби різнобарвна вода спливала десь у глибину. А понизше розложилися по небі прозорі зеленковаті озера. Довкола них якби з кристалю різноповирізувані берези. Світло на них миготіло то червоне, то лілієве, дуже різноманітне. Озера ці розливалися щораз ширше по небі, а над ними водопад. У ньому мінилося рожеве, чорвоне і зеленковате світло. Таке це було гарне, що я очей не могла від того відірвати. Хоч був мороз на дворі, я розхилила хустку, щоби мені не заслоняла виду на небо. З запертим віддихом слідила я за цими переливами і чекала, аж покажеться більше соняшного світла і що станеться з тим видом. Це ранні морозні хмари так чудово уклалися на небі, освітлені сходячи сонцем. Потім озера ці почали ширшати, розпливалися по небі, а вгорі почало багрянїти, начеб запалало огнем. Це вже був схід сонця. Такого сходу сонця я ще досі ніколи не бачила.

Гануся: А бачите, дівчата, бо найкраща земля — це наша рідна. Тут жили наші предки, тут працювали й захищали своїми грудьми наш край перед ворогами. Тут проливали свою кров в обороні дорогої Батьківщини. Тож я раджу так: Як виростемо великі наскладаємо грошей зберемося всі разом і переїдемо всю Україну.

Юрко: Це трохи задалеко, бо Україна має вширш 1000 ки., а здовш 2.000 км.

Гануся: Ми відразу не обїдемо всього. Розложимо собі цю прогульку на кілька літ. Поїдемо залізницею, автобусом, човном, возом, а трохи й пішки як дається, щоби лише всюди бути і все оглянути.

Юрко: Я вже вмію їхати човном. На шкільній прогульці торік навчився.

Гануся: Конче нам треба звидіти богате Підгір'я, гуцульську Верховину з ріками Прутом і Черемошем, Полісся з числен-

ними ріками й озерами, Волинь зі старинними містами: Володимиром, Луцьком і Кремянцем. А чи можна залишити родюче золоте Поділля та багату на садовину Бесарабію? Звідтам уже легко перейти на старовинну Київщину з золототверхим Київом, гетьманським Чигирином і Тарасовою могилою коло Канева. Аж серце рветься з грудей, щоби те все побачити! А ще треба відвідати Чернигівщину, Полтавщину і Харківщину, де є багато давних історичних пам'яток; Донеччину з великими копальнями вугля і заліза; Слобожанщину, що сягає аж за Дін під місто Курськ. Звідтам човнами, рікою Донцем, дістанемося до Ростова над Азівським морем. Звідти залізницею поїдемо на колишню Січ, а відтак Дніпром попливемо аж до Херсону.

Юрко: Як переїдете Дніпром, коли на Дніпрі є пороги?

Ярина: Там де є пороги, то ми висядемо на беріг і підемо пішки! А де вже ріка сплавна, там знову поїдемо пароплавом і заїдемо аж на Чорне море.

(Кінець буде).

Скриванка.

Попід темним бором
Ринуть тихі води,
Сонячко за гори
Вже наніч заходить.
Вже впали на квіти
Вечірнії роси,
Тихо, тільки вітер
Гилячками носить.
Ветсья стежка бором,
Дівчатко русяве
Йшло в село тай скоро
Поспішало жваве.
На річку, на квіти
Слалося очима,
Деж дінулась, діти,
Русява дівчина?
Треба, треба скоро
Дівчатка шукати,
Бо в хаті, дівторо,
Жде на неї мати.

Я. Вільшенко.

ДБАЙЛИВИЙ БАТЬКО.

— Що це таке сталося, що ви перейшли зпід Преображенки під Волоску церкву? — питає одна пані старого прошака, якого завжди обдаровувала милостинею.

— Бо прошу ясної ласки пані, я попередне місце дав своєму зятеві, як придане моєї дочки, а сам прийшов сюди на »нову посаду«...

Про лінивого карлика-Бурчалика.

(Докінчення).

Слідуючого ранку встав Роботило і веселий пішов у ліс на суніці. Знайшов їх на давнім місці та з острахом глянуv, чи муравлі не зачнуть його знову відганяти. Але вони тим разом були ласкаві і він поснідав так смачно, як король. По сніданку пішов на бараболисько і поміг дівчинці поскладати мішки з картоплею на візок. Тоді дівчинка подякувала йому за поміч і сказала:

— Прийди коли до мене, Роботило, будемо бавитися в моїм городі. А часом допоможеш мені в праці.

Карлик обіцяв прийти. Другого ранку стало йому сумно без праці. Він пішов до муравлів і запитав:

— Чи не можу вам чим допомогти?

— Дякуємо щиро, Роботило! — відповіли веселі муравлі. — Ми самі робимо собі всю роботу. Іди, може комусь другому можеш!

Пішов Роботило, аж зустрів стару павучиху і питає:

— Чи не можу вам у чім допомогти, пані Павучинська?

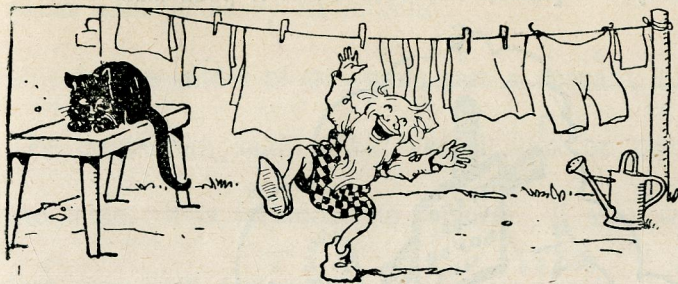
— Ні, пане Роботило, тільки я сама можу прясти свої нитки, а ви підіть до серни, ось тут у кущах; у неї дитина хора. Може щось pomoжете.

Побіг карлик до серни, а вона попросила його, щоби приніс трохи свіжої травички для хорого сернятка. Він приніс і дуже радів, бачучи, як молоде їсть травичку і приходить до здоров'я.

Так прожив Роботило в лісі довший час і всім помагав. І чув, що він стає чимраз щасливіший. Але по якимось часі затужив за дівчинкою і одного дня пішов у село та зайшов до її хатки. Не застав нікого. Мати пішла на роботу, а дівчинка до школи. На подвір'ю сидів кіт, а біля нього в цєбрі випрана білизна. Мати рано перепрала її, а дівчинка мала ще переполокати і розвісити, щоби сохла. Карлик довго не думав і взявся пильно до роботи. Раз-два-три, витягнув

з керниці води, переполокав білля, кусень за куснем, викрутив і розвісив на шнурку. Вітрець почав дуті і сушити, а Роботило з радості пішов навприсюди. Потім заглянув до городу, а там капуста ще на пні, бураки не чищені, фасолі не рвані, а овочі ще всі на дереві. Взявся до роботи. Виліз на

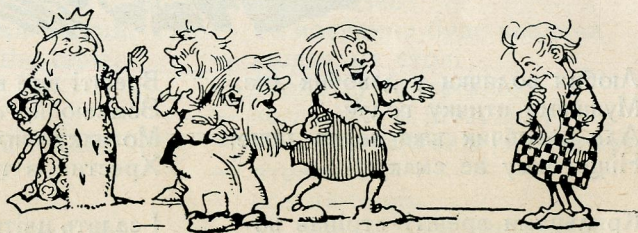

грушу і почав рвати грушки та обережно скидав у кошик, який завісив нагалузі. Раптом отворилася фіртка

і ввійшла дівчинка на подвір'я. Здивовано глянула на розвішене білля і зараз вгадала, що це Роботило прийшов до неї в гості.

До вечора обоє зробили всю роботу в городі і ще принесли дров з ліса і покололи. Мати застала все готове і дивувалася, як її донечка могла скінчити всю роботу. А дівчинка не сміла нічого сказати, про це просив її карлик. Могла сказати аж тоді, коли він вернеться назад у царство карликів, під землю.

І так сталося. Коли Роботило поміг дівчинці зробити всю роботу перед зимою, попрощався з нею сердечно і пішов у свій рідний край.

З острахом став він перед королем і товаришами. Але вони всі вже знали, як він змінився і тому прийняли його сердечно і не називали інакше, як Роботило. В його честь казав король навіть уладити веселу забаву.

І зажив Роботило щасливо між своїми та не забував і про дівчинку, що навчила його працювати. Нераз навідувався до неї і робив усяку роботу так, що вона його навіть не бачила. Бо це є в звичаю пильних домовиків помагати людям.

Е. Вендлер.

Горобчикова могилка.

Зловив раз котик пташка ма-
А Зося kota за спину [лого —
Вирвала з рота, до личка ту-
Цілує бідну пташину. [лить,

Тай пішли ямку птичці копати,
Любця сльози проливає,
Не хоче дати пташка сховати,
Хоть Зося її розважає.

Любця водички у дзюбик ліє,
Мушками птичку годує,
Але воробчик вже ледви дише,
Ніщо йому не смакує.

Врешті вже в ямці спочив вороб-
Землею його вже вкрили, [чик.
Могилку сиплять маленькі ручки,
Хрестик з тростинки зробили.

Крильцями врешті стріпав во-
І життя вже відлетіло — [стане
Крикнула Зося, у сльозах Любця
Голублять мертвеє тіло.

І садять цвітки, плетуть віночки,
Прибрали гробик маленький,
Зі слізми в очках всім повідають,
Як згинув пташок сіренький.

Іванна Блажкевичева.

ДОБРЕ ПОРІВНЯННЯ.

На годині географії оповідає учитель про кочовиків, що вони живуть на просторах степах і переносяться з одного місця в друге; відтак каже, що такі люди мають назву номадів.

На це встає Левцьо Незнайко й каже:

— То наша служниця Ганя належить також до родини номадів, бо вона вже цього місяця служить в четвертому місці...

Всі вчимося англійської мови.

12. Цікавість зростає.

Як уже вуйко Славко перепитав попередню лекцію й пересвідчився, що всі діти одно наперед одного, відповідали добре, писав дальше казку на таблиці:

In the midst of the table put a servant a covered vessel.
 The gentleman said: „That vessel shall be put every day upon
 the table. It is forbidden to look in. If you will have looked
 into, you will forfeit this every at once!“ „No we shall do
 not it!“ — assured both children.

Вуйко Славко велів прочитати написане Олі та Івасеві Савичеві. Вони читали плавно й добре тому вуйко Славко похвалив їх. Потім писав переклад:

In the midst of the table,	— Серед стола
put a servant,	— поставив слуга
a covered vessel.	— накриту посудину.
The gentleman said:	— Пан сказав:
That vessel shall be put,	— Та посудина буде кладена
every day on the table,	— щодня на столі
It is forbidden	— (Воно є) заборонено
to look in	— заглядати в (посудину)
If you will have looked into,	— Коли заглянете в (посудину)
you will forfeit	— втратите
every at once	— все негайно.
No, we shall do not it!	— Ні, ми не зробимо того!
assured both children,	— впевняли обидвоє діти.

Як вуйко Славко написав переклад, завважив Петрусь Ви-соцький:

— Видно, що в англійській мові можна пропустити імен-ник, що повторяється, як ось тут у дальших реченнях пропу-щено: that vessel, а полишено тільки приіменники: in, into.

А Нуся розсміялася:

— А то смішно булоб, як би по українськи хтось говорив так: заборонено заглядати в — коли заглянете в —

А вуйко Славко сказав:

— По українськи булоб це смішно, ба й хибно, а по ан-глійськи воно зовсім добре. Зверну ще вашу увагу на те, як в англійському твориться прийдешній час. Англійська мова має

два прийдешні (будучі) часи. Час прийдешній I і II. Ми тут маємо оба ці часи: II. пр. час: you will have looked — коли заглянете I: you will forfeit — будете прогнані.

Зенко Семків спитався:

— То коли по українськи кажемо: загляну, зроблю, то там по англійськи буде II час прийдешній, а коли кажемо: буду робити, або робитиму, то по англійськи буде I час прийдешній.

— Не завсіди так буде, Зенку, — відповів вуйко Славко. — Це залежить від складні речень. Тут пр. маємо: коли заглянете, будете прогнані, себто насамперед заглянуть, а відтак будуть прогнані.

На вправу дам такі речення перекласти по англійськи: »Я буду писати. Ми будемо проходжуватися. Мій приятель прочитає поему Тараса Шевченка. Сестра дасть тобі китицю, як будеш добрий. Положи перо на столі!«

— А то все в прийдешньому часі! — завважала Оля.

А Ромко сказав:

— Я цікавий, чи Петрусь і Гануса додержали слова?

А інші діти й собі:

— Егеж, це дуже цікаве?

— А вуйко Славко:

— А про це довідаєтеся аж на кінці казки.

А. Лотоцький.

Цікавий Семенко.

Сидить тато по обіді тай „Діло“ читає,

А малий Семенко пильно його „розважає“...

Так і сипляться питання з його уст дитячих:

— Чому півень кукуріка, а не кудкудаче?

Адже-ж усі горобчики цвірінькають рівно! —

Я їм, тату, казатиму — нерозумні півні!

Й знов по хвилі: — Пощо, тату, сонечко так світить?

Аж не стерпів бідний тато: — Ах, оці вже діти!

Ну то слухай — якщо сонце світить перестане —

Кінець світа тоді, синку, в цю хвилю настане!

А тепер уже, Семенку, дай мені з тим спокій...

Й тато вигідніш сідає у фотель глибокий.

Та не знав татусь свого любого синочка —

Бо вже знову цікавістю загорілись очка:

— От, якби той кінець світа стався зараз, тату,

Щоб вже завтра могло „Діло“ про нього писати!

Ірина Наріжна.

Із щоденника Славка Вірного.

Бездомний песик...

2. жовтня, понеділок.

Сьогодні ми з Данком трохи спізналися і тому добре поспішали до школи, майже бігли. Та на розі одної вулиці таки мусіли трохи задержатися. Данко шарпнув мене за рукав і сказав:

— Дивися Славку!

Я глянув, а то під муром сидить мале песятко, таке бідне й худеньке, лише шкіра й кости, і ціле трясеться.

Певно хтось викинув з хати і воно бідне не має де притулитися! — подумав я і поміркував, що бідному песикови варто би допомогти. Але не було часу багато роздумувати. І тому я виймив своє друге снідання, вломив кусник хліба і поклав перед песика тай погладив його. Песятко заскавуліло й жадібно почало їсти хліб. А ми побігли до школи.

Цілий час, як ми сиділи в школі, мені з очей не зникав образ опущеного песика. Я не міг про ніщо інше думати. І коли ми нарешті вибігли в полудне зі школи, то моя перша думка була: Чи песик ще сидить під муром?...

Ми бігли з Данком ще спішніше, ніж рано до школи. Бо він був цікавий, що сталося з песиком.

— Є! Сидить! — сказав він утішно, коли ми скрутили в нашу вулучку. Ми підбігли і справді: песик сидів ще на тім місці. Весь хліб зів до останньої кришки. І коли я підійшов до нього, він радісно піднявся і підійшов мені до ніг. Я погладив його і став безрадний, що робити.

— Візьмим його додому! — порадив Данко.

— Алеж у нас є вже один, Босий! І не знати, чи татко дозволять тримати другого пса — сказав я.

Данко не відповів на це нічого і ми якось з жалем пустилися поволі йти до дому. Але песик не відступав від нас ні на крок. Він біг за мною і скавулів.

Це вже було понад мої сили. Я мусів узяти песика до дому.

3. жовтня, вівторок.

Батько сказав вечором: „Милосердитися над звірятами, то гарне діло. Це доказ доброго серця і культури.

Але бездомних псів і котів є в місті повно, а ми не можемо їх збирати до хати. Та в місті є „Товариство охорони звірят“. Якби ви віднесли цього песика до бюро того Товариства, то воно заопікувалось би звірятком.

Ми так і зробили. Нині пополудні понесли ми песика до того бюро. Песика приняла якась пані і похвалила нас за добре серце.

4. жовтня, середа.

Нині вичитали ми в однім часописі таке оголошення:

„Двомісячне бездомне песятко, раси „ямник“, подаруємо в добрі руки. Зголошуватися до Товариства Охорони Звірят.“

— Ось, уже заопікувалися вашим песиком! — сказала мама. — Тепер певно хтось зголоситься і візьме песика до себе.

Ми оба з Данком дуже втішилися, що причинилися до виратування одного песика, бо він певно був би довго не прожив на вулиці, в голоді і холоді. Я знов відчув; яке вдовolenня наповняє людину після доброго вчинку.

Славко Вірний.

До Львова!

На коника сяду,
Поїду до Львова,
Подайже рученьку,
Будь, сестро, здорова!

І синю й червону,
Шовкову, гарненьку,
Потішу сестричку
Маленьку, любеньку.

А Львів гарне місто,
Там уличок сила,
Ти певно, сестричко,
Там би заблудила!

А там в тому Львові
Церков є багато,
Там дзвони лунають
В неділю і в свято.

А я по тім Львові
Сам буду ходити,
Тобі синю стяжку
Зможу там купити.

На горі найкраща,
Де живе Владика,
Побачиш, сестричко
Як будеш велика.

Як Осінь нитку загубила.

(Сценічна картина).

Дієві особи:

Осінь — дівчина з кужілем.

Вітрик — хлопчина-метелик.

Гануся	}	школярики.
Оленка		
Михась		
Микола		

Річ діється в осени на лісовій поляні.

Відслона.

(Гануся, Оленка, Михась і Микола порозсідалися на траві, кожне окремо і читають або пишуть).

Оленка (спровола):

Пять рази пять є двацять

Михась: [пять.

Шість рази шість є трицять
[шість.

Микола (читає складами):

Лю-дей ро-біт-них все хва-
[лять.

Гануся (пише і вимовляє):

Хто—не—працює—той— не—
[ість.

Оленка: Я вже скінчила!

Михась: Я також!

Микола: Я прочитав усе!

Гануся: Ну, щож!

Я ще одніське маю слово!

«Кохаймо працю!» — Вже го-
[тово.

Скінчився нинішній наш труд,

Тепер спічемо собі тут.

Ось тут, кохані діточки,

Зложіть зшитки і книжочки!

Оленка:

Хто вчився не одну годинку,

Той має право до спочинку.

Михась:

І справді! Сядьмо тут!

(Сідають).

Микола: Хоч осінь,

У лісі гарно ще і досі.

Гануся:

Цитьте! Здається хтось іде!

Оленка (зазирає в куці):

Це хлопчик дівчинку веде.

Михась:

О диво! Хлопчик має крила,

Дівчинка кужіль у руках —

Якіж вони дивненькі, ах!

(Входить Вітрик і Осінь, на середині полянки пристають і цікаво розглядаються).

Микола (шепотом):

Тепер ви, дітоньки, мовчіть,

Із уст ні пари не пустіть,

Побачимо, що то буде!

Вітрик (не бачить дітей):

У тебе личенько бліде!

Ось тут усядь, посестро мил

Чи дуже ти ніжки втомила?

Осінь:

Ні, Вітрику, мій добрий брате!

Алеж полянка ця, мій друже,

Мені подобалася дуже —

Отут я буду працювати!

Вітрик:

Де Осінь місце вибирає,

Там Вітрик радо помагає.

Осінь (сіла на колоду):

Подай лиш, Вітре, волоконце,

Що вчора золотило сонце.

(Вітер подає, Осін пряде, він тримає золоті нитки).

Вітрик:

Скажи, пощо, Осени — серце

Прядеш ці золоті нитки,
Хто витче диво-полотенце,
Кому ти шитимеш платки?

Осінь:

Я Осінь — дівчина маленька,
Земля — моя кохана ненька,
Старенький батько зветься Рік,
Тисячелітній чоловік.
У мене є аж три сестрички:
Веснянка, Літо і Зима —
Жити разом тут нема звички,
І звести нас отут — дарма!
Ми по черзі — усі сестриці
Вдягаєм матінку-Землицю:
Весна у зілля і квітки,
Літо в колосся, ягідки,
А я у парчу золоту,
Що з волоконець ізплету,
Зодягну Землю-неньку люблю.
Їх витчуть павучки-ткачі,
Посріблять місяцем в ночі,
Золотом сонця пошліхтують,
Зоряним блеском погаптують,
А одяг вшиють русалки
Срібною ниткою з ріки.

Вітрик:

Скажи, чи всі твої сестриці
Так люблять матінку-Земли-

Осінь: [цю?

Ми всі у неї однакові —
Однако любимо її,
Для неньки нашої Землі,
В вогонь і в воду ми готові!
І нас вона однаково любить,
Однако пестить і голубить,
Аж сиві вуса гладить Рік
Тисячелітній чоловік,
І усміхається, радіє,
А нам з утіхи серце мліє.

Вітрик:

Деж твої любі сестрички:
Весна і Літо і Зима?

Осінь:

Вони далеко — їх нема,
Вони мов мандрівні птички.
Он там за семи горами,
За прегустими борами,
За ріками глибокими,
За скелями високими,

У гномів-карликів краю
Живуть вони, мов у раю;
В скляному замку на горі
Житло розкішне всі ми маєм —
Отам живемо у добрі,
Лиха ні горя не зазнаєм...

Вітрик:

Туди часом і я літаю,
Той замок бачив я і знаю.

Осінь:

Правда, хороший?

Вітрик:

Боже мій!
Не замок це, а мрія з мрій!
Стіни зі скла, зі срібла стелі,
Мов в зеркало глядять в них
Колиб я чудо таке мав, [скелі.
Я вже по світі не вганяв.

Осінь:

А що ж робив би ти, хлопчино?

Вітрик:

Ох, я б там певно не загинув!
Зробився би великий пан —
Одягся би в розкішні шати,
Присмаки всі мусів би мати,
Жив би, як в меді марципан;
Їв би і грався би і спав —
Отак би час мені минав.

Осінь:

Хібаж тепер тобі погано?

Вітрик:

Погано дуже! Вставай рано,
А пізно так лягай на сон,
Труби — співай на різний тон,
Вертись по дорозі таном;
Отари хмар переганяй
На доли з гір, з краю у край,
Ночуй, де діти, край вікон,
Зі шляхів куряву змитай —
І так роби за ділом діло,
Аж тобі терпне з болю тіло,
Аж сил вже не стає на грець...

Осінь:

А всеж ти, бачу, молодець!
І не змарнів ти, ні зісох,
Звалив би легко турів двох!
Повір! Лиш там, де є робота,
Найдеться сила і охота,
А де ліни्वство і безділля,
Там тільки сум і невдовілля!

Вітрик: Невже?

Осінь: Так, Вітрику, повір!
 Кохай все сонце і простір,
 Труду, хлопчино, не цурайся,
 До праці пильно прикладайся.
 Ось слухай! Три мої сестриці,
 Донечки матінки - Землиці
 Живуть у замку, що мов чудо,
 Без праці, без турбот, без
 І я четверта, як пора, [труду
 До того бігаю двора.
 Та щож! — Вдовілля там нема.
 Нудьга гніздиться попід ганок,
 А весь той пречудовий замок
 Мов сріблом кована тюрма.

Вітрик: Чому?

Осінь: Бо хто є без робити,
 Не має до життя охоти!

Вітрик:

Значить — хто вік веде в без-
 Його життя не має цілі. [діллі,
 Чи так?

Осінь: Напевно так, мій друже!
 Вистерігайся того дуже!
 І от чому мої сестриці
 Так дуже тужать до Землиці
 І лиш чекає кожна з нас
 На той благословенний час,
 Як скаже батько Рік: Пора
 На світ летіти із двора!
 Матусі кинуться на груди,
 Почати працю, нести труди.
 Ось слухай! Наша ненька мила
 Прекрасний поділ встановила,
 Щоб по черзі ми, в бігу літ
 До неї линули на світ.
 Вперед Весна, за нею Літо,
 А третя я, вкінці Зима —
 Ми тут піклуємося світом
 І в нас тоді нудьги нема.

Вітрик:

Це, бачу, правда! Всіх вас знаю,
 По черзі тут вас оглядаю...

Осінь:

Весна насаджує квітки,
 Моріжком-шовком прибирає,
 Загони зерном засіває;
 Літо румянить ягідки,
 Поля пестує, підливає,

Сонечком збіжжа обсипає,
 Щоби колосся вдалося,
 Врожаєм наливалося.
 Я кошу, жну, вяжу сніпки,
 Складаю їх в полукіпки,
 Землю у позолоть вдягаю,
 Поля на довгий сон вкладаю,
 Щоби спочили по всіх трудах,
 Бо їх Весна колись розбудить.
 А поки-що іде Зима
 Трохи гнівлива — та дарма!
 Не така зла у неї вдача,
 Душа у неї не ледача;
 Хтож того, братіку, не знає.
 Як гарно-мудро прибирає
 Землю в прозорі серпанки —
 На шибах ледяні квітки,
 Іней на вітях, як коралі,
 Зринають зпід її руки;
 Вона вбере всі смутки й жалі
 У срібло, пухи і кришталі.

Вітрик:

Нехай благословиться труд
 І той, що працю любить, люд.
*(Потрясає крилами, а полянку
 окутує заметіль спадаючого ли-
 стя. Осінь мовчки пряде, а
 з веретена добувається солодка,
 ледви чутна, музика. Осінь і
 Вітрик зникають).*

Школярі: Ах!

Гануся: Як прекрасно!

Оленка: Як чудово!

Михась: Я пив як мід їх кожне

Микола: [слово.

Як гарно Осінь-пряха мила
 Добру отого Вітра вчила!

Гануся:

Чи тільки Вітрика якраз?

Оленка:

І нас, сестриченько! І нас!

Михась *(підходить до колоди,
 де сиділа Осінь):*

Ось тут, ось тут вона сиділа,
 А Вітрик поруч там стояв,
 Нитки золочені тримав!
(Шукає по землі).

Я щось найшов! Мерщій ходіть!
 Золота нитка! Ось глядіть!

Оленка:

Це Осінь-пряжи її пряла,
Для неньки одяг готувала...

Гануся:

Візьмим її! Це гарний дар!
Від неї віє дивний чар.
Вона нам у житті допоможе,
Всі лиха-болі заворожить,
І всяку працю, чи забаву
На втіху виведе, на славу.

Михась:

Як Осінь нитку загубила,
То це для нас вона вчинила!

Микола:

Ми її скриймо в наші груди,
То переборемо всі труди,
Її мов скарбу бережим,
Наші серця перевеяжیم!

Оленка:

І будем гарні, як Весна,
Матимем Літо в рідній хаті,
Як Осінь станемо багаті,
Мине нас доля навісна.

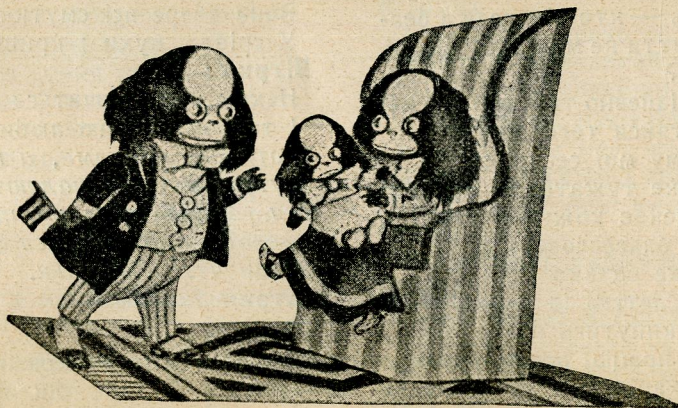
Михась (голосно):

Бо праця має дивну власть:
Вона людині щастя дасть!

(Заслона скоро спадає).

Р. Завадович.

Хора.

— Пане докторе, погляньте,
Що таке моїй дочці,
Щось не має апетиту,
Вже не їсть так зо три дні...
А як їсть — то лиш кришку:
Рано — ключочок миску
І сметанки дві ложки
І хліба з маслом трошки,
Цукру кусок...
Пару ковбасок...
Тарілочку юшки
Й з курятка окрушки..
Те все на обід — і вже сита—
А я ходжу прибита.

— Що таке моїй дитині
Від учора до нині...
Доктор розвів руками
Й каже так до мами:
— Вашій дитині ніщо!

А от що:

Апетит вона має,
Та все перебирає,
Бо всього досита має.
А ви їй дайте що дня
Тільки кусник сухарця —

То ручу —

За три дні вдасться проба
Й мине її хвороба. А. Т. Давидів.

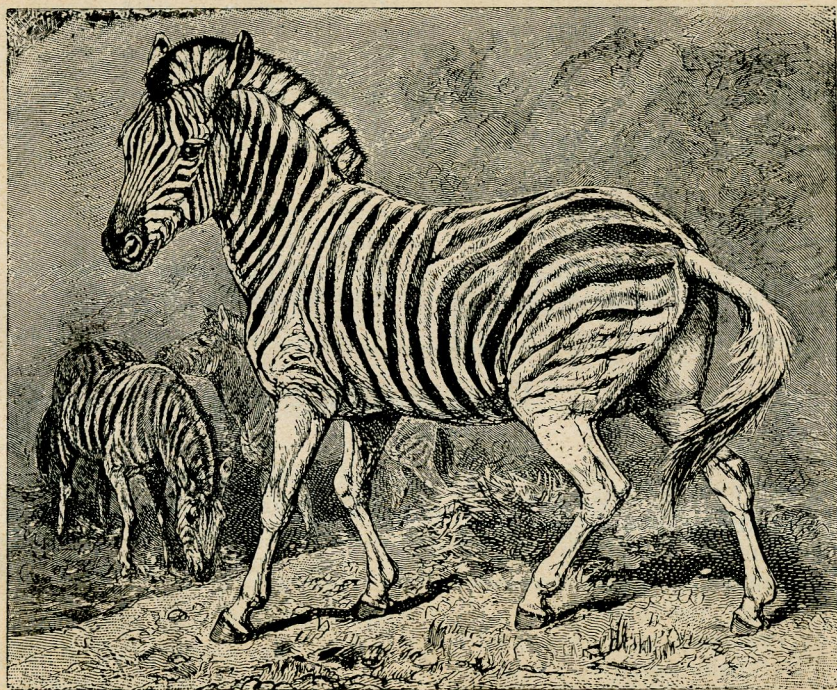
З російського журналіка: «Свѣтлячок».

Зебра — африканський степовий коник.

Маєте тут на образочку звірятко, яке зовсім нагадує вам своєю поставою осла. Воно називається ЗЕБРА і живе в африканських степових околицях, головню в Абіссинії і Трансвалю. Хоч зебра своїм виглядом подібна до осла — на що вказують її короткі ноги, довгий хвіст та великі уха — проте вона є дуже близькою своячкою нашого коня, який від неї виводить свій шляхотний рід.

Тіло зебри вкриває шерсть білява, або сиваво-жовта, а по ній біжуть чорні, або темні — червоно-брунатні — смуги аж до

вершка рота і пасмуги аж до копит. Гриву має таку густу й коротку, як щітка, або гребінь у староримським шоломі.

Ця краска шерsti хоронить зебру перед ворогами, яких вона має доволі. Головно льви полюють на зебру, бо її мясо видно смакує найкраще цареві африканських нетрів.

Зебра живе громадно по кількадесять штук і пробуває радо в товаристві таких звірят, як: «муловоли» або «гнуси», жирафи, газелі-стрибунки і струсі. Лучаться вони разом для спільного забезпечування вибраних місць на пасовиська та для спільної остороги в небезпеці.

Зебра трудно освоюється і дуже тяжко зносить інше підсоння, ніж африканське. Тому по цирках та звіринцях їх дуже обмаль.

Хто бажає про це цікаве звірятко більше довідатися — нехай загляне до книжки А. Гайльборна п. з. »ДИКІ ЗВІРІ« а найде там гарний опис життя цих звірят.

Що пташки думають?

Де та весна, гожа весна?
Де прекрасна і чудесна?
Де те літо, те богате,
Що взяло зелені шати?

Йдуть дощі, холодні води,
Дні осінньої негоди,
Сонце в хмарах помарніло,
Все довкола посумніло.

Де ті трави, де дзвіночки,
Де ті маки, де волошки?
Де те збіже в полі гоже,
Де ті пташки, милий Боже?

Осінь вихром замітає,
Голод, холод наступає,
Спати вже пішли й ті мушки,
Птичка жде на хліб, окрушки.

Любі діти! Пам'ятайте,
Бідним пташкам помагайте,
Кришку хліба ви пташині
Киньте в тій сумній годині.

А як знов надійде весна,
Гожа, красна і чудесна,
То пташатка ймуть співати,
Діточок розвеселяти.

За Ор-Отом — О. П.

Пес і сіно.

Байка.

Слота осіння

Загнала пса в копицю сіна,
Яку поклав господар при стодолі.
А кінь, натрудившись в полі —
Як тільки наймит зняв хомут —
У рот узяв він сіна жмут.

— Гей, геть, не руш, коняча гриво!

Загавкав люто пес з діри.

— Цеж сіно моє — що за диво?

— Та ти собако рот запри! —

Обурилась кінь.

— Не дам ні клаптика — хоч гинь!

Наставив зуби пес:

— Як хочеш — їж овес!

— Тю, тю, поволі, пан-собако,

— Бо сіно це я зїм однако! —

А наймит на ніч для коня
Дав вязку сіна ще за дня;

Кінь глянув зза одвірка
І псові цвірка:

— От, бач, у стайню носять
Про дозвіл пса не просять!...

— Так, дали вязку мов для птиці

А ти геть зїв би пів копиці! —

Відгризся пес зі стидом.

Та кінь сказав з поважним видом:

— Марна, собако, твоя власть,

Хоч яка велика злість —

Нікому сіна пес не дасть —

Хоч сам його не їсть...

Петро Люпенко

ЧИТАЧУ! Що зробив Ти з чеком, що був долучений до жовтневого числа „Світика“?

Ти певно кинув його до сміття! Правда?

Марусині співанки.

Мати Марусі і Юрка живе з праці рук і з того утримує свої діточки. Часто виходить досвіта з дому, а щойно в полудне приходить додому. Маруся ще маленька, ледви сім рочків їй минуло, але вже мусить допильнувати, нагодувати і забавити маленького братчика Юрся.

А Юрсь — то химерний хлопчик; він часто дереться і плаче, сам не знає чого. Маруся не любить того; вона хотіла би, щоби братчик був завжди веселий і всміхнений, як сонічко. Отже всякими способами старається забавити його. От раз скрутила зі шматок кулю, обшила її жовтою стяжкою, підкидає догори, гойдає її на шнурочку і співає:

Люлі, люлі, люля,
Золотенька куля,
Летить без уговку,
Над Юрся, над головку.

Люлі, люлі, люлі,
Лине до зозулі,
І прилетить знов до хатки,
А наш Юрсь буде спатки.

Люлі, лючі, люля,
Лине моя куля;
Лине, лине, ген по лісі,
Сіла в гаю на орісі.

Люлі, люлі, люля,
Золотенька куля,
А як Юрсь чемно встане,
Зараз кулю ту дістане.

Іншим разом посадить Юрчика на колінах, гойдає його і співає:

А коник вороний біжить дорогою,
Об камінь, об камінь ударив ногою.
А Настя говорить не плач кониченьку,
Дам я тобі сіна, дам я тобі жменьку.

Настунька принесла,
Коник сіңце схрупав,
Забув, що боліло,
Ніжечкою тупав.

А коли Юрчик хотів ще вище підлетіти на ніжці, то Маруся заспівала:

Гопа - гу, гопа - гу,
Поїдемо до гаю,
А там чорні борівки,
Там червоні ягідки,
Там грибки з капелюшками
Для татуса і для мими,
Гопа - гу, до гаю!

✓ Раз маленький десь песок
Бачив в склепі огірок,
І просив татуса-пса:
„Дайте кусник огірка!“
А татусь до синочка:
„Не їж, сину, огірочка, —
Огірочок то є згуба,
Від огірка буде буба!

Щоби розсмішити Юрчика, уложила таку співанку:

Там у лісі скляння гірка,
Гура, гура, гура — гірка!
На тій гірці, в огорожі,

Там зацвили з масла рожі;
Там танцюють черевички,
Два лопухи, три косички.

Там сорока з муру впала,
Біла мишка заспівала.
Кіт обівся і хорує,
Пес з кота собі кепкує.
Враз прийшли два горобці,

Кинули два камінці,
І розлетілася гірка,
І зробилася там дірка,
Гості ледви вратувались,
В бочці меду заховались.

А потому заспівала пісню про жабку:

А зелена жабочка по лузі ска-
[кала,
Бузька-чорногуза боялась бояла,
І скочила в воду, шукає ма-
[мусі,
Бо при рідній мамі найліпше
[жабусі.

Там, де пахнуть трави, там де
[пахне зілля,
Зібрались жаби старі на весілля.
Ре-ре-ре співають, ре-ре-ре
[горлають,
За ними маленькі собі повто-
[ряють.

Потім показувала Юрчиківі сонце на небі і співала:

Там сонічко сяє,
Веселе та раде,
Високо на небі,
Сміється, не впаде.

Не впаде, не впаде,
Пішло аж за хмари,
На гори, на доли
Сіє дива-чари.

На трави, на луки,
На маленькі діти
Наше ясне сонце
Щиро й тепло світить.

А коли вечоріло, Маруся заспівала такої:

Вже темно в хатинці,
Вже темно надворі,
Сховалося сонце
За ріки, за гори.

Сховалося сонце
І нічка приходить,
З собою ті зорі
Ясненькі приводить.

Та завтра уранці
Знов сонічко зійде,
А нічка з зорями
За гори відійде!

Й. Н.

ЧИЙ БАТЬКО МОЦНІШИЙ.

— А мій тато є такий сильний, що одним пальцем підносить до гори 10 кг. товару, е, а твій ні!

— А деж працює твій тато?

— У фабриці вати.

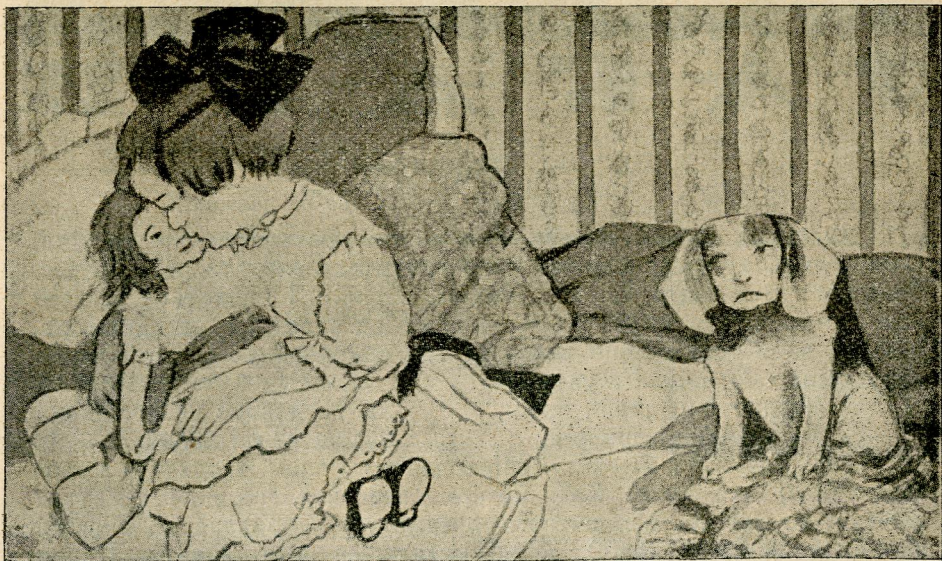
— Е, що це за штука — піднести 10 кг. вати! Нехай би так спробував твій тато піднести 10 кг заліза, так як мій тато!

— А деж працює твій батько?

— В кузні.

Нова ляля.

Оля втішна веселенька,
В неї ляля є новенька!

Вже пестить її голубить,
Дуже нову лялю любить.

Вже забула і за песя,
І за „Міся“ і за „Леся“,

Ходить ніби їх не знає,
Бо новеньку лялю має.

Песик дивиться й сумує
І думає та міркує:

— Ну-ну, Олю, ну-ну-ну,
Ти забудеш і нову!

Не мине і два-три дні,
Скажеш слово і мені.

Візьмеш Міся, візьмеш Леся,
Й приголубиш свого песя...

Оживе стара любов,
Будеш з нами гратись знов.

А. Люсин.

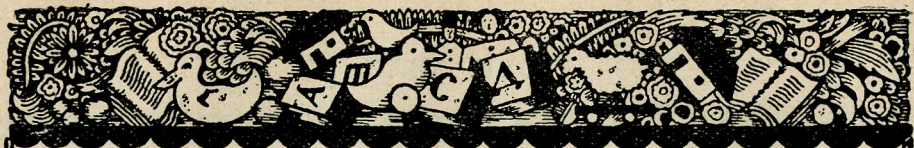
ВЕСЕЛА ШТУЧКА.

Кажіть одному з ваших гостей, щоби звязав сильно вам руки за спиною. Потім кажіть собі вложити між зуби прим. золотого. (Але уважайте щоб не проковтнути його!)

Чи це можливе — спитайте пепер його — щоб я цей гріш сховав у кишеню? Усім присутнім видасться це неможливим і товариство певно так заявить вам.

Однак воно дасться виконати так. Випустіть гріш із уст на стіл або на крісло, оберніться плечима до гроша й тоді візьміть його в руки. Тепер зможете впустити гріш в кишеню при блюзці.

ЗАБАВИ

Дзвін.

(Забава зі співом у великій кімнаті або на подвір'ю).

Учасники забави стають в коло і тримаються сильно за руки. Один стоїть в середині кола. Коло крутиться два-три рази і стає. Тоді той в середині кличе: »Розібю дзвін!« і кидається та старається розірвати коло. Коли це йому не вдається за одним разом, то знов стає і коло знов два-три обкручується, співаючи на ноту пісні *»По дорозі жук-жук«*:

На двінниці дзвін, дзвін,   Як ти дзвона не розібеш,
На дзвінниці срібний,   Будеш непотрібний.

Тоді той знов кличе: »Розібю дзвін!« і знов старається з розгоном розірвати коло. Коли це йому вдасться, то він старається добігти до якогось назначеного предмету, наприклад до якогось дерева (коли це на дворі), а всі кидаються його ловити. І коли хтось зловить його перед тим предметом (поки він добіжить), тоді той стає в коло, а той, хто зловив, іде в середину. Колиж ніхто не зловить його, то він знов іде в середину кола і забава йде далі.

ПЕРЕХВАЛИВСЯ.

Юрчик Пелехатий, вернувшись зі школи, хвалиться перед батьком, що він уже вчиться географії.

— А що вже знаєш з географії? — питає його батько.

— Знаю назви гір! — відповідає Юрчик.

— То скажи мені, котрі найвищі гори на світі!

Юрчик, збентежений тим питанням, каже:

— Е, ми вчимося щойно про найнижчі гори...

503.330

Не думайте, любенькі Читачі й Читачки, що це число, яке бачите побіч, є „щасливим“ номером „клясової льотерії“... Ні! Це є число нового konta „СВІТИКА“ в П.К.О. у Львові, яке входить в життя від 1. XI. 1933. Дотеперішнє konto ПК.О. у Варшаві — ЧИСЛО: 151.285 — існуватиме ще рік — до 31. XII. 1934 — бо багато є ще чекових блянетів »СВІТИКА« з тим числом поміж дотеперішніми передплатниками і шкода, щоб вони змарнувалися. Тому грошики на »СВІТИК« і »ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ« можна висилати чеками з тими двома числами! Як додасьте всі цифри НОВОГО КОНТА разом — то вийде з них

»Світиків« вік.

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

Иль — ра — луд — пи — о — Аф — ли — тун — ка
— сар — До — лик — гуз — пі — мен — ти — ка — Ски.

З порозкиданих 18 складів зложіть 8 слів, яких початкові й кінцеві букви, читані згори вниз, дадуть нову пословицю (приповідку) тепер дуже актуальну.

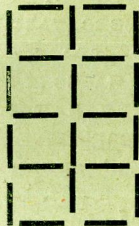
Значіння висказів.

1. Звірятко, що літає в ночі.
2. Озеро, з якого випливає Дніпро.
3. Племя, що колись замешкувало Україну.
4. Житель північного Сибіру.
5. Звір, що живе в нетрах Африки.
6. Сільський урядник.
7. Первісна вітчизна кави.
8. Козацький отаман, звісний з оборони Львова.

Які це слова? (1 точка).
(Подала Яруся Лакуста).

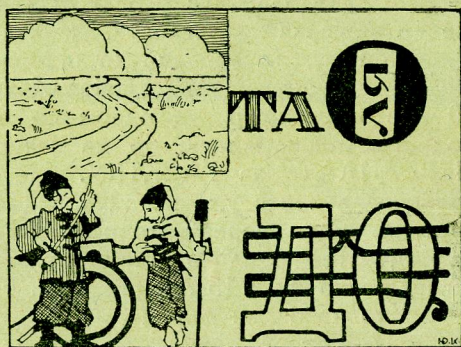
Як читаєш мене вряд —
Висше плечей я стою;
Прочитаєш мене взад —
Часть дерева я творю.

Як це зробити? (1 точка).

Зложіть з 22 сірничок вісім квадратів так, як це маєте подане побіч на рисунку. Відтак возьміть з того 6 сірничок так, щоби остало чотири квадрати. Нарисуйте, як це буде виглядати.

Ребус (2 точки).

Загадка (1 точка).

В літі я літаю,
А в зимі зникаю,
Від людей ніколи
Спокою не маю.

Люблю жити в місті,
Та в селі волюю —
Часто топлюсь в ющі,
В меді, чи в олію.

Рахункова загадка (1 точка).

Маєте осьтут подану рахункову задачу, де на місци бракуючих цифер — стоять точки. Піднайдіть на місце точок відповідні цифри і виконайте правильне множення.

$$\begin{array}{r}
 1 \bullet 7 \\
 \times 2 \bullet \\
 \hline
 1 \bullet 5 \bullet \\
 \bullet 1 \bullet \\
 \hline
 4 \bullet 9 \bullet
 \end{array}$$

Складова загадка (2 точки).
(Уложила Яруся Лакустівна).

Утворити три слова, що означають:

1. Римська богиня краси.
2. Вючне звірятко, якого назву дають часто школярам.
3. Ростина, що росте в Абіссинії і Бразилії, а її овочі найшов Кульчицький в турецькій таборі під Віднем у 1683 році.

Возьміть з тих слів по одному складови й утворіть нове слово, яке вам дасть заголовок дитячої газетки, що дуже коротко виходила у Львові.

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз у місяць
в об'ємі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: В краю річно 5 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
Контто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З вересневим числом розіслані були чеки на вплату біжучої передплати на рік 1943/4, та на вирівнування залегlostей. На жаль — досі дуже мале число осіб вплатило біжучу передплату, а ще менше — вирівнало залегlostи, які є дуже великі.

Тому отсим подаємо до відома, що здержимо всім „післяплатникам“ дальшу висилку „Світа Дитини“ — наколи найдальше до 30 листопада ц. р. не одержимо від них залеглих належlostей. Годі нам довше ждати, бо не маємо іншого жерела доходу — лиш ПЕРЕДПЛАТУ за ГАЗЕТКУ. Неточність в плаченню передплат зруйнувала в нас уже не одно видавництво, а годі нам до цього допустити, щоби через того рода байдужність до солідного плачення належlostей, пішло в руїну і наше видавництво, яке саме в тім місяці розпочинає 15-тий рік своєї тяжкої й відвічальної праці.

Хто не бажає дальше переплачувати газетки — нехай вирівнає залегlostи і повідомить карткою Адміністрацію, що перестає на дальше бути передплатником і все буде в порядку. Ми не будемо мати т. зв. „паперових“ передплатників і не будемо поносити зайвих коштів за друк і папір та порторія, — а ті, що не люблять чи забувають платити передплату — не будуть мати клопотів з упіміннями за залегlostи.

ПРИЙМАЄТЬСЯ на „ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“ ПЕРЕДПЛАТА

яка від 1 січня 1934 виходитиме щомісячними книжечками обильно ілюстрованими.

В році 1934 — вийде 12 книжечок, переважно — історичного зміту. Умови передплати: Вкраю — річно 5 зл. піврічно 3 зл. Заграницею річно: для Америки й Канади 1.50 дол.; для Чехословаччини 25 Кч.; для Буковини 150 леїв. Замовлення слати на адресу: ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“ — ЛЬВІВ, ул. ЗІМОРОВИЧА, ч. 3. (Контто чекове П. К. О. Львів, ч. 503.330).

ЖЕРТВИ.

На Пресовий Фонд »Світика« Всеч. о. Дмитро Кубаевич 2 зол.; Леся Бризгунівна з Братісляви 5 Кч. Вп. М. Юречків з Торонто 1 зл.

Наші постійні Читачки: Зеня й Ірця Мазурівні з Глуска прислали: на »Рідну Школу« 2 зл., а для »Укр. Інвалідів« також 2 зл.

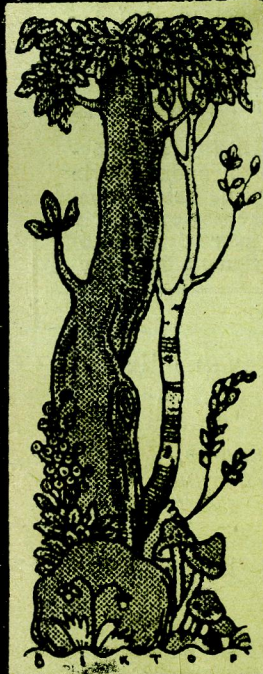
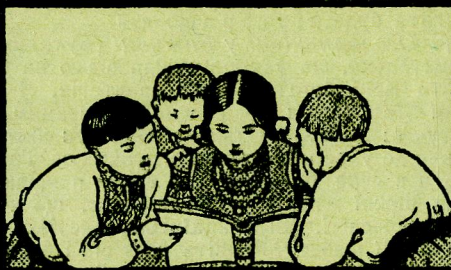

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 4.

ГРУДЕНЬ, 1933.

РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Гість із неба 97; 2. Мандрівки Петруся Пиріжка 97; 3. Білі гості 101; 4. Поміч св. Миколая 102; 5. Індичка і Зеня 106; 6. Що робили Запорожці після зруйнування Січі 107; 7. Із щоденника Славака Вірного 109; 8. Як воно можливе 110; 9. Печатка 111; 10. Картини зі «Світикового Альбому» 115; 11. Любов рідної землі 116; 12. Світикові Приятелі на Суматрі 118; 13. Всі вчимося англійської мови 120; 14. Чи зараз треба 121; 15. Серце за морем 122; 16. Ощадна піч 124; 17. Що любов може 125; 18. В неділю зимою 126; 19. Розкрити монету на дві частини при допомозі жару 126; 20. Що має робити 126; 21. Відгадування чисел 127; 22. Котячий крок 128; 23. На лекції граматики; 128; 24. Листування з читачами; 25. Загадки.

Ціна 50 сотиків.

ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ.

Гануся Романович і Гануся Марковська в Ростгрен (Канада): Дякую Вам за прислані англійські журнали дитячі. Найшов я у них кілька гарних річей, які прийдуться і для моїх читачів. Композиції «Дністрова Русалка» і «Танок метеликів» дуже вдатні і я поміщу їх колись у якійсь сценічній картинці. Молодший «Світик» ще не komponує, а вчиться лиш самої гри. Але постарається прислати Вам бодай якусь нашу пісню собою згармонізовану.

Чи дістали Ви книжечки і котрі з них найкраще припали Вам до вподоби? Може приєднасте між своїми товаришками-українками передплатниць на «ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ», яка незабаром пічне виходити щомісячними книжечками. Цілорічна передплата буде півтора доляра.

Ірина і Стефця Огородниківні у Вижниці (Буковина): Не гнівайтесь на мене, мої любі приятельки, що так пізно відповідаю на Ваш лист. Тішуся, що бажаєте приєднати мені багато нових приятелів. Я маю «дозволений» Дирекцією румунської Преси вхід до Румунії, тимсамим і на Буковину, а число мого «паспорту» є: 286/1931. Отже не потребує ніхто на Буковині боятися, що мене не вільно до українських домів приймати. Тому скажіть це всім тим, що мене бажають в себе бачити... але нехай пришлють мені на дорогу 125 левів, бо я немаю ніякої «тети» ані «опікунки», що хотілаб мені помагати в моїх мандрівках по світі. Чи «Українська Ластівка» ще існує, бо вже від довшого часу не чую її щебету? Пишіть частіше і багато!

Вірюся Синявська в Молдові (Буковина): Грошики і зничокку Твою з братчиком я одержав. Поміщу її у своєму «Альбомі». Чому досі, ці Твої Товаришки, що їм поручила післати газетку — не відізналися? Може не дійшли ті оказові числа до них? Коли так — то я вишлю їм ще раз. Передплату найкраще посилати грошовими переказами. На малі квоти здається не треба аж урядового дозволу на висилку за границю. Можна теж передавати через когось, хто їде з Буковини до Львова.

Ірця і Мирон Збудовські в Надвірній: В «ДІТОЧІЙ БІБЛІОТЕЦІ» будуть виходити такі книжечки, яких ще досі нема в книгарській продажі. Не будемо висилати тих, що досі були надруковані, але будуть це зовсім нові книжечки, яких Ви не маєте в своїй маленькій книгозбірні: Отже можете зовсім спокійно стати передплатниками цього нового видавництва, з якого буде постійно кожного місяця діставати одну книжечку, що збільшить Вашу бібліотеку.

ПОДЯКА ВСІМ.

На тому місці складаю всім моїм любеньким Читачам і Читачкам, та всім Прихильникам мого видавництва, слова щирої подяки за надіслані побажання в день мого Ангела, в дні 21 листопада ц. р.

Михайло Таранько,
редактор «Світа Дитини».

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ.

На днях одержали ми від одного нашого довголітнього передплатника листа, з яким бажавмо запізнати всіх тих, що повинні так само зробити. Ось дослівний його відпис:

Хвальне Видавництво! Висилаю поштовою складанкою передплату на «Світика» і прошу вислати на адресу: «Kierownictwo Szkoły w . . . . .» всі задержані числа. Прошу прийняти до ласкавого відома, що поки я тут — бажаю мати Ваші видання постійно. А хоч часом зайде перепона в висилці передплати — то прошу собі евентуально дочислити страту як теж і кошти за упізнання. Я все вирівнаю. Висилку «Світика» хіба тоді припиніть — як вичитаєте в «Деннику Урядовім» що я перенесений або... як не стане мене між живими. Але покищо на це не заноситься. На днях вишлю теж передплату на «Діточу Бібліотеку»... *Н. Н. упр. школи.*

Гість із неба.

У дитячий край щасливий
Йде весела вість:
Бо коником білогривим
Їде з неба гість!

Книжечок там тисячами,
Цікаві такі:
З казочками, з байочками,
Повно образків.

Дарів гість везе багато —
Повні саночки;
Радість буде в кожній хаті,
Бо в них книжечки.

Їде їде гість той скоро,
Щоб бути на час,
Та до чемних лиш, діворо!
Чи всі чемні з вас?

Їде їде гість багатий
У дитячий край —
Хто цей гість ви раді знати?
Святий Миколай!

Я. Вільшенко.

Мандрівки Петруся Пиріжка.

Перша мандрівка.

Раннім ранком, коли ледви сонечко зі золотого ліженька вставало, прокинувся Петрик Пиріжок зі сну і любій матінці на коліна припав. Личко мав бліде але очка гордим вогнем займались.

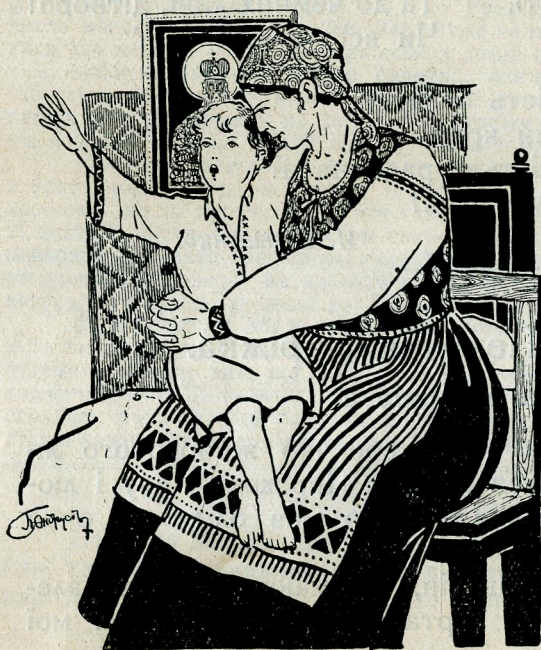
— Матінко! — говорив він, обнімаючи її — з далекої мандрівки до тебе оце вертаюсь, щоби тобі всі мої пригоди розказати.

Матінка добре памятає, що вчора Петруся до сну клада і казочку про бідного хлопчика розповіла, якто його в голодні роки вивіз недобрий вітчим у ліс до старої поганої баби Яги і якто стара погана баба Яга його у хлівець заперла. Далі вже не довелося оповідати, бо малий Петрусь, хоч як силкувався слухати, сну не переміг, оченька заплющив і спав усю ніч, поки сонечко зі золотого ліжечка не вставало. Знає матінка, яка то була мандрівка, але не сміється, гладить Петрусеві кучерики і просить розказати.

— Збудився я опівночі — оповідає Петрусь — серед неба світить місяць так ясно, мов сонце у день, а на

гілці під вікном чудовий пташок сидить, на мене дивиться і так солодко співає, мов словами говорить: „злови мене!“ Сам я не знаю, як це сталося, але я дуже забажав того пташка зловити. Вискочив я крізь вікно, мов у мене крильця вирости, а він пурхнув на ворота і знов: „злови мене!“ Побіг я за ним, витягаю руку, от-от би зловити! — але він вже при колодязі на колесі тої самої почав. Я все біжу за ним, а він усе недалеко відлетить. Не зчувся я, як опинився серед темного ліса, де ні дороги,

ні стежиночки нема, ні людського голосу не чути. Кудись і чудовий пташок подівся і ясний місяць померк. На дворі зпоночіло, а на серденьку стало лячно-прелячно! Біжу я навмання, минаю гори і доли, а лісу все кінця не бачу, аж глип! — стоїть хатка точнісенько така сама, як у баби Яги із казки: стіни з цукру, дах з медяників — а з неї виходить бабуся погана-препогана тай солоденько говорить: „Небійся мене, хлопчику!

Я знаю, ти збився з дороги; ходи сюди, я тебе в цукровій хатці переночую, а завтра стежку до дому покажу.“

Тільки я до неї підійшов, а вона мене за кучері вхопила, зловіщо зареготалась, в залізну клітку мене посадила, на три закляті колодки замкнула, а потім станула серед подвіря і закликала, мов старі завіси заскреготали:

— Чорнявко, Білявко, недобрі дівчата, хотіть страву варити, Петруся кормити!

Прибігли дві дівчинки, чорнява і білява, обі одним ланцюгом на ніжках спутані і взялися у великому казані страву готувати, а як зготовили принесли мені, крізь ґрати подали й жалісно на мене дивилися.

— Ми є невольниці-послужниці баби Яги — кажуть вони. — Вона нас у лісі зловила, як ми малини збирали, ланцюгом нас скувала і примусила варити страву хлопчикам, що до її цукрової хатки прибувають.

— Що вона з ними робить? — питаюся, — а вони відповіли:

— Вона їх годує, а як потовстіють, пече їх у печі, як бохонці...

— Лишенько! — кажу — що мені робити?

Тоді Чорнявка заплакала:

— Нічого хлопчику не вдієш, покорися так, як я!

А Білявка очима блиснула, п'ястучки затиснула і каже: — Я не покорилася і ти, хлопчику, так не роби! Треба на лихо найти спосіб. Ти бачив, які баба Яга має

страшні зміїні очі? — Ніхто на них глянути не може. Тими очима вона всю силу із людей випиває. А хто б такий був, що їй ув очі сміло би глянув, той бабу Ягу переможе і на волю вийде.

— Не буде такого, не найдеться — заголосила Чорнявка — і знов о-

бидві пішли робити свою невольну роботу, а я став думати, відки такої відваги взяти, щоби бабі Язі ув очі

без страху глянути. Надлетіли два хрущики-світлячки, що в купальню Іванову піч увесь ліс освітять і я став їх просити:

— Хрущики-світлячки, ви папоротиного цвіту братчики, сядьте мені на очі, як погана баба Яга до мене прийде, щоб їй здавалося, що не людськими очима, але вогнем зачарованим на неї дивлюся.

Тоді вони кажуть:

— Сядемо хлопчику, але вперед мусиш свій палець-мізинчик відкусити, щоби ми твоєю волею зміряли.

Не довго я думав, відкусив собі палець-мізинчик, а

хрущики-світлячки на очі мені сіли, бо вже погана баба Яга з хатки вийшла на мене дивитися, чи я потовстів. Підійшла вона до клітки і так у мене вдивилася, мовби шпильками мене наскрізь проколола. Руки і ноги в мене затрусилися, серденько обімліло, але я таки не піддався і так сміло на неї подивився, як лише вмів. І сталося чудо: баба Яга мов порохнава верба в собі запалася, кістки у ній затріщали і вона порохом

розсипалася. А з лісу прилетів той самий чудовий пташок, подав мені в дзьобку три золоті ключики і сказав:

— Відімкни три закляті колодки, поклич дівчаток і лагодьтесь у мадрівку, а я вам дорогу до дому покажу.

Бігли ми тоді за ним усю ніч, аж над ранком побачив я нашу хатку вскочив віконцем до кімнати і поклався в ліжечко, а дівчатка лягли в пекарні.

— Це все правда матінко, а як не ймеш віри, поглянь у пекарню — там вони змучені сплять бо дорога була далека...

Матінка з усмішкою в пекарню поглянула, але там

не було ні Білявки, ні Чорнявки. Тоді вона посадила Петруся на коліна, чесала золоті кучерики і сказала:

— Бідний мій синочок, страху наївся, але героєм показався і до мене з мандрівки ще розумніший повернувся. Ця пташка, синку — це наше життєве щастя, що кожного зводить, хто його легко здобути хоче, але само золоті ключі тому несе, хто трудів і змагання не боїться. Баба Яга — це людська доля, яка людини не жаліє, на неї всі лиха зсилає і хто перед нею не борониться, того не раз і замучить. Отак вона й Чорнявку замучилаб, колиб Білявка не підбадьорювала її. Треба, синку, долі сміло в очі глянути, не треба її боятися, треба з нею змагатися, треба своєю твердою волею і завзяттям пташку щастя з темного ліса викликати. Запам'ятай собі, синку, все те, що я тобі сказала.

І запам'ятав собі малий хлопчик Петрусь Пиріжок мамину науку того веселого дня по мандрівці, раннім ранком, коли ледви сонечко зі золотого ліжечка вставало.

Роман Завадович.

Білі гості.

По наших вигоні
Мчаться білі коні,
Ні, то білі птиці
Зимної цариці —
Ні, то її доні
В сніговій короні!

Вються Сніжки, вються
Іскрами сміються,
З хмаринок злітають,
Кучерями мають:
— Морозенку, діду,
Просим до обіду!

— Зараз мої чічки,
Пострівайте трішки!
Тільки в тій колибі

На срібляній шибі
Домалюю квіти,
Щоб раділи діти.

— А хто вийде з хати,
Мушу налякати:
За личенько вщипну,
Під чоботом скрипну,
А що, налякались?
Мене сподівались?

По тисовім мості,
Ідуть білі гості;
Двері замикайте,
Гостей не впускайте —
Гарні вони, друже,
Та холодні дуже!

Р. Завадович.

Зоя Берізка.

Поміч св. Миколая.

Сценічна картина в 2 діях.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Одарка — сирота.	Св. Миколай	Маруся	} дівчата школярки
Катерина — її тета.	Ангел.	Славка	
Юстина — старша жінка.	Іван } старші	Марта	
Михась — хлопець.	Анна } селяни	Галя	

Річ діється напередодні св. Миколая.

Перша дія.

Убога селянська хата. Обстановка звичайна. На кріслі, біля стола, сидить тета Катерина, а поруч неї на стільці Одарка. Обі вишивають.

Одарка: Тетечко, скажіть мені, чому то на мене кажуть всюди — «бідна сирітка»?

Тета: Бо не маєш, дитинко, родичів. Твоя мама вмерла, тато пропав на війні. Люди кажуть, що пішов на Україну і там погіб.

А я тобі, Одарочко, також не рідна тета, а прибрана... Взяла тебе до себе по смерті твоєї мами. Нікого ти на світі не маєш...

Одарка: Нікого не маю? ... А завтра св. Миколая! Кажуть що св. Миколай ходить в ночі по хатах і шукає, де є сироти, щоби їх обдарувати. Інших дітей обдаровують родичі, а нас нема кому...

Тета: Ой, нема дитинко, хіба той нас обдарує, що старається за птахи небесні та цвіти пільні.

Одарка: Тетечко, чи моя мама бачить мене з неба?

Тета: Певно, що бачить! Кожна людина має свою зірку на небі.

Як чоловік умирає, то його зірка паде тоді на землю. З неба кожна мама доглядає свою дитину, щоби їй нічого злого не сталося.

Одарка: То може тому ви для мене такі добрі, бо мене мама з неба пильнує?

Тета: Тому, дитинко, що Бог казав жаліти сиріт. Лише, що інші діти мають всього достатком, а ти в мене цього не маєш, бо я сама бідна. Ось у зимі і до школи ходити не можеш, бо не маєш у чім. Книжок не маєш, як інші, бо защо куплю, як сама я бідна?

Одарка: *(Встає і заглядає в торбу).* Тетечко, моя торбина порожня! Тут маю один старий зшиток і кусник олівця. *(Витягає з торби зшиток і олівець і показує теті).* Інші діти мають повну торбину книжок, таких гарних, новеньких. Мають з чого читати дома. А я — я не маю ні одної...

Тета: *(Встає, йде до неї і гладить її по головці).* Цить Одарочко, цить! Я виткаю полотно, а як продам його то куплю ялівочку. З неї доховаємося корови. Тоді буду продавати молоко і куплю тобі книжки.

Одарка: *(Втішно)* Ой, добре тето, я буду пасти коровку і буду собі співати пісні про матусю. *(Сідають обі й далі шити).* А чого то моя матуся вмерла? Чому Бог забрав мені матусю?

Тета: Як ти мала 4 роки, то раз розгнівалася дуже на маму, що вона не хотіла дати тобі нової запаски. Ти тоді тупала ногами і піднесла руку на маму. А Бог карає такі діти, що не слухають і не шанують родичів. І за кару Бог забрав тобі мамусю.

Одарка: *(Відкладає шиття, клякає посередині кімнати, підносить очі до образів і говорить з жалем).* О, Боже великий, прости мені мою провину. — О, чому ж я це зробила? Мамцю моя дорогенька, прости мені з тамтого світа, що я нерозумна таке зробила. Тепер мушу за це бідувати. Ой, як я дуже каюся за свій негарний вчинок. *(Затулює лице руками й схиляється до землі. В тій хвили входять 4 дівчата: Славка, Галя, Маруся, Марта та Михась, весело співаючи пісню «Як весело минає час». Як дівчата увійдуть, Одарка відходить на бік сумна. Дівчата виконують якусь ритмічну вправу*).* Коли скінчили, розмовляють про св. Миколою).

Тета: Вітайте любі дівчатка!

Марта: Як то добре, що завтра святого Миколою! Будемо бавитися!

Галя: Так, нині в ночі загостить на землю св. Миколай! Незнати, що він мені принесе? Торік приніс мені гарну хустку, дві книжечки до читання і багато цукорків.

Славка: А мені приніс св. Миколай тамтого року гарну суконку, що в ній кожної неділі до церкви ходила. Цього року може дістану полотно і нитки, щоби вишити собі сорочку.

Галя: А я хотіла би дістати від св. Миколою «Малого Кобзаря» і теплі рукавиці, щоби в зимі не мерзнула в руки, коли йду до школи.

Маруся: А я минулого року дістала під подушку книжечку «Маленькі борці» і торбинку з яблуками й горіхами. Я так радувалася! Може й тепер дістану знов якусь книжечку, та ще дещо...

Славка: Наша Стефця дістала торік великий молитовник «Вірую».

Маруся: Я дуже хотіла би, щоби св. Миколай переплатив для мене «Діточку Бібліотеку», яку видаватиме наш коханий «Світик». Я вичитала, що вийде на рік 12 книжечок і вони коштуватимуть лише 5 зл.

Славка: А я хотіла би, щоби родичі заплатили мені на цілий рік «Світ Дитини». Ми читаємо сю газетку в школі з панею, а я хотіла б мати свою власну. Тоді мала б я памятку по св. Миколою кожного місяця. Це коштує лише 5 зл. на цілий рік. Там є багато гарних річей до читання. Є там також театральні вистави. Можемо самі собі зробити таку виставу дома. Вони такі легкі і маленькі, що самі дамо собі з ними раду.

Марта: Яка то вистава була би без пані учительки?

Галя: Е, що ти знаєш! Саме була би дуже гарна. Ми самі вивчилися і ще паню учительку запросили би до театру, щоби прийшла подивитися. А пані певно прийшла би, бо вже була раз у літі в нашій хаті, як ходила на гриби до ліса. *(до їхньої розмови вмішався Михась, що досі стояв збоку).*

Михась: Ви лише про себе говорите і дбаєте. А забули, що наш

*) Після довільного вибору з підручника О. Суховерської пз. «Рухові гри й забави». Ціна книжечки: 1'80 зл. (з перес. 2 зл.).

отець духовний закликали, щоби збирати пшеницю на бідні діти до «Захоронки»? Кожде з нас мало принести кварту. За кілька днів мають отець відвезти преницю, а досі знесли діти лиш чверть міха. Я ще своєї пайки не дав. А ви вже дали? От, про це подумайте сороки — цокотухи, щоби пшеницю зібрати і в день св. Миколая зложити цілий міх, щоби бідним дітям у захоронці була якась поміч.

Тета: Гарно ти, Михасю, це сказав! Буде з тебе добрий Українець. Як виростеш, то колись будеш помагати нашому селу. Захоронка збирає коло себе дітей — сиріт з цілої околиці, вчить їх любити Бога й свій нарід, учить шанувати родичів. Зараз видко, що ти гарний школяр, коли це так добре розумієш.

Михась: Тето, позичте мені мішка, а я піду між ці дівчата *(показує рукою на дівчат)* збирати пшеницю, щоби позавтра був повний мішок, або й два...

Тета: *(Витягає міх і подає того Михасеві).* Йди, сину, йди! Най тебе Бог провадить і благословить до такого доброго діла.

Всі дівчата: Ходім з Михасем, поможемо йому збирати *(Кланяються теті).* Здорові будьте, тето, і ти Одарко! *(Виходять).*

Тета: Йдіть здорові! А прийдіть завтра сказати, кілько зібрали! *(Виходить за ними з хати).*

Одарка: *(клякає, складає руки й дивиться в гору).* О Боже! Як людським дітям весело, які вони щасливі! А мені так сумно, сумно... Тамті мають книжки, гарні одяги, цукорки. В мене того всього нема. Тамті мають теплі хустки а я.... Ось моя хустка. *(Показує свою тоненьку хустку).* Інші діти ходять до школи, вчаться. Дякова Катерина поїхала на науку до міста. Кажуть, що буде вчителькою. А я так училась би, та немаю як. Це все тому, що я свою маму прогнівила і не шанувала, а Бог приказав: «Шануй батька і матір свою, щоби тобі добре було на світі жити!» О, святий Отче Миколаю, змилосердися надімною, бідною сиротою і допоможи мені в науці і в моїй щоденній праці. Дай, щоби я була весела і щаслива, як інші діти. Дай здоров'я моїй теті, за те, що опікуєть мною. *(Встає)* Хіба піду і я по селі збирати пшеницю, щоби чимось прислужитися для других своїм трудом. Може на правлю тим свій тяжкий гріх. *(Виходить з хати. Завіса опадає.)*

Друга дія.

(Вечір. Та сама хата. Одарка спить оперта при столі. В хаті темно, на стіні блимає маленька лампа. Входить Ангел, робить над нею знак св. хреста і говорить.)

Ангел: Сирітко люба, твоє каяття і великий жаль дійшли до Бога. Сьогодні ще прийде св. Миколай і наділить тебе прибраними родичами. Мені велів Господь тебе щедро нагородити. Ми, ангели, самі не носимо дарунків, тільки наділяємо доброю думкою чесних людей, а вони сповняють Божу волю. Знай, що тут прийде одна побожна жінка, що належить до Товариства «Апостольства Молитви і любови Ісуса». Вона добре знає, що Ісус велів любити

свій нарід, своїх ближніх і помагати їм. Тому побожні жінки, що належать до цього Товариства, зложилися між собою і хочуть тебе обдарувати. *(Ангел зникає.)*

Одарка: *(Пробуджується і протирає очі).* Снівся мені ангел. Такий був гарний, що я не могла на нього надивитися. Він так гарно до мене говорив, що чую в мому серці велику радість. О, ангелику мій, якби я могла тебе ще хоч раз побачити. *(Чути стукіт у двері. Входить старша жінка Юстина і несе дарунки для Одарки. Ангел входить непомітно за нею.)*

Юстина: Слава Ісусу Христу!

Одарка: Слава на віки Богу!

Юстина: Одарко! Ми старші жінки, що належимо до Товариства «Апостольства Молитви і любови Христа» знаємо, що ти не маєш ні тата ні мами і нема кому купити тобі одежі. Тому ми зложилися між собою і купили тобі на зиму теплу хустку, черевики і теплу суконку. А тут маєш всі нові книжки, щоби і ти могла ходити до школи, та пильно вчитися, як інші діти.

Одарка: Дякую вам, дякую за ваше добре серце, що пам'ятали за мене сироту! *(Бере книжки і приглядається їм).* І я вже буду мати повну торбину книжок *(Одарка підносить головку й бачить Ангела, що стоїть за жінкою і каже:)* Тобі, Ангелику Хоронителю, складаю глибоку подяку за всі ласки! *(Нагло отвираються двері і входить до хати св. Миколай, а за ним поступає двоє людей — Іван і Анна).*

Св. Миколай: Мир дому сему!

Всі: І всім живущим в ній!

Одарка: О, святий Отче Миколаю! Ласка твоя безмірна. Я сьогодні зазнала стільки щастя! Я думала, що про мене всі забули.

Св. Миколай: Ні, дитинко, я ніколи не забуваю про добрі діти, а ще про такі, що поправалися і хочуть бути добрими. Пам'ятаю в небі про всі сироти і бідні діти. Ось тут є чоловік з жінкою. Вони добрі й чесні. Їм умерла донечка, і вони дуже за нею плакали. Тому я їх тут приводжу. Вони візьмуть тебе за свою. Встань і йди з ними.

Одарка: *(Підходить до Анни)* Св. Миколай каже, що ви візьмете мене за свою? Так? То я буду вже мати від тепер маму і тата?

Анна: Будеш, Одарочко! Клич вже від тепер мене «мамою», а мого газду «татом» Підеш з нами. Будемо тебе посилати в школу. Ми вже сказали про це теті Катерині і вона жде на тебе в нашій хаті.

Одарка: *(Закидає їй руки на шию)* О, моя дорога мамуню! Я буду вже мати маму і тата! Яка я щаслива! *(Анна її обіймає і цілує. Одарка підходить до прибраного батька і цілує його в руку. Він гладить її по голові).*

Іван: Будеш нас, дитино, звеселяти на старі літа!

Св. Миколай: *(Звернений лицем до людей на салі і показуючи на Івана і Анну.)* Як це гарно, що в серцях тих добрих людей є така жива любов до свого народу! Кожна найменша й найбідніша дитина, це його частина. Діти — це скарб кожного народу! Па-

мятайте всі, що багато є бідних і опущених українських дітей, які ждуть від вас помочі. Будьте добрі й милосерні для тих дітей, а Бог за те і вам буде помагати. За вашу любов і щедроту Господь зішле добро на вас і на весь український нарід!

ЖИВИЙ ОБРАЗ.

(Св. Миколай благословить Одарку і її прибраних родичів. Ангел вказує рукою на задню стіну, яка розсувається і перед зібраними показується в яснім світлі, жіноча постать з книгою в руці, окружена дітьми, а над її головою видніє напис: »До школи й освіти, ведіть сирітські діти! За сценою чути тихесенький спів національного гимну, або музику).

Занавіса поволі опадає.

Індичка і Зеня.

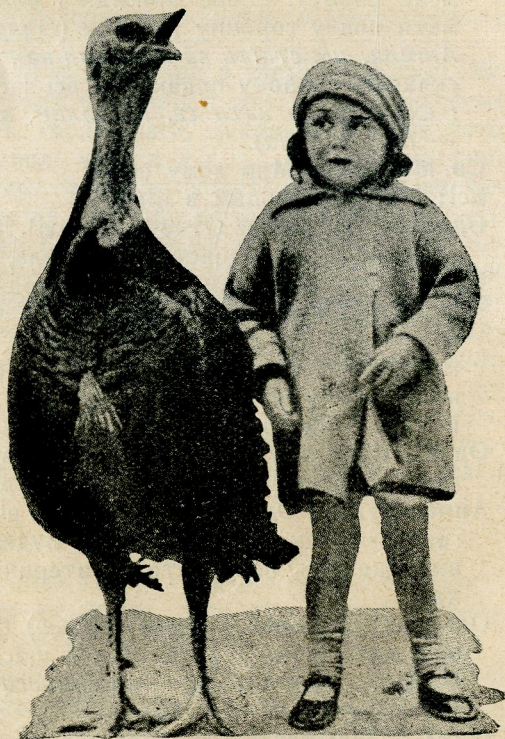
Тільки одну мене має
Моя любя няня,
І всім людям повідає:
„Моя, моя Зеня!“

А я також одиноку
Лиш індичку маю,
З нею часто по садочку
Весело гуляю.

Як ідемо, то говорю
Їй різні новини,
Та вона про те не дбає,
За їдою лине.

А я з нею всюди шлюся,
Бігаю та скачу,
Як часом то засміюся,
А часом заплачу.

Мене пильно дозирає;
Ба й глузує няня:
„Ой, індичка все ще вища,
Як маленька Зеня!“

Переспівав з хорвацького журналіка: »Mala Mladost«

Я. Вільшенко.

Малій Історик:

Що робили Запорожці після зруйнування Січи.

Знаєте вже з попереднього числа нашого журнальчика, якто в році 1775 цариця Катерина наказала зруйнувати Січ та як перед самим її зруйнуванням Запорожцям уда-лося перехитрити генерала Текелія й вони майже всі ви-втікали з Січи, а залишилися лише старенькі січовики.

Кудиж поїхали ті козаки, що встигли втекти з москов-ського ярма і неволі? Більша їх частина помандрувала по-спішним походом аж над Чорне Море. Там повсідали на свої човни-чайки й переказали турецькому султанові, що як він їх прийме до себе, зате вони будуть йому вірно служити, бо не хочуть віддатися Москві в неволю. Султан знав, що козаки добрі й лицарські вояки і тому радо зго-дився, щоб вони переїхали в Туреччину тай осіли над Ду-наєм. Туди вони зараз і поплили, а було їх більше як 40 тисяч. Тут султан наділив їх землею і вони жили свobodно, а нераз, коли Туреччина воювала з якимнебудь ворогом, то ці козаки йшли туркам на поміч і ставали їм у великій пригоді. Гарний образок з того життя дає відома опера „Запорожець за Дунаєм“, що її нераз виставляють наші театри. Правда, не жилося там козакам так, як на рідній землі, і вони дуже тужили за Україною, але воліли слу-жити туркові, ніж москалеві помагати Україну понево-лювати.

Не велика жмінка козаків залишилася таки на укра-їнській землі й осіла над Чорним Морем, там де нині ве-лике місто Одеса. Інші таки попали під москаля; це були ті, що їх захопили по містах. Їх спершу приневолили слу-жити в так званих пікінерських полках, у Херсоні і в Пол-таві. Але скоро московський уряд побачив, що шкода було Запорожців і каювся, що так легкодушно зробив собі з них завзятих ворогів, а Туркам приспорив приятелів. Тому вже чотири роки після зруйнування Січи сама цариця Кате-рина II задумала приєднати собі Запорожців. Вона напи-сала до турецького султана, щоб він відпустив козаків на-зад на Україну й обіцувала їм такі права, які мали перед зруйнуванням Січи, тай усяку кару рішила їм дарувати. Одначе ці обіцянки не помогли. Запорожці не вірили Мос-кві й залишилися в Туреччині. Тільки мала частина їх аж

в р. 1827, під проводом отамана Йосипа Гладкого, перекралася на Україну, а інші залишилися. Багато їх нащадків ще й досі живуть над гирлом Дунаю, в нинішній Румунії.

Тоді цариця задумала організувати окремо бодай тих козаків, що залишилися на Україні. На її поклик стали збиратися колишні Запорожці в р. 1784 в окремих полках. Вони зібралися в Переяславі, около 12 тисяч і в р. 1787, коли вибухла війна Росії з Туреччиною, уряд призначив кошовим цих Запорожців Сидора Білого. Їм дали велику білу хоругву і малі прапори для курінів; отаманові булаву, а курінним перначі—такі відзнаки, як мали колись на Січі. На їх печатці був напис: „Печать Коша Войска Вірних Козаків“ і намальований козак з рушницею та з прапором. Дали їм човни, чайки та байдаки й ці козаки дуже допомогли Росії у війні з турками. Їх Кіш (Січ) стояв тоді у Василькові, на лівому березі Бугського Лиману. В морській битві, у травні 1787, розбили вони турецьку флоту. Там згинув кошовий Сидір Білий.

За ту хоробрість москалі перейменували цих козаків у „Військо Чорноморське“ і дарували їм землі над Чорним морем від Бугу до Дністра та сусідні округи. Чорноморці позаселявали ці порожні простори й поділили їх на чотири паланки (округи чи повіти): Подністрянська, Березанська, Кінбурнська і Таманська. А кошем стали у Слободі над Дністром.

В р. 1791 ці землі їм відібрали, а в р. 1792 дали їм на вічне посідання Кубанську землю, бо москалі боялися держати Запорожців над Чорним морем, де легко могли порозуміватися з турками і з тими козаками, що жили в Туреччині над Дунаєм. Новий Кіш, над річкою Кубань, названо Катеринодаром. (Нині це велике місто). Коли в р. 1797 умер їх кошовий Антін Головатий, то царі вже не дозволили їм мати кошових, тільки призначували їм згори „наказних отаманів“ з московських генералів.

Ці Кубанці були завжди хоробрими вояками і у всіх війнах Росії проливали за неї свою кров. Але всі вони були свідомі українці і коли в р. 1917 нестало в Росії царя, то Кубань проголосила себе окремою українською державою. Вже були заходи злучитися з Великою Україною, та дальші події цьому перешкодили. Нині Кубань, як і вся Україна за Збручем, є знову під московською владою.

Певно, що й ті Запорозжці, які рішилися служити московським царям робили це з тою думкою, що може колись ще, маючи зброю в руках, зможуть вибороти Україні волю. Однак забагато мала Україна ворогів — і тому не пощастило їм здійснити свої мрії.

Із щоденника Славка Вірного.

Одягнім бідних дітей!

19. листопада, неділя.

По вечері прочитав батько в часописі такий заклик:

„До українських діточок, що мають у що одягнутися!

Дорогі діти! Ви маєте щастя, що ваші добрі батьки й матері можуть постаратися вам за потрібну одержу на зиму. Ось уже паде перший сніг. Повіяв вітер і заніс снігом стежки й дороги. Але ви не дуже журитеся тим. Ви не боїтеся снігу ні морозу, бо в вас є теплі плащики й шапочки, є рукавички, на ноги чобітки або добрі черевики. Завтра рано ви одягнетесь тепленько і побіжите весело до школи. Але подумайте, що в той час сотки й тисячі ваших товаришів і товаришок будуть тремтіти від студени, бо вони не мають теплої одержу на зиму. Декотрі з них зовсім не підуть до школи, бо не мають що на ноги взяти, ні чим приодітись. Таких бідних є досить і в вашій школі, і по інших містах та селах, а головню на нашій Гуцульщині, Бойківщині й Лемківщині. Не забудьте за них. Коли маєте яку зайву одержину чи обуву, хочби й стару й понищену, то даруйте її тим убогим ровесникам, щоби й вони не мерзли на вітрі й морозі, та щоби і вони могли ходити до школи! Віримо, що маєте щире серденько і допоможете їм, хто чим зможе“.

Коли батько це прочитав, то перша Оля сказала:

— Ми є українські діти і маємо щире серце для наших бідних ровесників. І може в нас щось таке ще знайдеться, що за дозволом татка й мамці зможемо подарувати убогим.

— Я також буду просити татуса й маму щоби й мені дозволили дати щось з одягу убогим товаришам.

— І мої родичі певно дозволять дарувати стару пару черевиків і стару шапку — сказав Данко.

— Добре, діти! — сказала мама. — Я повишукую завтра все, що для вас зайве і зможете це подарувати.

20. листопада, понеділок.

Нині Оля мала досить роботи. Вона зашивала з мамою старий плащик й трохи білля для убогих. Ми з Данком мало що могли допомогти, бо шити не вміємо. Я тільки заніс старі черевики до шевця і просив, щоби скоро їх направив. А потім крадьки написав такий лист:

„Дорогий незнаний товаришу! Тішуся, що можу тобі допомогти перебути зиму. Носи здоров мій плащик. Гаразд! Славко Вірний.“

Але згодом я подумав собі, що якось не личить підписуватися і краще буде як обдарований не буде знати, хто йому поміг. І я переписав той лист другий раз і підписав так: „Гаразд! Твій незнаний приятель.“ Цю карточку вложив я в кишеню мого плащика, що мав помандрувати у світ.

22. листопада, середа.

Нині занесли ми жертвувані речі до школи й попросили пана вчителя, щоби разом з іншими річами передев їх до „Батьківського кружка“, який існує при нашій школі.

Нам було дуже радісно на душі, коли довідалися, що наші річі призначено для школи на передмістю „Веселі Гаї.“

29. листопада, середа.

Нині прочитав нам пан учитель таке письмо:

„Убогі діти школи в Веселих Гаях щиро дякують своїм ровесникам, любим хоч незнаним, за жертвувану одіж на зиму. Нехай Бог вас нагородить за добре серце. Гаразд, браття і сестри!“

Нам усім було дуже-дуже мило, що ми могли сповнити свій обов'язок супроти убогих ровесників.

Славко Вірний.

Як воно можливе?

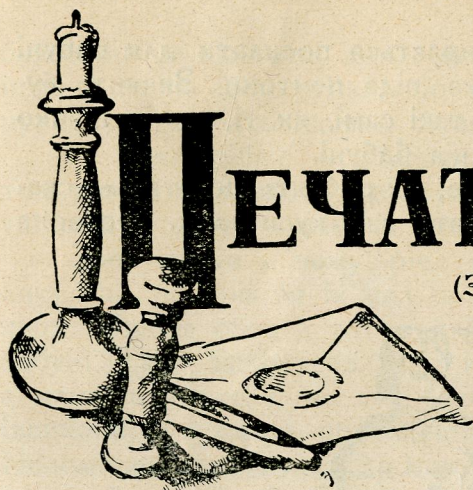
Славці є вже шестий рочок,
Ромцеві пів року,
Плаче Ромчик, репетує,
Славця стоїть з боку.

„Чого, мамцю, Ромчик плаче?“
Питає Славуся.
„Бо терпить тепер на зуби“ —
Каже їй мамуся.

На те Славця: „Якжеж може
Терпіти на зуби,
Як зубів іще не має
Зовсім Ромчик любий?“.

Вуйко Тонцьо.

ПЕЧАТКА

(З оповідань бабусі).

Тепер почта — річ звичайна. Вправді листонош є завжди милим та пожаданим гостем у хаті, але тепер його поява — це зовсім буденна подія. Він-

же приходив що днини звичайно в одній і тій самій порі. Нераз, навіть не переступаючи хатнього порога, подасть часопис і йде далі. Але колись, коли ще не було телеграфу, ні телефону, ні радія, а почта приходила до села раз у тиждень, тоді появи листаря ждали всі нетерпляче. Він не лише приносив, але й забирав почту.

З усіх поштових посилок цікавили Іванка найбільше запечатані великими червоними печатками листи і пакети. Кождий такий лист справляв у родині Івасика подвійну радість. Батько — ненька раділи змістом листа, а Іванко ковертою, а радше печаткою на ній. Оглядав її хлопчик, любувався червоною краскою ляку, придивлявся відбитим в ляку буквам, вкінці витинав печатку з коверти і ховав до своїх маєтків у скриньку де була всячина. Він цікавий був дізнатися: звідки ця печатка береться на листі, але не мав відваги — бо мама звичайно збувала його питання знетерпеливлено:

— Е-е-е! ти зараз усе хотівби знати!

До тата хлопчина навіть не мав сміливости підійти за виясненням. Звичайно татові слова: — Ет, дурень ти! — зморожували цікавість хлопчини. Тому Іванко замикався в собі. Одинокий пастушок Захарко, небагато старший від Іванка, ніколи не полишив його без відповіді. Навпаки — давав дуже обширні вияснення, очевидно, що на свій лад. Але Захарко про печатку не знав сказати більш понад те; „червона бо червона“, а блищить, як мальована. Та й стільки. Цього було Іванкови за мало.

Аж ось почув, що мама збирається посилати для бабуні дарунки на ім'янини. Посилка піде поштою. Значить будуть на ній червоні печатки такі самі, як ті, що їх Іванко бачив на посылках і листах від бабуні.

— Буду знати і без тебе, як роблять печатку! — сказав гордо до Захарка. — Тато вже купив ляк. Червона

лісочка ляку, що лежала на татовім столику, не давала хлопчині спокою. Скористав з нагоди, що нікого не було в кімнаті і одним скоком був при столі. Дрожащими рученятами вхопив ляк. Нараз рипнули двері. Хлопчина злякався і лісочка ляку випала йому з рук тай розбилася на кілька кусників. Іванко зблід як полотно. Над ним стало грізне батькове обличчя. В ту мить Іванко подумав собі, що придаласьби йому тепер шапка-невидимка. Зрештою

бубби він не від того, щоби яке чарівне слово перемінило його в миш або котика, бо тоді легко булоб йому оминути строгої батьківської руки.

— Непотрібе! — загремів батько... Але на щастя тим разом скінчилося на легкім ударі по руці, бо якраз увійшла в кімнату мама з пакунком і свічкою.

Зрозумівши в чому річ, скоренько позбирала кусні ляку тай, пригрівши їх над полумінням свічки, зілила до купи. Опісля обоє з татом взялися лякувати посилку для бабуні. Тато запалював лях, капав ним на шви пакунка, а мама витискала на ляці печатку. Це так сподобалося Іванкови, що вмить призабув про недавню прикру пригоду. Непомітно присунувся до мами як змога близько і слідив кожду її чинність при лякуванню. Вкінці осмілюся навіть сказати:

— Мамусю, я раз витисну печатку! Лиш раз. — Але скоро замовк, бо почув звичайний батьків висказ:

— Дурень ти!

Скінчивши з пакунком, тато, шуткуючи, звернувся до Іванка:

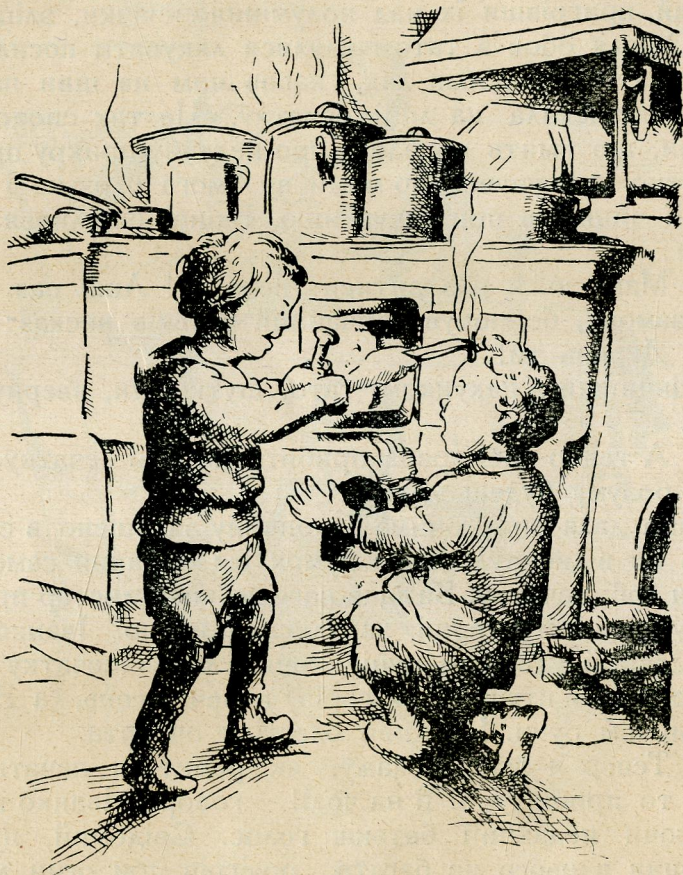
— А тепер тобі треба прибити на чолі печатку. Може більше розуму будеш мати!

Мама дала знак очима і хлопчину залишено в спокою. Але це не відвернуло його думок від бажання самому витиснути собі печатку. Виждав нагоди, коли листар прийшов по пакунок і всі старші занялися поштою. Іванко забув про недавний удар по руці, хопив лях і печатку та що сили побіг до кухні. Тут горів в печі огонь, а Захарко грів при нім руки. Іванкови блестіли оченята.

— Тепер я тобі покажу, як робиться печатку! Як хочеш, то прибу тобі її на чолі! — говорив Іванко втішно, наслідуючи недавний батьків голос. Свідомий, що часу до ділання в нього не багато, розігрів при огни лях тай збирався ним зготовити місце для печатки на Захарковім чолі. Капнула розтоплена живиця — скрикнув Захарко з болю й Іванчикови знов не повелося витиснути печатку. Всі кунули пошту і подалися до кухні. Батько вхопив Іванка за руки і поставив винуватця до кута, де мусів відстояти за кару довший час. Батько, ходячи широкими кроками по кімнаті там і назад, відгрожувався, що такої кари за Іванкові збитки за мало. І обіцяв, що як ще раз

повториться подібне, то вигарбує хлопчині „шкіру“. А Іванчик, не випускаючи з рук ляку й печатки, роздумував над своїм вчинком і ніяк не міг добачити за собою якої небудь провини. Таж він зробив Захаркови лиш те саме, що перед хвилиною хотів тато зробити Іванкови, „щоби мав більше розуму“. Може, якби був хлопчик довше постояв

у кутку, бувби погодився, що дійсно, колиб перед тим йому самому був тато вліпив печатку на чоло, то опісля Іванко мавби розум, не пробувавби цього на Захаркови, але несподіваний приїзд сусідів у гості перервав дальше відстоювання кари. І хлопчина вийшов з кутка в переконанню, що щось воно не в порядку, коли його покарали за переведення в діло батькового наміру. А Захарко ходив кілька днів з червоним ляком на чолі. Врешті, не

стерпівши кпин, закусив зуби і на силу віддер ляк з чола разом з опареною шкірою. Наслідком цього чоло спухло і знак з печатки лишився хлопчині на ціле життя. „Назначений!“ „Печатка!“ — дразнять його, бувало, хоч уже парубком став.

Зчасом пустунчик Іванко покінчив школи, вступив до суду, а там став радником при найвищому трибуналі у Відні.

Що року приїздив до рідного села. За кожним разом прикликав до себе товариша дитячих літ Захарка. Глянувши на його чоло, Іванко мусів за кожним разом пригадувати собі про свою невдачу з витисненням печатки на Захарковім чолі, яке й досі носило її слід на собі.

Іванна Блажкевичева.

Картини зі „Світикового Альбому“.

Квіти з Полісся.

Оце наші приятелі,
Оце наші любі —
Добрі, милі, усміхнені
Як сизі голуби.

Найстаршенька — то Наталка,
А молодша — Ліда,
Мають братчика одного —
Тараса „сусіда“.

А деж ростуть ті квіти,
На яким узліссі?
У Бересті — славнім місті —
На ріднім Поліссі.

А як звуться оті діти?
По козацьки: Шийко!
Гучно грайте, любі друзі!
Звени коломийко!

На тій скрипочці маленькій
Тай на мандоліні
Грайте славно й виростаєте
На честь України!

Зоня Берізка.

Любов рідної землі.

Сценічна картина в 2 діях.

(Докінчення).

Юрко: Так, конче хочемо видіти це бурхливе Чорне море.

Зоня: Я люблю пливати по воді, бо я виросла над рікою.

Ярина: І конче скупаємося в Чорному морі. На пам'ятку назбираємо собі усяких раковин (мушельок) над морем.

Юрко: А я буду рибу ловити... Кажуть, що в морі вода гущіша, тому легше у ній пливати. А уважайте, як будете купатися, бо в морі є такі риби, що пожирають людей.

Мати: *(входить, розглядається і говорить до Ярини):* А, велика новина! Пилипова Ярина з Рибного прийшла до нас в гості! Просимо! просимо! А розкажи, що там у вас доброго чувати.

Ярина: Не знаю, від чого починати. Тепер у нас рух зробився. Люди горнутьсЯ до науки, до школи і до читальні. Минулої неділі було в читальні представлення. Представляли такого »блудного сина«, що то все батьківське майно прогайнував, а відтак повернув до батька й до рідного села*)...

Мати: Це мусіло бути гарне! *(Виходить з хати).*

Оленка: Як у вас весело! Я радо пішлаб до вашого села на таке представлення.

Ярина: Добре, прийди цієї неділі. Я буду чай в буфеті продавати, а ти мені допоможеш. Прихід з того чаю піде на книжки та зшитки для Марусі, що учиться в місті.

Зоня: Лише скоро дівчата, скоро кінчим писати задачі, то ще заспіваємо собі та погуляємо трохи.

Гануся: Я мушу нині все написати, бо ранком не маю часу. Рано мушу скорше йти до школи, бо я господиня в клясі. Маю постирати порохи, пороздавати каламарі й зшитки, змити талбицю, бо як прийде пані — то все вже мусить бути в порядку.

Юрко: Які то діти неоднакові. Мій сусід Дмитро каже: Не буду вчитися, хочби мені платили! Всі свої книжки поміняв за голуби. Тепер лиш бігає коло хати і свище та кидає за ними грудками... Ну дівчата, досить ви вже вчилися; ходіть тепер танцювати.

(Бере ручник або ремінь і ловить ним дівчат; вони кричать і втікають)

Зоня: Іди собі вже до дому, Юрку, бо нам перешкаджаєш.

Юрко: *(прідспівує)* Тоді дівка гопакує, як ся хліба напакує, а як трохи зголодніє, гопа, гопа тай не вміє!

Оленка: Іди звідси й не перешкаждай нам у науці!

Юрко: Яка мені тут старша знайшлася! Мене, такого пана, виганяти будеш!?

---

*) Гляди: Михайло Приймак »Блудний син« — сцен. кар. на 3 дії.

Гануся: Забирайся, пане Юрку, або сиди тихо і не перешкаждай нам докінчити задачі.

Андрій: *(входить)* А що ви тут, діти, робите?

Гануся: Вчимося і пишемо задачі на завтра до школи.

Андрій: Добре, діти, що ви вчитеся! Як я ходив до школи то не мав кого спитати, як писати задачу. Мало хто з моїх ровесників ходив тоді до школи. З цього присілка тільки я один ходив до школи. А тепер так весело дивитися, як ви гуртками до школи йдете, ще й табличку множення перепитуєте одні других дорогою. Видко, що вас добре учать в школі. А співати вмієте?

Зоня: Вміємо співати й танцювати українські танці.

Андрій: Невидальщина! Як то школа все йде наперед тай все хоче дітям облегчити науку. За моїх часів того не було! Ану, дівчата, заведіть яку забаву, нехай подивлюся!

Оленка: Добре, добре! Бавмося »грушечки«!*)

(Стають у формі підкови, одна по середині й показує ритмічні рухи; другі за нею вправляють і співають: »Посаджу я грушечку, гай буде гай!«)

Андрій: *(Коли скінчили плече в долоні):* Прекрасно діточки, чудесно... А може вмієте який віршик сказати?

(Мати входить тихо до хати і стає коло печі).

Зоня: *(стає перед Андрієм і говорить віршик)* »Моя мама«**).

(Коли Зоня кінчить деклямацію, чути в куточку хлипання мами).

Мати: *(крізь сльози)* Як я на школу нарікала, а тепер бачу, що школа учить так гарно дітей. Навчас як любити й шанувати родичів та старається, щоби наші діти вирости на добрих українців і порядних людей. Діти, що перейшли через таку школу, будуть прикрасою свого села і потіхою для родичів.

Зоня: *(приступає до мами)* Цитьте мамо, цитьте! Ми зараз затанцюємо і буде вам весело!

(Дівчата стають і виводять якийсь танок. По скінченні танці сідають на лавку. Ярина остає на середині хати).

Ярина: У нас в Рибнім, як піchnуть танцювати коломийки, а музики заграють, то так весело й гучно, що аж читальня трясеться, а ціле село біжить туди дивитися.

Мати: А чи то правда, Яринко, що дочка вашого паламаря вивчилася на учительку?

Ярина: А вжеж, що правда. Вивчилася і є тепер учителькою десь в горах. А така з неї гарна і добра панна! Приїхала на вакації до дому, купила корову своїм батькам, а мамі спідницю і хустку. Старенька мати так раділа з того. А наше село також тішиться, що перша сільська дівчина вивчилася на учительку.

*) З книжки О. Суховерської: »Рухові гри і забави«. Але можна іншу довільну забаву взяти.

**) Зі »Світа Дитини« ч. 5 з року 1931.

Мати: Яке би то було щастя, якби так моя Зоня вивчилася тай придбала мені ще зо дві корови.... Гай, гай! Тепер бачу, що варта таки дитину посилати в школу.

Ярина: Тепер той господар хоче ще й молодшу доньку до міста посилати, до школи. Сина записав до господарської школи в Милованню.

Мати: Хібаж вони такі багаті?

Ярина: Ні, не багаті! Мають лиш чотири морги поля і хату. Зате дуже працювита і стараються, щоби діти добре виховати. Казала старенька паламариха, що за тих 5 літ науки, як їх донька вчилася в місті, післала лиш самого масла 80 кг, а самі їли пісну страву. Посилала все, що лиш було, щоби донька не переривала своєї науки. Набідувалася і донька в тих школах, бо не лиш сама дуже добре вчилася, але ще й других дітей вчила і лекціями помагала собі на пражиток.

Мати: Так, так, тепер вже розумію, що родичі повинні працювати для дітей поки вони малі і посилати їх до школи. Зате діти допоможуть родичам на старість. Де родичі щиро опікуються дітьми, там Бог благословить їх працю.

Андрій: В нашім присілку були такі діти, що не ходили до школи. Такі були дикі й розпущені, що ніхто з ними не міг витримати. Як вирости то вигнали тата й маму з хати. А все через те, що родичі ними не опікувалися. Їх мати ще й досі по жебрах ходить. А за молоду не хотіла робити; всю працю спихала на дітей, а сама лежала на постели. А тепер, на старість, мусить ходити. Як родичі не дбають про дітей, так потому діти не журяться родичами. А де родичі піклуються дітьми, гарно їх виховують, то мають з них відтак розраду і поміч. Добрі діти є потіхою для родич в, окрасою рідного села, а гордощами всього українського Народу. »Не дурно то кажуть, що добрі діти родичам вінець, а лихі кінець«. *(Відтак звертається до дітей):* А ви обіцяли заспівати мені гарну пісню! Ану заспівайте!

(Дівчата і Юрко стають разом і співають пісню: »Родимий краю«. Юрко співає перші дві стрічки сам (сольо), а другі дві стрічки співають всі хором).

Сольо	{ Родимий краю, село родиме,
	{ Вас я витаю місця любимі —
Хор	{ Зелені ниви, ліси, могили —
(2 р.)	{ Щасливі з вами дні нам уплили.

При співі третьої строфки занавіса поволі опадає.

Світикові Приятелі на Суматрі.

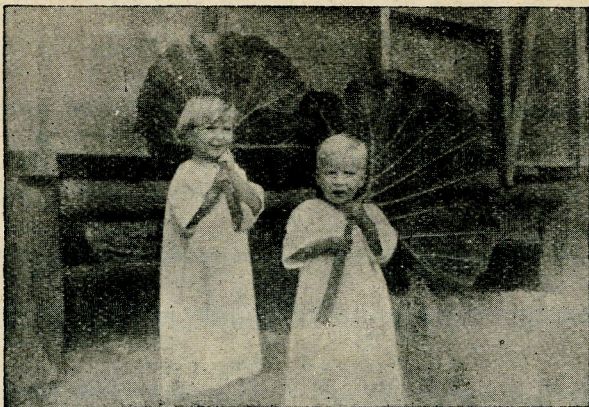
На Індійськім океані
Є острів Суматра —
В атлясі його найдете
На Азії картах.

Там чудово — сади повні
Помаранч, бананів,
А в пралісах тигри, слони
Тай орангутани.

Пишні цвіти, пестрі птиці
Дерева під хмари —
В тому раю проживає
Теж діточок пара:

Марго, дівчинка старшенька,
Менший братчик Олег,
А Скрипники по назвищу —
Ось ідуть десь в поле.

А що сонце таки добре
Пражить там на полі,
Поробили собі діти
З листя парасолі.

При кріликах посідали
Тай відпочивають,
Певно „Світика“ зі Львова
Вони дожидають.

Любі діти люблять „СВІТИК“
Свій рідний читати,
Як приходить він — то входить
Рідний Край до хати...

Виростаєте, любі діти,
В далекій чужині —
На потіху батька, неньки,
На славу Вкраїні!

Я. Вільшенко.

Всі вчимося англійської мови.

13. Наука йде дітям щораз лекше.

Вуйко Славко переглянув насамперед вправи. Діти переклали завдані речення осьтак:

I shall write. We shall take a walk. My friend will read a poem of Taras Shevchenko. The sister will give you a nosegay, if you will have been good. I shall put my pen upon the desk.

— Бачу — похвалив вуйко Славко всіх — що ви пильно прикладаєтеся до науки. Як так будете до всього братися пильно й рішучо, то як виростете, напевно здобудете все, що задумаєте здобути.

Потім писав дальшу частину казки:

The gentleman was the husband of Mrs. Redcliff, which has knew your parents and procured to them the work: the father made shoes for the lady and the gentleman, and the mother washed for they the linen. Therefore Mrs. Redcliff has also with pleasure received both children.

Коли вже вуйко Славко написав усе, сказав Ярکو:

— Я майже все розумію, не знаю тільки отсих слів: the husband, knew, procured, linen, therefore, also, pleasure, received.

А Нуся завважала:

— Є ще білше слів що приходять у перше ось: work, made, choes, lady, washed, linnen.

— Це правда — притакнув Івась Савич, — однак я здогадуюся їх значіння й думаю, що Ярکو також догадується.

— А вжеж відповів Ярکو — приходило вже working і значило: «роблячий», то коли відкинути закінчення — ing, маємо дієслово work «робити», а що тут є родівник the то буде значити «робота». Знаємо вже, що швець значить shoe-maker, тому здогадуюся, що shoes значить черевики, а made робити.

— Досить добре догадується, тільки made є час минулий від дієслова make.

— А то таке неправильне дієслово, бо правильно то булоб: maked сказала Оля.

— Авжеж! — притакнув вуйко Славко. — Дуже тішуся, що ви так добре вмієте думати.

А Оля говорила дальше:

— Також приходило вже: washerwoman, прачка, то певно washed значить: прала.

А Степко Рудецький перебив:

— А linen то певно має шось спільного з льном і певно значить білля.

А Зенько Семків:

— Gentleman значить пан, то lady буде певно: пані. —

— Так — притакнув вуйко Славко. Бачу не багато прийдеться вам слів учитися. А всеж таки напишу вам увесь переклад; І писав:

The gentlemam was the — Пан був чоловіком
husband

of the Mrs. R. — пані Р.,

which has knew your — яка знала їх родичів (батька
parents — -матір)

and procured to them — і давала їм роботу
the work

the father made shoes — батько робив черевики
for the lady and панові й пані

gentleman — а мати прала їм білля
and the mother washed
for they the linen

Therefore Mrs. R. has also — тому й п. Р. прийняла з при-
with pleasure received ємністю (радо)

both children. — обоє дітей.

Потім вуйко Славко завдав ще на вправу:

1. Швець зробить мені черевики. 2. Дівчина прала білля. Батько знав пана й паню. Ми прийемо радо тебе в нашому домі. Діти люблять батька й неньку (своїх родичів) (любити: to love).

А. Лотоцький.

Чи зараз треба?

Прибігає до лікаря
Стрівожена ненька,
А лікаря нема дома,
Лиш доня маленька.

Ненька каже: »Журбу маю
Я дуже велику —
Мій синочок п'ятилітний
Сотика проликнув.

І нема мені спокою,
Журба та гризоти —
Нехай татко прийдуть зараз
Вийняти цей сотик«...

Лікарева мала доня
До пані говорить:
»Татко дуже є заняті,
Чи вам треба скоро

Того сотика, чи трохи
Можете заждати?«
За годину татко верне
Напевно до хати.

Як не верне — телефоном
Я татка покличу —
А тимчасом я вам свого
Сотика позичу...

Вуйко Тонцьо.

Серце за морем.

сценічна картинка.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Віра — дівчинка літ 10-12.**Надійка** — дівчинка літ 8-10.**Дівчатка****Хлопчики****Гуцулик** — літ 6-8.*Річ діється в Америці, коло Нью-Йорку, над берегом моря.*

Відслона.

(У віддалі видно хмародери і чути галас великого міста: Віра і Надійка — діти українських емігрантів — сидять на краю переверненого човна й укладають у китицю осінні квіти).

Надійка (дивиться на небо)

Ось глянь, посестро, як клю-

[чами

В вирій птички летять над нами,

Як тужно їх лунає спів!

Віра:

Із рідних піль, ставів, степів

Летять вони в чужу чужину,

Лишають рідну країну.

Надійка:

Хібаж у тім далекім країю

Не гарно, любо, як у раю?

Хібаж там гаразду нема?

Я чула в школі це нераз,

Що там ще краще, як у нас.

Ніхто не зна, що то зима,

Ні холоду ніхто не знає,

Там сонце гріє-пригріває

Снігу шукати там — дарма.

Там пишні дерева ростуть,

Квітки предивнії цвітуть,

Чого-ж їм важко сумувати?...

Віра:

Бо з рідної втікають хати,

Бо — це собі запам'ятай! —

Вони лишають рідний край.

А в рідній хаті, в ріднім країю

Весело, любо мов у раю.

Хоч тут дощукує зима,

Хоч пишних квітів тут нема,

Та рідна кожна стебелина,

Все тут своє, а там — чужина.

Надійка:

Так, сестро, так! Тобі це знати!

Ти з рідної прийшла тут хати.

Віра:

Отак і я з рідних сторін

Сюди прилинула, за море, —

Хоч гнали злидні нас і горе,

Давив нас смуток, мов проклін,

Ми плакали як тії птиці

За сонцем рідної землиці.

Надійка:

Я народилася в цім краю,

Вітчини нашої не знаю,

Хіба лиш батько або мати

Почнуть бувало споминати

Той день, годину, як колись

Вони з своїми розійшлись

І кораблем за сине море

Полинули в незнану даль,

Втопити в праці своє горе,

Згубити в чужині свій жаль.

Віра:

Але туги, мій пташку любий,

Нітхо ніколи не загубить!

Надійка:

Так, сестро, так! Я її знаю,

Хоч не родилась в ріднім краю.

Як коли згадую, сестричко,

Сльози посиплються на личко.

Скажи скажи мені, чи там

Так світить сонце, як і нам,
Чи там так линуть небом хма-
Як білих овечок отари, [ри,
Чи зеленіє переліг,
Морозом скриться білий сніг?

Віра:

Так, сестро, так — а всеж
[іначе —

Там все сміється, а не плаче —
І небо й сонце у просторі
І золоті зіздовчки - зорі.

Убого там, сестричко, бідно,
А так кохано, любо, рідно!

Надійка: (заслухана)

Іще кажи!

Віра:

Степи, як море,
У далині синіють гори,
Шумить трава, цвітуть садки,
В садках побілені хатки,
Похилі верби над рікою,
Стадо овець при водопою...
А там, за закруком ріки,
Чабан з сопілкою й пугбю.
У краю тім, подруго мила,
Я своє серце загубила.

Надійка:

Але колись повернеш ти,
Своє серденько віднайти?

Віра:

Так любя так! вернутись мушу
В Вітчизні дати Богу душу!

Надійка:

І я хотіла б так горячо
Побачити цей любий край,
Рідне село, розлоги, гай —
Все те, що лиш душею бачу.
Це, сестро, дивна річ! —
[кохаю

Те, що не бачила й не знаю.

Віра: (показує на море)

Он, бачиш, димить корабель,
Від наших він пливе осель...

Надійка:

Листи, подяки, привітання
Везе в американський світ,
О, колиб він і нам привіт
Привіз, від Вітчизни зітхання.
Ох, якби міг привезти він

Хоч один дих рідних сторін!
(Нараз зв'язався вітер від моря
і мряками закрив хмародери.
Чути голосне прощання відліта-
ючих птахів. За хвилину мряка
розвівається, і відслонює укра-
їнський краєвид з селом, річкою
і вітраками. Хтось грає на со-
пілці).

Надійка:

Не розумію я, що це.

Чи диво, чи Господня ласка?

Віра:

Чи бачиш? Он село, як каз-
[ка —

Вкраїнське наше це сільце.

(З села виходять дві дівчин-
ки. З ліва кількох хлопчиків
вмашеровують зі співом «Гей
там на горі...»)

Віра:

Ви відки, хлопчики удалі?

1 хлопчик:

З садка дитячого йдем тут
Скінчити свій веселий труд,
На „Рідну Школу“ ми збирали,
Вже десять золотих придбали.

1 дівчинка:

Ми заходилися від світу,
Щоб щось зібрати на „Про-
[світу“
Квітки й стрічки ми продавали,
Вже стільки, що й вони прид-
[бали.

2 хлопчик:

А завтра в нас велике свято,
Людей до нас прийде багато;
Завтра сирітський наш приют
Фестин влаштовує тут!
Вудуть пісні, ігри, забава,
А накінець мала вистава...
І ви прийдіть, батькам скажіть...

2 дівчинка:

Ми були вчора на могилі
Там, де поховані стрільці,
На них зложили ми вінці,
За них щиренько ми молились,
Щоб не пропала слава їх,
Щоб розбудила нас усіх!

Гуцулик: (вбігає з ягнятком на руках)

З високих гір до вас на доли
З дарунком скромним я прибіг,
Прийміть цей дар на нашу
[школу,

Вона ж спільна матуся всіх!
Не має збіжжа в нас ніколи,
Не родить жита переліг,
От я ягнятко з полонинки
Приніс вам нинішньої днинки,
Беріть і — помагай вам Біг!

1 хлопчик:

Спасибіг, брате, за дарунок,
Все точно впишемо в рахунок.
Усі, усі до нас біжать —
Поліщуки, Бойки, Гуцули,
Усі, що мають серце чуле,
Усі що рідним дорожать.
Усі дають останній гріш,
„Бо треба!“ кажуть „Це важ-
[ніш!“

Надійка: (до Віри)

Це наші братчики й сестриці?

Віра:

Діти української землиці.

1 хлопчик:

З далека ви до нас прибули,
Не знали нас, лиш може чули?

Надійка:

Живу в далекій стороні,
Та які ж близькі ви мені! —
Маленькі ви, а гарно так
Ви служите вже Вітчині;
З вас кожний справжній вже
[козак
А кожна справжня Українка.

1 хлопчик:

У нас не гине і хвилинка,

Заслона.

Ощадна піч.

Один панок купував у залізнім склепі кімнатну піч, а купець так захвалював її:

— Половину вугля зможете заощадити, маючи сю піч!

— То дайте мені відразу дві такі печі — бо в тім випадку не буду потребувати вже вугля купувати! — каже панок.

Читаєм, пишемо, вчимося,
Так, як умієм, трудимось,
Щоб наша праця чи забава
Усім нам випала на славу.

1 дівчинка:

Як вийдемо колись у люди,
Нас не злякають жадні труди!
Як доростем до своїх літ,
Ми доженемо світ.

Надійка:

Для свого краю дорогого
Нітху не жалує нічого;
Навіть маленьке Гуцулятко
Принесло з гір своє ягнятко,
І я хотіла б щось вам дати,
Щоб іншою, як ви не бути —
І в мене ж те, що у вас груди
І в мене Українка мати.
Для Вітчини я вам складаю
Усе, що найдорожче маю:
Любляче серденько! Візьміть,
Його сховайте у скарбниці
На нашій дорогій землиці.
А я за морем мушу жити,
Усе до вас буду тужити,
І всім, усім, що гень за море
Їх вигнало безкрає горе,
Казатиму: „О не забудь,
Що в тебе українська груди,
Що там, де той Дніпро шумить
Там твоє серденько лежить
На рідній батьківській землиці
У незолоченій скарбниці;
Його-його ти покохай,
Йому-йому ти помагай,
Його по вік ти не забудь —
Й Українцем ширим будь!“

(Надійка і Віра обіймають дітей. *)

*) Можна закінчити живою картиною або бадьорою піснею.

Що любов може?

Любов рідного народу то велика сила, це Божий дар. Мало є людей, що люблять над усе свою Україну. Одні — це ті письменники й поети, що свою любов до рідного краю оспівують у піснях і описують у книжках. Молодь, читаючи ті книги, переймається ними, втягає в себе ту любов, як квіти втягають соняшне тепло. Прирікають собі жити для тої любови рідної землі.

Другі — це ті, що з великої любови до України ішли боротись за неї. Неодні з них і не вернули до дому, бо життя своє віддали за рідний нарід, за рідний край. Про тих героїв оповідає нам історія України, котру читаємо все дома в неділю вечором. Про них співається у піснях.

Є ще й треті люди, що їх любов кличе до діла. Не пишуть вони книжок, не боряться на війні — (бо не всі це можуть). Одначе і вони для України корисні. Ціле життя збирають гріш до гроша, щадять. Нераз відмовляю собі ліпшого харчу чи забави. Опісля призбирані гроші передають народові на хосенний ужиток.

Не мусимо їх щодня хвалити чи подивляти. Їхні діла це роблять. А ті діла добрі для батьківщини. Залишилися вони ще у нас від наших українських королів, князів, гетьманів і митрополитів, а виростають і сьогодні. Дайте мені руку, а поведу вас там, де любов ставляла величаві будівлі, садила городи, закладала сиротинці та лічниці. Покажу вам Національний Музей, Наукове Товариство імени Шевченка, церкви, бурси та захисти. Це трівкі пам'ятки любови українського народу. Кожний день додає ті золоті діла до вязанки любови. Вони краще блищать, як князівська корона. Все на світі минає, а доброта серця лишається на віки.

Тих людей з золотим серцем, переповненим любовю до України, знайдете скрізь. Це люди тихі, скромні. Не ті надуті й горді, що лиш догоджують свому тілові. Це саме ті, що відреклися того всього задля любови Господа й України. Чи тільки в місті будете їх шукати? Вони є і на селі. В сільській тиші процвітають їх добрі діла. Ті діла будують церкви, читальні, рідні школи, захисти, засновують бібліотеки, досвідні поля, обдаровують книжками книгозбірні, читальні і школи, образами церкви, пам'ятками музеї.

Є між ними і земляки-емігранти, що в далекій чужині не забувають про рідний край. Тяжко запрацьований гріш віддають Україні на поміч. Тими грішми живуть наші товариства в Старім Краю.

Наші товариства, установи й видавництва потребують ще багато жертв для свого розвитку. І тут знову читаємо довгі ряди імен жертводавців, що в тяжких часах памятають про свій нарід і його потреби.

„Раз добром налите серце в вік не прохолоне!“ — сказав Тарас Шевченко. Це велика правда! *Богданко.*

В неділю зимою.

Сипле сніжок, сипле,
На плоті, на кілю,
Буде санна добра
На першу неділю!

Забавитись треба
Тому, хто у будні
Мав дні, повні праці,
Не легкі, а жмудні.

Тіштесь, милі діти,
Неділя вже близько,
Вже санчата дзвонять,
На дорозі слизько.

Сиптєся сніжини,
Встеляйте стежини,
Буде в ту неділю
Втіха для дитини!

М. З.

Розкряяти монету на дві частині при помочі жару.

Покладіть монету на кінці трьох шпильок, чи голок, встромлених прямовісно, у формі трикутника, вверх стола. Насипте на монету й під неї трохи сірчаного цвіту (сірки в порошку), відтак запаліть цю сірку й відступіть подальше, щоб не пчихати. Монета повинна бути з бронзу, себто одно, дво, чи п'ятьсотикова.

Коли сірка згорить, монета буде переломана на дві частині, так як ми хотіли.

Діється це, без сумніву, наслідком великої скількості теплоти на металі. Горячо не може пройняти весь метал так скоро як витворюється. Це очевидно та сама проява, що при склі, коли надто нагло ogrіємо його. Скло тоді трісне.

Що має робити?

Мати навчає свого маленького сінка і каже:

— Юрчику, як будеш чемний і слухняний то підеш за це до раю, а як не будеш мене слухати і не схочеш вчитися — то підеш до пекла. Памятай!

— А що маю робити, мамусю, щоби піти до ...кіна? питає цікаво второпний Юрчик.

Відгадування чисел.

Прийде хтось до вас у гостину. Щоби забавити свого гостя — покажіть йому сім табличок (які тут подаємо), що на них є ряди чисел, і скажіть: »Подумай собі число від 1 до 100 а я тобі скажу це число«. Відтак показуєте йому 7 табличок, від I - VII. і питаєте: Чи є подумане число на тому листку? Гість притакне або заперечить. Покажіть йому тоді другий листок, потім третій і так усі за порядком. Ваш гість при кожному листку або притакує, або заперечує, відповідно до того, чи бачить число, яке подумав на листку, чи ні. А на кінці скажете йому: Ти подумав собі число 55. Гість із дива витріщить очі. Так можете вгадувати: кілька ваш гість має літ, кілька грошей у калитці і всяке інше, — а ваш гість не зможе з дива вийти, яким способом ви це робите.

А це зовсім легка річ. Треба тільки приготувати собі таких сім картонових табличок з числами як оті, що їх тут подаємо.

ТАБЛИЧКА I.

1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39,
41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75,
77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99.

ТАБЛИЧКА II.

2, 3, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 34, 35,
38, 39, 42, 43, 46, 47, 50, 51, 54, 55, 58, 59, 62, 63, 66, 67, 70,
71, 74, 75, 78, 79, 82, 83, 86, 87, 90, 91, 94, 95, 98, 99.

ТАБЛИЧКА III.

4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 36, 37,
38, 39, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 68, 69, 70,
71, 76, 77, 78, 79, 84, 85, 86, 87, 92, 93, 94, 95, 100.

ТАБЛИЧКА IV.

8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 78, 79, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95.

ТАБЛИЧКА V.

16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 48,
49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 80, 81,
82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95.

ТАБЛИЧКА VI.

32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48,
49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 96, 97,
98, 99, 100.

ТАБЛИЧКА VII.

64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97,
98, 99, 100.

Тепер відкриваємо вам тайну цих табличок. Зовсім не тяжке воно. Відкладайте тільки всі ці таблички, що при них ваш гість притакував на бік, зчисліть їх перші цифри, а будете мати те число, яке ваш гість подумав собі. Прим. число 55 є на табличках: I, II, III, V, VI. Перші цифри на тих табличках є: 1, 2, 4, 16, 32. Додайте їх разом і маєте подумане число 55.

От і вся тайна. Тож бажаю всім веселої забави!

Котячий крок.

(Забава в кімнаті).

Один з присутних стає в куті кімнати, обернений лицем до кута, і закриває очі долонями. Тепер інші роблять по черзі так: Котрийсь підходить з протилежного кута кімнати до того, що обернений лицем до кута, але мусить іти так тихо, щоби той не знав, чи хтось іде, чи став на місці. Бо він має право в кожній хвилині, коли схоче, обернутися і коли в тій хвилині, той, що підходить, є в русі, то мусить знов завертати і зачинати йти спочатку. Колиж застане його, як стоїть, то знов обертається і той має право далі підкрадатися. І коли підійде так, що несподівано вдарить того оберненого по плечах, то сам стає на його місці, а той іде між тих, що підходять, і стає у свою чергу. Отже найліпше йти так: зробити крок і стати. А тоді знов несподівано зробити даліше крок (можливо великий) і знов стати.

На лекції граматики.

- Що це є злучка? — скаже мені Левцьо Незнайко!
- Злучка, це є часть мови, яка в реченню лучить поодинокі слова і цілі речення.
- Скажи мені речення, де буде злучка!
- Пес є привязаний ланцухом до буди — каже Левцьо.
- А деж тут є злучка? — питає здивований учитель.
- Ланцух — бо ним пес є злучений з будою! — відповідає Левцьо.

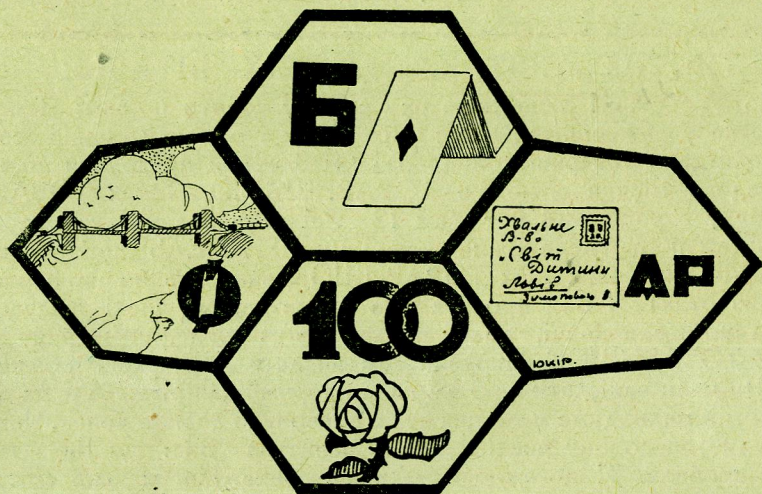
Загадки.

Географічна складова загадка (2 точки).

У, ті, рин, ши, гор, Ка, на, я, Ру, ні, я, лі, та, І, на,
Ні, я, глі, меч, стрі, чи, я, Ан, му, я, Ав.

З порозкиданих 26 складів зложить 7 європейських держав і країв. З початкових букв цих держав повстане нова держава! Яка?

Чотири ребуси (1 точка).

Шарада (2 точки).

(Уложила Емілія Смалько).

До розв'язки дам вам нитку:
Перше й друге — рід напиту,
Третє — літом паде з неба,
А чи людям його треба?
Разом — овоч добрий буде,
Люблять його усі люде —
Розв'яжуть і думайте,
Трохи голову ламайте...

Числова ломиголовка (1 точка).

В кождім кутику кімнати
Сидить котик і спить,
А напроти кожного
Трое котів сидить,
І на хвості кожного
Сидить котик з хвостом,
Подумай і почисли,
Скільки є котів разом!

Утворити з даних слів нові слова (2 точки).

(Подала Одарка Лакуста).

Слова: осел, диво, бари, рило, Баку, кара — змінити на інші слова в той спосіб, що переставляється склади згл. букви. З початкових букв цих нових слів утворить нове слово, що дасть нам назву птиці, яку порівнюють часами до людей-балакунів.

Які це слова і як називається та птиця?

Загадка (1 точка).

Стоїть гай,
Під гаєм моргай,
Під моргаєм хапай,
Під хапаєм смоктай,
Під смоктаєм ковтай?

Ломиголовка (1 точка).

На »ф« — дим пускаю,
На »ч« до хмар літаю,
На »б« фантазію маю —
Дивні речі дітям повідаю.

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз у місяць
в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: В краю річно 5 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
Контю П. К. О. Львів, ч. 503.330.

ЛИСТИК »СВІТИКА« до ВСІХ ЧИТАЧІВ.

Мої Любенькі! Мені так гірко самому ходити по світі. Тому я виклопотав у видавництві, яке є моїм татом і мамою (в одній особі), щоби мені дало товаришок подорожі. Я бажавби приходити до всіх Вас кожного місяця з новою ТОВАРИШКОЮ. Таких ТОВАРИШОК буду в році 1934 мати аж 12. Всі вони будуть дуже гарні і стануть теж поруч мене Вашими щирими ПРИЯТЕЛЬКАМИ. Кошти „подорожі“ цих нових моїх ТОВАРИШОК виносять на цілий рік — лиш 5 золотих! Я Вам про них вже в жовтневому числі згадував і там, на моїй сорочинці, маєте подані навіть докладні метрики цих моїх 12 ТОВАРИШОК. Поручив теж вислати Вам чекові блянкети, якими Ви мали надіслати по 5 зл. на „подорож“ для них... Але на превеликій мій жаль, дуже мало цих чеків повернуло досі до мене... Чому?

В листопадовому числі я навіть запитував Вас: що Ви з тими чеками зробили. Я догадуюся — певно викинули їх на... сміття? Чому так якось з неохотою ставитеся до цих моїх ТОВАРИШОК, що з ними бажаю усіх Вас запізнати? Просіть може св. Миколая, щоби влєкшив Вам стягнути потрібні фонди на „кошти подорожі“ для них, а певно не пожалієте цього!

Моя тета, пані Адміністрація, дуже часто мене картає і погрожує, що не буде мене пускати, щоб я уганяв світами та не заходив до тих хат, де мене не дуже радо приймають, а часами таки перед носом запирають мені двері, і кажуть мому опікунові-листаві: „не пшиймуєн — ретур!“ Або часами пишуть на мені: „адресат вивхал без подання адресу“! Моя тета каже: що це роблять вони зі страху перед якоюсь чарівницею, якій на ім'я КРІЗА.

Але Ви переконайте своїх любих родичів, що ця ЗЛЮКА-КРІЗА не така страшна, як про неї говорять. Вам не ялося її зовсім боятися. Моїх 12 нових товаришок за рік принесуть Вам стільки скарбів для Ваших сердець і стільки сил, що побороте всі кризи... Сподіваюся, що мого листика всі зрозуміли і що негайно, по його прочитанню, вишукаєте чековий блянкет, що на ньому є печатка: „ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“ тай вишлете 5 зл. на „кошта подорожі“ для цих НОВИХ товаришів, що бажують до Вас від 1 січня приходити.

Ваш приятель — »СВІТИК«

ЖЕРТВИ.

Наші жертволюбиві читачки — Ірця і Зеня Мазурівні прислали на: »Фонд допомоги голодуючим« 3 зл.; »Рідній Школі« 1 зл.; »Укр. Інвалідам« 1 зл.